

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

62 metai

2019 m. gegužės 16 d.

Turinys

II Ne teisėkūros procedūra priimami aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2019 m. gegužės 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/781 dėl leidimo naudoti *Komagataella phaffii* (CECT 13094) gaminamos 3-fitazės preparatą kaip mėšinių viščiukų arba dedeklinių vištaičių, vištų dedeklių ir retesnių rūšių mėšinių, veislinių ir dedeklinių naminių paukščių lesalų priedą (leidimo turėtojas – „Fertinagro Nutrientes S.L.“) ⁽¹⁾ 1

DIREKTYVOS

- ★ 2019 m. gegužės 15 d. Komisijos direktyva (ES) 2019/782, kuria dėl suderintų rizikos rodiklių nustatymo iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/128/EB ⁽¹⁾ 4

SPRENDIMAI

- ★ 2019 m. balandžio 30 d. Politinio ir saugumo komiteto sprendimas (BUSP) 2019/783 dėl Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje ES pajėgų vado skyrimo, kuriuo panaikinamas Sprendimas (BUSP) 2018/355 (BiH/28/2019) 11
- ★ 2019 m. gegužės 14 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/784 dėl antžeminių sistemų, kurias naudojant Sąjungoje galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, 24,25–27,5 GHz dažnių juostos suderinimo (pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3450) ⁽¹⁾ 13
- ★ 2019 m. gegužės 14 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/785 dėl įrenginiam, kuriuose naudojama ultraplačiajuosčių technologija, skirto radijo spektro suderinimo Sąjungoje, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2007/131/EB (pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3461) ⁽¹⁾ 23

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

REKOMENDACIJOS

- ★ **2019 m. gegužės 8 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2019/786 dėl pastatų renovacijos** (*pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3352*)⁽¹⁾ 34

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2019/781

2019 m. gegužės 15 d.

dėl leidimo naudoti *Komagataella phaffii* (CECT 13094) gaminamos 3-fitazės preparatą kaip mėšinių viščiukų arba dedeklinių vištaičių, vištų dedeklių ir retesnių rūšių mėšinių, veislinių ir dedeklinių naminių paukščių lesalų priedą (leidimo turėtojas – „Fertinagro Nutrientes S.L.“)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1831/2003 dėl priedų, skirtų naudoti gyvūnų mityboje ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

kadangi:

- (1) Reglamente (EB) Nr. 1831/2003 nustatyta, kad priedams gyvūnų mityboje naudoti reikia leidimo, ir nustatytas tokio leidimo suteikimo pagrindas bei tvarka;
- (2) pagal Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 7 straipsnį buvo pateiktas prašymas išduoti leidimą naudoti *Komagataella phaffii* (CECT 13094) gaminamos 3-fitazės preparatą. Kartu su prašymu buvo pateikti duomenys ir dokumentai, kurių reikalaujama pagal minėto reglamento 7 straipsnio 3 dalį;
- (3) prašymas pateiktas dėl leidimo naudoti *Komagataella phaffii* (CECT 13094) gaminamos 3-fitazės preparatą kaip mėšinių viščiukų, dedeklinių vištaičių, vištų dedeklių ir retesnių rūšių mėšinių, veislinių ir dedeklinių naminių paukščių lesalų priedą, skirtingą prie priedų kategorijos „zootechniniai priedai“;
- (4) leidimas 3-fitazės skysto pavidalo preparatą naudoti kaip mėšinių viščiukų ir vištų dedeklių lesalų priedą jau suteiktas Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2017/895 ⁽²⁾;
- (5) Europos maisto saugos tarnyba (toliau – Tarnyba) 2018 m. lapkričio 27 d. nuomonėje ⁽³⁾ padarė išvadą, kad siūlomomis naudojimo sąlygomis *Komagataella phaffii* (CECT 13094), pirmiau identifikuotos kaip *Komagataella pastoris*, gaminama 3-fitazė nedaro nepageidaujamo poveikio gyvūnų sveikatai, vartotojų saugai ar aplinkai. Taip pat padaryta išvada, kad priedas gali jautrinti odą ir kvėpavimo takus. Todėl Komisija mano, kad reikėtų imtis tinkamų apsaugos priemonių, kad būtų išvengta nepageidaujamo poveikio žmonių sveikatai, visų pirma priedo naudotojams. Tarnyba taip pat padarė išvadą, kad, kadangi kieto ir skysto pavidalo preparatai yra lygiaverčiai veiksmingumo požiūriu, kieto pavidalo priedas gali būti veiksmingas tikslinėms rūšims. Tarnyba nemano, kad reikia nustatyti konkrečius stebėsenos po pateikimo rinkai reikalavimus. Be to, patvirtinama pašarų priedo lesaluose analizės metodo taikymo ataskaita, kurią pateikė Reglamentu (EB) Nr. 1831/2003 įsteigta etaloninė laboratorija;

⁽¹⁾ O L L 268, 2003 10 18, p. 29.

⁽²⁾ 2017 m. gegužės 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2017/895 dėl leidimo naudoti 3-fitazės, gautos iš *Komagataella pastoris* (CECT 13094), preparatą kaip mėšinių viščiukų ir vištų dedeklių pašarų priedą (leidimo turėtojas – „Fertinagro Nutrientes S.L.“) (O L L 138, 2017 5 25, p. 120).

⁽³⁾ EFSA Journal 2019;17(1):5543.

- (6) 3-fitazės vertinimas rodo, kad Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 5 straipsnyje nustatytos *Komagataella phaffii* (CECT 13094) gaminamos 3-fitazės leidimo išdavimo sąlygos yra įvykdytos. Taigi, kaip nurodyta šio reglamento priede, turėtų būti išduotas leidimas naudoti minėtą preparatą;
- (7) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Priede nurodytą preparatą, priklausantį priedų kategorijai „zootechniniai priedai“ ir funkinei grupei „virškinimo stimulatoriai“, leidžiama naudoti kaip gyvūnų pašarų priedą šio reglamento priede nustatytais sąlygomis.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 15 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

Priedo identifikavimo numeris	Leidimo turėtojo pavadinimas	Priedas	Sudėtis, cheminė formulė, aprašymas, analizės metodas	Gyvūno rūšis arba kategorija	Didžiausias amžius	Mažiausias kiekis	Didžiausias kiekis	Kitos nuostatos	Leidimo galiojimo terminas
						Aktyvumo vienetai kilograme visaverčio pašaro, kurio drėgnis yra 12 %			
Zootechninių priedų kategorija. Funkcinė grupė: virškinimo stimulatoriai.									
4a25	„Fertinagro Nutrientes S. L.“	3-fitazė EC 3.2.1.8	<p><i>Priedo sudėtis:</i> <i>Komagataella phaffii</i> (CECT 13094) gaminamos 3-fitazės preparatas, kurio mažiausias aktyvumas: 10 000 FTU ⁽¹⁾/g</p> <p>Kieto pavidalo</p> <p><i>Veikliosios medžiagos apibūdinimas:</i> <i>Komagataella phaffii</i> (CECT 13094) gaminama 3-fitazė (EC 3.2.1.8)</p> <p><i>Analizės metodas</i> ⁽²⁾</p> <p>Kiekybiniam 3-fitazės aktyvumui pašarų priede ir premiksuose nustatyti:</p> <p>— kolorimetrinis metodas, pagrįstas fitazės fermentine reakcija, veikiančia fitatą.</p> <p>Kiekybiniam 3-fitazės aktyvumui pašaruose nustatyti:</p> <p>— kolorimetrinis metodas, pagrįstas fitazės fermentine reakcija, veikiančia fitatą (EN ISO 30024).</p>	Mėsiniai viščiukai arba dedeklinės vištaitės	—	500 FTU		1. Priedo ir premiksų naudojimo taisyklėse nurodyti laikymo sąlygas ir stabilumą termiškai apdorojant.	2029 m. birželio 5 d.
			<p>Retesnių rūšių mėsiniai, dedekliniai arba veisliniai naminiai paukščiai</p> <p>Vištos dedeklės</p>		1 000 FTU		2. Priedo ir premiksų naudotojams pašarų ūkio subjektai nustato veikimo procedūras ir organizacines priemones, kad būtų išvengta galimos su jų naudojimu susijusios rizikos. Jei šios rizikos šiomis procedūromis ir priemonėmis išvengti arba sumažinti iki minimumo neįmanoma, priedas ir premiksai turi būti naudojami dėvint asmenines apsaugos priemones, įskaitant odos ir kvėpavimo takų apsaugos priemones.		

⁽¹⁾ 1 FTU – tai fermento, kuris, esant pH 5,5 ir 37 °C temperatūrai iš natrio fitato substrato atpalaiduoja 1 mikromolį neorganinio fosfato per minutę, kiekis.

⁽²⁾ Išsamų analizės metodų aprašymą galima rasti etaloninės laboratorijos svetainėje <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

DIREKTYVOS

KOMISIJOS DIREKTYVA (ES) 2019/782

2019 m. gegužės 15 d.

kuria dėl suderintų rizikos rodiklių nustatymo iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/128/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/128/EB, nustatančią Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo ⁽¹⁾, ypač į jos 15 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą,

kadangi:

- (1) pagal Direktyvą 2009/128/EB siekiama sumažinti pesticidų naudojimo keliamą riziką ir poveikį žmonių sveikatai bei aplinkai ir skatinti taikyti integruotą kenkėjų kontrolę ir alternatyvius metodus arba priemones, kad būtų sumažinta priklausomybė nuo pesticidų naudojimo;
- (2) 2017 m. spalio mėn. ataskaitoje dėl valstybių narių nacionalinių veiksmų planų ir Direktyvos 2009/128/EB dėl tausiojo pesticidų naudojimo įgyvendinimo pažangos ⁽²⁾ Komisija išsipareigojo bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad būtų pasiektas sutarimas dėl suderintų rizikos rodiklių sukūrimo;
- (3) 2017 m. gruodžio mėn. reaguodama į Europos piliečių iniciatyvą „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“ ⁽³⁾ Komisija išsipareigojo nustatyti suderintus rizikos rodiklius, kad būtų stebimos rizikos mažinimo tendencijos, susijusios su pesticidų naudojimu Sąjungos lygmeniu;
- (4) būtina nustatyti suderintus rizikos rodiklius, kad būtų galima įvertinti pažangą, padarytą siekiant šių tikslų Sąjungos lygmeniu, nes tai leis valstybėms narėms nacionaliniu lygmeniu valdyti riziką ir apie ją pranešti;
- (5) Direktyvos 2009/128/EB 15 straipsnio 4 dalyje reikalaujama, kad Komisija apskaičiuotų rizikos rodiklius Sąjungos lygiu naudodama statistinius duomenis, surinktus pagal Sąjungos teisės aktus dėl augalų apsaugos produktų statistikos, ir kitus susijusius duomenis, kad nustatytų pesticidų naudojimo keliamos rizikos tendencijas;
- (6) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1185/2009 ⁽⁴⁾ 1 straipsnio 3 dalį reikalaujama, kad statistika, parengta pagal šį reglamentą, ir kiti susiję duomenys būtų naudojami Direktyvos 2009/128/EB 4 ir

⁽¹⁾ OL L 309, 2009 11 24, p. 71.

⁽²⁾ 2017 m. spalio mėn. Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl valstybių narių nacionalinių veiksmų planų ir Direktyvos 2009/128/EB dėl tausiojo pesticidų naudojimo įgyvendinimo pažangos, COM(2017) 587 *final*.

⁽³⁾ 2017 m. gruodžio 12 d. Komisijos komunikatas dėl Europos piliečių iniciatyvos „Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų“, C (2017) 8414 *final*.

⁽⁴⁾ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1185/2009 dėl pesticidų statistikos (OL L 324, 2009 12 10, p. 1).

15 straipsniuose nurodytiems tikslams, visų pirma nacionaliniams veiksnių planams nustatyti ir rodikliams apskaičiuoti. Iki šiol pagal Reglamentą (EB) Nr. 1185/2009 Sąjungos lygmeniu nebuvo sukurtas suderintas augalų apsaugos produktų naudojimo statistinių duomenų rinkimo metodas, todėl tokių duomenų nėra;

- (7) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1107/2009 ⁽⁵⁾ 53 straipsnį ypatingomis aplinkybėmis valstybės narės gali leisti ne ilgesniam kaip 120 dienų laikotarpiui pateikti rinkai augalų apsaugos produktus ribotam ir kontroliuojamam naudojimui, jeigu tokia priemonė pasirodo esanti būtina kilus grėsmei, kurios negalima kontroliuoti jokiais kitomis pagrįstomis priemonėmis. Tokiais atvejais valstybės narės gali leisti pateikti rinkai augalų apsaugos produktus, kurių sudėtyje yra patvirtintų arba nepatvirtintų veikliųjų medžiagų;
- (8) suderintas rizikos rodiklis gali būti grindžiamas tik statistiniais duomenimis, surinktais laikantis Sąjungos teisės aktų dėl augalų apsaugos produktų statistikos ir kitų susijusių duomenų, o neturint statistinių duomenų apie augalų apsaugos produktų naudojimą vieninteliai tokie aktualūs ir šiuo metu turimi duomenys yra statistiniai duomenys apie augalų apsaugos produktų pateikimą rinkai ir valstybių narių pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį ypatingomis aplinkybėmis suteiktų autorizacijų skaičius. Tokius rodiklius reikėtų papildyti kitais rodikliais, kad būtų galima įtraukti ir kitus rizikos elementus;
- (9) tikslinga, kad šioje direktyvoje naudojamas veikliųjų medžiagų suskirstymas į nedidelės rizikos veikliųjų medžiagų, keistinių medžiagų arba kitų veikliųjų medžiagų kategorijas atitiktų Reglamente (EB) Nr. 1107/2009 nustatytą suskirstymą į kategorijas, kuris, be kita ko, pagrįstas Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008 ⁽⁶⁾ nustatyta klasifikacija;
- (10) pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 veikliosios medžiagos gali būti arba cheminės veikliosios medžiagos, arba mikroorganizmai. Direktyvoje 2009/128/EB reikalaujama, kad, kai tik įmanoma, valstybės narės teiktų pirmenybę ne cheminės kenkėjų kontrolės metodams. Todėl nustatant suderintus rizikos rodiklius tikslinga veikliąsias medžiagas ir mikroorganizmus suskirstyti į atskiras kategorijas;
- (11) tais atvejais, kai valstybės narės suteikia nepatvirtintų veikliųjų medžiagų autorizacijas pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį, valstybės narės pagal Reglamento (EB) Nr. 1185/2009 3 straipsnį pateikia Komisijai informaciją apie nepatvirtintų veikliųjų medžiagų, esančių vėliau rinkai pateiktuose augalų apsaugos produktuose, kiekius. Iki šiol Sąjungos lygmeniu nėra sukurtas suderintas metodas, pagal kurį būtų renkami duomenys apie patvirtintų veikliųjų medžiagų, esančių rinkai pateiktuose augalų apsaugos produktuose, konkrečius kiekius, susijusius su autorizacijomis, suteiktomis pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį;
- (12) derinant pagal Reglamentą (EB) Nr. 1185/2009 parengtus statistinius duomenis ir pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 parengtą informaciją apie veikliąsias medžiagas, įskaitant tai, ar jos yra nedidelės rizikos veikliosios medžiagos, keistinos medžiagos arba kitos veikliosios medžiagos, galima nustatyti apskaičiavimo metodą, skirtą parengti pavojumi pagrįstą rizikos rodiklį, kuriuo būtų įvertinama galima pesticidų naudojimo rizika;
- (13) kol bus Sąjungos mastu įdiegta suderinta duomenų apie rinkai pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį pateiktų veikliųjų medžiagų kiekius, tikslinga nustatyti suderintą rizikos rodiklį, pagrįstą pagal tą straipsnį suteiktų autorizacijų skaičiumi;
- (14) kad būtų apskaičiuoti suderinti rizikos rodikliai siekiant atsižvelgti į santykinę riziką, susijusią su augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra skirtingų kategorijų patvirtintų veikliųjų medžiagų ir nepatvirtintų veikliųjų medžiagų, naudojimu, reikėtų nustatyti svorinius koeficientus;
- (15) siekiant pakankamai dažnai matuoti šios srities pažangą ir atsižvelgiant į tai, kad valstybės narės turi kasmet pateikti duomenis pagal Reglamentą (EB) Nr. 1185/2009 ir perduoti juos Eurostatui per 12 mėnesių nuo ataskaitinių metų pabaigos, suderinti rizikos rodikliai turėtų būti kasmet apskaičiuojami ir paskelbiami ne vėliau kaip per 20 mėnesių nuo atitinkamų ataskaitinių metų pabaigos;
- (16) šioje direktyvoje nustatytos priemonės atitinka Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatinio komiteto nuomonę,

⁽⁵⁾ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinantis Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB (OL L 309, 2009 11 24, p. 1).

⁽⁶⁾ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (OL L 353, 2008 12 31, p. 1).

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyvos 2009/128/EB IV priedo pakeitimas

Direktyvos 2009/128/EB IV priedas pakeičiamas šios direktyvos priedo tekstu.

2 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2019 m. rugsėjo 5 d.

Valstybės narės, priimdamos tas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.

3 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

4 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 15 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS

„IV PRIEDAS

1 SKIRSNIS

Suderinti rizikos rodikliai

Suderinti rizikos rodikliai išvardyti šio priedo 2 ir 3 skirsniuose.

2 SKIRSNIS

Suderintas rizikos rodiklis Nr. 1. Pavožumi pagrįstas suderintas rizikos rodiklis, grindžiamas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 rinkai pateiktų veikliųjų medžiagų, esančių augalų apsaugos produktuose, kiekiu

1. Šis rodiklis grindžiamas statistiniais duomenimis apie pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 rinkai pateiktų veikliųjų medžiagų, esančių augalų apsaugos produktuose, kiekį, apie kurį Komisija (Eurostatas) informuojama pagal Reglamento (EB) Nr. 1185/2009 I priedą (statistika apie pesticidų pateikimą rinkai). Šie duomenys suskirstyti į 4 grupes, kurios padalintos į 7 kategorijas.
2. Apskaičiuojant suderintą rizikos rodiklį Nr. 1, taikomos šios bendrosios taisyklės:
 - a) suderintos rizikos rodiklis Nr. 1 turi būti apskaičiuojamas pagal 1 lentelėje nustatytą veikliųjų medžiagų suskirstymą į 4 grupes ir 7 kategorijas;
 - b) 1 grupei (A ir B kategorijoms) priskiriamos veikliosios medžiagos – Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 ⁽¹⁾ priedo D dalyje išvardytos medžiagos;
 - c) 2 grupei (C ir D kategorijoms) priskiriamos veikliosios medžiagos – Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo A ir B dalyje išvardytos medžiagos;
 - d) 3 grupei (E ir F kategorijoms) priskiriamos veikliosios medžiagos – Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo E dalyje išvardytos medžiagos;
 - e) 4 grupei (G kategorijai) priskiriamos veikliosios medžiagos – medžiagos, kurios nėra patvirtintos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 ir todėl nėra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priede;
 - f) taikomi 1 lentelės vi eilutėje nurodyti svoriniai koeficientai.
3. Suderintas rizikos rodiklis Nr. 1 apskaičiuojamas metinį rinkai pateiktų kiekvienos grupės (1 lentelė) veikliųjų medžiagų kiekį padauginant iš atitinkamo pavojaus svorinio koeficiento, nustatyto vi eilutėje, vėliau skaičiavimo rezultatai susumuojami.
4. Galima apskaičiuoti kiekvienos grupės ir kategorijos (1 lentelė) rinkai pateiktų veikliųjų medžiagų kiekius.

⁽¹⁾ 2011 m. gegužės 25 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 540/2011, kuriuo dėl patvirtintų veikliųjų medžiagų sąrašo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 (OL L 153, 2011 6 11, p. 1).

Veikliųjų medžiagų suskirstymas ir pavojaus svoriniai koeficientai, skirti apskaičiuoti suderintą rizikos rodiklį Nr. 1

Eilutė	Grupės						
	1		2		3		4
i)	Nedidelės rizikos veikliosios medžiagos, kurios yra patvirtintos arba laikomos patvirtintomis pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 22 straipsnį, ir kurios yra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo D dalyje		Veikliosios medžiagos, kurios yra patvirtintos arba laikomos patvirtintomis pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009, bet nepriskiriamos kitoms kategorijoms, ir kurios yra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo A ir B dalyse		Veikliosios medžiagos, kurios yra patvirtintos arba laikomos patvirtintomis pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 24 straipsnį, ir kurios yra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo E dalyje		Veikliosios medžiagos, kurios nėra patvirtintos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 ir todėl nėra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priede
ii)	Kategorijos						
iii)	A	B	C	D	E	F	G
iv)	Mikroorganizmai	Cheminės veikliosios medžiagos	Mikroorganizmai	Cheminės veikliosios medžiagos	kurios neklasifikuojamos kaip: kancerogeninės 1A arba 1B kategorijos ir (arba) 1A arba 1B kategorijos toksiškos reprodukcijai ir (arba) endokrininę sistemą ardančios medžiagos	kurios klasifikuojamos kaip: kancerogeninės 1A arba 1B kategorijos ir (arba) 1A arba 1B kategorijos toksiškos reprodukcijai ir (arba) endokrininę sistemą ardančios medžiagos, kai poveikis žmonėms yra nereikšmingas	
v)	Pavojaus svoriniai koeficientai, taikomi pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 rinkai pateiktų veikliųjų medžiagų, esančių augalų apsaugos produktuose, kiekiui						
vi)	1		8		16		64

- Nustatoma, kad bazinė suderinto rizikos rodiklio Nr. 1 vertė yra 100, jis atitinka pagal pirmiau pateiktus skaičiavimus gautą 2011–2013 m. laikotarpio rezultatų vidurkį.
- Suderinto rizikos rodiklio Nr. 1 rezultatas išreiškiamas remiantis bazine verte.
- Valstybės narės ir Komisija pagal Direktyvos 2009/128/EB 15 straipsnio 2 ir 4 dalis apskaičiuoja ir paskelbia kiekvienų kalendorinių metų suderintą rizikos rodiklį Nr. 1 ne vėliau kaip per 20 mėnesių nuo tų metų, kurių suderintas rizikos rodiklis Nr. 1 yra skaičiuojamas, pabaigos.

Suderintas rizikos rodiklis Nr. 2. Suderintas rizikos rodiklis, pagrįstas autorizacijų, suteiktų pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį, skaičiumi

1. Šis rodiklis grindžiamas augalų apsaugos produktų autorizacijų, suteiktų pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį, skaičiumi, apie kurį Komisija informuojama pagal to reglamento 53 straipsnio 1 dalį. Šie duomenys suskirstyti į 4 grupes, kurios padalintos į 7 kategorijas.
2. Apskaičiuojant suderintą rizikos rodiklį Nr. 2, taikomos šios bendrosios taisyklės:
 - a) suderintas rizikos rodiklis Nr. 2 turi būti pagrįstas autorizacijų, suteiktų pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį, skaičiumi. Jis apskaičiuojamas pagal šio skirsnio 2 lentelėje nustatytą veikliųjų medžiagų suskirstymą į 4 grupes ir 7 kategorijas;
 - b) 1 grupei (A ir B kategorijoms) priskiriamos veikliosios medžiagos – Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo D dalyje išvardytos medžiagos;
 - c) 2 grupei (C ir D kategorijoms) priskiriamos veikliosios medžiagos – Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo A ir B dalyje išvardytos medžiagos;
 - d) 3 grupei (E ir F kategorijoms) priskiriamos veikliosios medžiagos – Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo E dalyje išvardytos medžiagos;
 - e) 4 grupei (G kategorijai) priskiriamos veikliosios medžiagos – medžiagos, kurios nėra patvirtintos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 ir todėl nėra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priede;
 - f) taikomi šio skirsnio 2 lentelės vi eilutėje nurodyti svoriniai koeficientai.
3. Suderintas rizikos rodiklis Nr. 2 apskaičiuojamas kiekvienos grupės atveju (2 lentelė) augalų apsaugos produktų autorizacijų, suteiktų pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį, skaičių padauginant iš atitinkamo pavojaus svorinio koeficiento, nustatyto vi eilutėje, vėliau skaičiavimo rezultatai susumuojami.

*2 lentelė***Veikliųjų medžiagų suskirstymas ir pavojaus svoriniai koeficientai, skirti apskaičiuoti suderintą rizikos rodiklį Nr. 2**

Eilutė	Grupės			
	1	2	3	4
i)	Nedidelės rizikos veikliosios medžiagos, kurios yra patvirtintos arba laikomos patvirtintomis pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 22 straipsnį, ir kurios yra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo D dalyje	Veikliosios medžiagos, kurios yra patvirtintos arba laikomos patvirtintomis pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009, bet nepriskiriamos kitoms kategorijoms, ir kurios yra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo A ir B dalyse	Veikliosios medžiagos, kurios yra patvirtintos arba laikomos patvirtintomis pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 24 straipsnį, ir kurios yra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priedo E dalyje	Veikliosios medžiagos, kurios nėra patvirtintos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 ir todėl nėra išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 priede

Eilutė	Grupės						
	1	2	3			4	
ii)	Kategorijos						
iii)	A	B	C	D	E	F	G
iv)	Mikroorganizmai	Cheminės veikliosios medžiagos	Mikroorganizmai	Cheminės veikliosios medžiagos	kurios neklasifikuojamos kaip: kancerogeninės 1A arba 1B kategorijos ir (arba) 1A arba 1B kategorijos toksiškos reprodukcijai ir (arba) endokrininę sistemą ardančios medžiagos	kurios klasifikuojamos kaip: kancerogeninės 1A arba 1B kategorijos ir (arba) 1A arba 1B kategorijos toksiškos reprodukcijai ir (arba) endokrininę sistemą ardančios medžiagos, kai poveikis žmonėms yra nereikšmingas	
v)	Pavojaus svoriniai koeficientai, taikomi pagal autorizacijų, suteiktų pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 53 straipsnį, skaičių						
vi)	1	8		16		64	

4. Nustatoma, kad bazinė suderinto rizikos rodiklio Nr. 2 vertė yra 100, jis atitinka pagal pirmiau pateiktus skaičiavimus gautų 2011–2013 m. laikotarpio rezultatų vidurkį.
5. Suderinto rizikos rodiklio Nr. 2 rezultatas išreiškiamas remiantis bazine verte.
6. Valstybės narės ir Komisija pagal Direktyvos 2009/128/EB 15 straipsnio 2 ir 4 dalis apskaičiuoja ir paskelbia kiekvienų kalendorinių metų suderintą rizikos rodiklį Nr. 2 ne vėliau kaip per 20 mėnesių nuo tų metų, kurių suderintas rizikos rodiklis Nr. 2 yra skaičiuojamas, pabaigos.“

SPRENDIMAI

POLITINIO IR SAUGUMO KOMITETO SPRENDIMAS (BUSP) 2019/783

2019 m. balandžio 30 d.

dėl Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje ES pajėgų vado skyrimo, kuriuo panaikinamas Sprendimas (BUSP) 2018/355 (BiH/28/2019)

POLITINIS IR SAUGUMO KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 38 straipsnį,

atsižvelgdamas į 2004 m. liepos 12 d. Tarybos bendruosius veiksmus 2004/570/BUSP dėl Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje ⁽¹⁾, ypač į jų 6 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

- (1) pagal Bendrųjų veiksmų 2004/570/BUSP 6 straipsnio 1 dalį Taryba įgaliojo Politinį ir saugumo komitetą (toliau – PSK) priimti atitinkamus sprendimus dėl Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje ES pajėgų vado (toliau – ES pajėgų vadas) skyrimo;
- (2) 2018 m. vasario 27 d. PSK priėmė Sprendimą (BUSP) 2018/355 ⁽²⁾, kuriuo ES pajėgų vadu paskirtas generolas majoras Martin DORFER;
- (3) ES operacijos vadas rekomendavo naujuoju ES pajėgų vadu, nuo 2019 m. birželio 26 d. pakeisiančiu generolą majorą Martin DORFER, skirti brigados generolą Reinhard TRISCHAK;
- (4) 2019 m. kovo 18 d. ES karinis komitetas pritarė ES pajėgų vado rekomendacijai;
- (5) todėl Sprendimas (BUSP) 2018/355 turėtų būti panaikintas;
- (6) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 5 straipsnį Danija nedalyvauja rengiant ir įgyvendinant su gynyba susijusius Europos Sąjungos sprendimus bei veiksmus;
- (7) 2002 m. gruodžio 12 ir 13 d. Kopenhagos susitikime Europos Vadovų Taryba priėmė deklaraciją, kurioje pareiškė, kad „Berlin Plus“ susitarimai bus taikomi ir įgyvendinami tik tose Sąjungos valstybėse narėse, kurios taip pat yra NATO narės arba programos „Partnerystė taikos labui“ narės ir kurios dėl to yra sudariusios dvišalius saugumo susitarimus su NATO,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje (operacija ALTHEA) ES pajėgų vadu nuo 2019 m. birželio 26 d. skiriamas brigados generolas Reinhard TRISCHAK.

2 straipsnis

Sprendimas (BUSP) 2018/355 panaikinamas.

⁽¹⁾ OL L 252, 2004 7 28, p. 10.

⁽²⁾ 2018 m. vasario 27 d. Politinio ir saugumo komiteto sprendimas (BUSP) 2018/355 dėl Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje ES pajėgų vado skyrimo, kuriuo panaikinamas Sprendimas (BUSP) 2017/682 (BiH/26/2018) (OL L 68, 2018 3 12, p. 12).

3 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja 2019 m. birželio 26 d.

Priimta Briuselyje 2019 m. balandžio 30 d.

Politinio ir saugumo komiteto vardu

Pirmininkė

S. FROM-EMMESBERGER

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2019/784

2019 m. gegužės 14 d.

dėl antžeminių sistemų, kurias naudojant Sąjungoje galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, 24,25–27,5 GHz dažnių juostos suderinimo

(pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3450)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 676/2002/EB dėl radijo spektro politikos teisinio reguliavimo pagrindų Europos bendrijoje (Sprendimas dėl radijo spektro) ⁽¹⁾, ypač į jo 4 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

- (1) 24,25–27,5 GHz (toliau – 26 GHz) dažnių juosta vertinama kaip galima tarptautinio judriojo ryšio telekomunikacijų juosta 2020 m. (IMT-2020) ir vėliau ⁽²⁾ ir tai įtraukta į 2019 m. Pasaulinės radijo ryšio konferencijos (WRC-19) ⁽³⁾ darbotvarkę. IMT-2020 yra 5G radijo ryšio standartų sistema, kurią remdamasi judriojo plačiajuosčio ryšio technologija sukūrė Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos radijo ryšio sektorius (ITU-R);
- (2) remiantis ITU Radijo ryšio reglamentu ⁽⁴⁾ 25,25–27,5 GHz dažnių juosta visame pasaulyje pirmumo teise skiriama judriojo ryšio paslaugoms. 24,25–25,25 GHz dažnių juosta nėra skiriama judriojo ryšio paslaugoms ITU 1 regione, kurio dalis yra ir Europos Sąjunga. Tai netrukdo Sąjungai naudoti tos dažnių juostos belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms, jeigu tai suderinama su tarptautiniais ir tarpvalstybiniais įpareigojimais pagal ITU Radijo ryšio reglamentą prie jos išorės sienų;
- (3) Komisijos komunikate „Europos 5G veiksmų planas“ ⁽⁵⁾ (toliau – 5G veiksmų planas) išdėstytas koordinuotas Sąjungos požiūris į 5G paslaugų naudojimą po 2020 m. 5G veiksmų plane raginama nustatyti pradinės dažnių juostas, kad bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir atsižvelgdama į Radijo spektro politikos grupės (RSPG) nuomonę Komisija galėtų diegti 5G paslaugas;
- (4) RSPG priėmė tris nuomones dėl 5G spektro užtikrinimo Europoje strateginio veiksmų plano ⁽⁶⁾ (toliau – RSPG nuomonės), kuriose ji įvardija 26 GHz dažnių juostą kaip vieną pradinę 5G juostą ir rekomenduoja valstybėms narėms pakankamai didelę tos juostos dalį, pvz., 1 GHz, iki 2020 m. skirti 5G siekiant patenkinti rinkos paklausą;
- (5) 26 GHz dažnių juosta užtikrina didelį pralaidumą numatomoms naujoviškoms belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms naudojant mažos aprėpties zonomis pagrįstą 5G technologiją ⁽⁷⁾ 200 MHz pločio dažnių blokuose. Remdamosi Europos elektroninių ryšių kodeksu (EERK) ⁽⁸⁾ iki 2020 m. gruodžio 31 d. valstybės narės privalo leisti naudoti bent 1 GHz iš 26 GHz dažnių juostos, kad būtų lengviau diegti 5G, jeigu yra aiškių įrodymų, kad yra rinkos paklausa ir nėra didelių apribojimų esamų naudotojų migravimo arba radijo dažnių juostos atlaisvinimo atžvilgiu. EERK taip pat numatyta, kad priemonės, kurių imasi valstybės narės laikydamosi to reikalavimo, turi atitikti suderintas sąlygas, nustatytas techninėmis įgyvendinimo priemonėmis pagal Radijo spektro spendimą;

⁽¹⁾ O L L 108, 2002 4 24, p. 1.

⁽²⁾ ITU-R rezoliucija Nr. 238 (WRC-15) dėl galimų dažnių juostų ateityje plėtojant tarptautinio judriojo ryšio telekomunikacijas 2020 m. (IMT-2020) ir vėliau.

⁽³⁾ WRC-19 1.13 darbotvarkės klausimas remiantis ITU-R rezoliucija Nr. 809 (WRC-15).

⁽⁴⁾ Nuoroda – <http://www.itu.int/pub/R-REG-RR>.

⁽⁵⁾ COM(2016) 588 *final*.

⁽⁶⁾ 2016 m. lapkričio 9 d. nuomonė dėl su spektru susijusių naujos kartos belaidžių sistemų (5G) aspektų (RSPG16–032 *final*), 2018 m. sausio 30 d. antroji nuomonė dėl 5G tinklų (RSPG18–005 *final*) ir 2019 m. sausio 31 d. nuomonė dėl 5G įgyvendinimo sunkumų (RSPG19–007 *final*).

⁽⁷⁾ Zonos, kurių dydis iki kelių šimtų metrų.

⁽⁸⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas (O L L 321, 2018 12 17, p. 36), 54 straipsnis.

- (6) valstybėse narėse 26 GHz dažnių juostos dalys naudojamos antžeminio fiksuotojo belaidžio ryšio jungtims (toliau – fiksuotojo ryšio linijos), įskaitant tranzitinius tinklus⁽⁹⁾. Požiūris į antžeminių belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugų, įskaitant naujos kartos arba 5G paslaugas, ir fiksuotojo ryšio linijų sambūvio administravimą nacionaliniu lygmeniu valstybėms narėms turėtų suteikti lankstumą;
- (7) 26 GHz dažnių juostos 24,25–26,65 GHz dalies naudojimo automobiliams mažojo nuotolio radarams turėtų būti laipsniškai atsisakyta iki 2022 m. sausio 1 d.⁽¹⁰⁾ Matyti ryški naujų automobilių mažojo nuotolio radarų rinkos plėtros tendencija vis labiau naudoti Sąjungos lygmeniu suderintą 77–81 GHz dažnių juostą⁽¹¹⁾. Taigi nenustatyta jokių sambūvio problemų, susijusių su automobiliais mažojo nuotolio radaramis;
- (8) Sąjungos lygmeniu 26 GHz dažnių juostos 24,25–24,5 GHz dalis skiriama transporto ir eismo telematikos įrenginiams, visų pirma, automobiliams radarams⁽¹²⁾, nesuteikiant jiems apsaugos ir jeigu jie nekeltų trukdžių. Šiuo metu ta juosta nėra naudojama ir jos neplanuojama naudoti tokiems automobiliams radarams⁽¹³⁾, ir jiems vis dažniau naudojamas 76–81 GHz dažnių diapazonas;
- (9) 26 GHz dažnių juostos 24,25–27 GHz dalis naudojama radiolokaciniams įrenginiams⁽¹⁴⁾, veikiančioms „nepagrindiniu“ režimu, naudojant ultraplačiajuosčių ryšio technologiją⁽¹⁵⁾. Toks naudojimas turėtų būti lengvai pritaikomas prie 26 GHz dažnių juostos naudojimo antžeminio belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms raidos;
- (10) kai kurios 26 GHz dažnių juostos dalys valstybėse narėse naudojamos kosminėms ir palydovinėms tarnyboms. Tos paslaugos yra 25,5–27 GHz diapazone teikiamos žemynkrypčio ryšio paslaugos palydovinės Žemės tyrimo radijo ryšio tarnybos (EESS)⁽¹⁶⁾ ir kosminio tyrimo tarnybos (SRS) Žemės stotims, remia Europos palydovinę duomenų perdavimo sistemą (EDRS) ir užtikrina aukštynkryptį ryšį su palydovinės fiksuotosios tarnybos (FSS) palydovų imtuvais 24,65–25,25 GHz diapazone. Taigi tas kosminės ir palydovinės tarnybas reikėtų tinkamai apsaugoti nuo trukdžių, kuriuos sukeltų antžeminio belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugos. Joms taip pat reikia tolesnės plėtros perspektyvų. Be to, 26 GHz dažnių juostos 24,45–24,75 GHz ir 25,25–27,5 GHz dalys visame pasaulyje naudojamos tarppalydovinės tarnybos (ISS), įskaitant EDRS, negeostacionariųjų ir geostacionariųjų palydovų ryšiui;
- (11) naujos kartos (5G) antžeminės paslaugas reikėtų diegti 26 GHz dažnių juostoje suderintomis techninėmis sąlygomis. Šios sąlygos turėtų apsaugoti nuolatinį palydovinio ryšio (EESS, SRS ir FSS) Žemės stočių veikimą ir plėtojimą priskiriant juostos dažnius, kad ateityje leidimai Žemės stotims būtų suteikiami remiantis skaidriais, objektyviais ir proporcingais kriterijais. Tos sąlygos taip pat turėtų užtikrinti, kad esamos ir būsimos palydovinės tarnybos neturėtų daryti didelio neigiamo poveikio antžeminiams 5G diegimui ir aprėpčiai;
- (12) pagal Radijo spektro sprendimo 4 straipsnio 2 dalį Komisija suteikė Europos pašto ir telekomunikacijų administracijų konferencijai (CEPT) įgaliojimą parengti suderintas spektro naudojimo technines sąlygas, kad Sąjungoje būtų lengviau pradėti naudoti naujos kartos (5G) antžeminės belaidžio ryšio sistemas, taip pat 26 GHz dažnių juostoje;
- (13) vykdydama šiuos įgaliojimus 2018 m. liepos 6 d. CEPT paskelbė 68-ąją ataskaitą⁽¹⁷⁾ (toliau – CEPT ataskaita). Joje nustatomos suderintos techninės sąlygos, taikomos 26 GHz dažnių juostoje antžeminėms sistemoms, kurias naudojant Sąjungoje galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas ir kurioms galima naudoti

⁽⁹⁾ Pagal 2016 m. ITU Radijo ryšio reglamento redakciją, Europoje visa 26 GHz dažnių juosta pirmumo teise skiriama fiksuotojo ryšio paslaugoms.

⁽¹⁰⁾ Remiantis 2005 m. sausio 17 d. Komisijos sprendimu 2005/50/EB dėl 24 GHz radijo dažnių juostos suderinimo automobilių mažojo nuotolio radarų ryšio įrenginių terminuotam naudojimui Bendrijoje (OL L 21, 2005 1 25, p. 15).

⁽¹¹⁾ Remiantis 2004 m. liepos 8 d. Komisijos sprendimu 2004/545/EB dėl radijo spektro 79 GHz dažnių juostoje suderinimo automobilių mažojo nuotolio radijo ryšio įrenginių naudojimui Bendrijoje (OL L 241, 2004 7 13, p. 66).

⁽¹²⁾ Remiantis 2006 m. lapkričio 9 d. Komisijos sprendimu 2006/771/EB dėl suderinto radijo spektro naudojimo mažojo nuotolio įrenginiuose (OL L 312, 2006 11 11, p. 66).

⁽¹³⁾ Plačiajuosčio mažo aktyvumo režimo sistemose.

⁽¹⁴⁾ Kaip antai lygio zondavimo radarams.

⁽¹⁵⁾ Remiantis 2007 m. vasario 21 d. Komisijos sprendimu 2007/131/EB dėl radijo spektro, skirto įrenginiams, pagrįstiems ultraplačiajuosčiu ryšio technologija, suderinto naudojimo Bendrijoje (OL L 55, 2007 2 23, p. 33).

⁽¹⁶⁾ Daugiausia programa „Copernicus“, EUMETSAT meteorologijos programos ir įvairios Žemės stebėjimo sistemos.

⁽¹⁷⁾ 68-oji CEPT ataskaita „CEPT B ataskaita Europos Komisijai vykdamas įgaliojimus „parengti suderintas spektro naudojimo technines sąlygas, kad Sąjungoje būtų lengviau pradėti naudoti naujos kartos (5G) antžeminės belaidžio ryšio sistemas“. 24,25–27,5 GHz (26 GHz) dažnių juostos suderintos techninės sąlygos“, nuoroda: <https://www.ecodocdb.dk/document/3358>.

5G. Tos techninės sąlygos yra suderinamos su 5G standartizavimo pokyčiais, susijusiais su radijo kanalų išdėstymo tvarka⁽¹⁸⁾, t. y. kanalų dydžiu arba vienaalikiu dvipusio ryšio režimu, ir aktyviosios antenos sistemomis, tad tos sąlygos padeda siekti visuotinio suderinimo. Daroma prielaida, kad skirtingų operatorių kaimyninių sistemų eksploatavimas yra sinchronizuotas, taip užtikrinant, kad spektras naudojamas veiksmingai. Siekiant parengti atitinkamas suderintas nesinchronizuoto arba pusiau sinchronizuoto kaimyninių sistemų eksploatavimo technines sąlygas reikia atlikti papildomus tyrimus. Toks eksploatavimas ir toliau įmanomas, jeigu užtikrinamas geografinis atskyrimas;

- (14) CEPT ataskaitoje nustatytos 26 GHz dažnių juostos naudojimo techninės sąlygos grindžiamos prielaida, kad leidimų išdavimo tvarka grindžiama išimtinai individualiomis naudojimo teisėmis, ir tai taip pat padeda užtikrinti tinkamą sambūvį su šiuo metu juostoje naudojamomis technologijomis. Taikant bet kokią kitą leidimų sistemą, kaip antai bendrąjį leidimą ar tvarką, grindžiamą individualaus ir bendrojo leidimo deriniu, gali reikėti papildomų techninių sąlygų siekiant užtikrinti tinkamą antžeminių sistemų, kurias naudojant galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, ir kitų juostoje veikiančių tarnybų sambūvį, visų pirma deramai atsižvelgiant į nuolatinį FSS, EESS ir SRS palydovinio ryšio Žemės stočių diegimą;
- (15) CEPT ataskaitoje taip pat pateikiamos 26 GHz dažnių juostos naudojimo gairės ir techninės sąlygos, taikomos antžeminėms belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms, įskaitant 5G, siekiant užtikrinti esamų kosminių ir palydovinių tarnybų bei fiksuotojo ryšio linijų 26 GHz dažnių juostoje ir gretimų juostų tarnybų apsaugą;
- (16) antžeminių belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugų (įskaitant 5G) ir 26 GHz dažnių juostoje veikiančių EESS, SRS ir FSS Žemės stočių sambūvį galima užtikrinti, kai tinka, taikant antžeminių tarnybų naudojimo techninius apribojimus ribotoje geografinėje zonoje aplink palydovinę Žemės stotį. Šiuo požiūriu, siekiant palengvinti tokį sambūvį, galėtų būti racionalu naujas Žemės stotis įrengti, pageidautina, toliau nuo tankiai apgyvendintų vietovių arba vietovių, kur vykdoma aktyvi žmogaus veikla. Be to, CEPT rengia techninių priemonių rinkinius⁽¹⁹⁾ siekdama padėti diegti 5G pagal individualius leidimus kartu proporcingai leidžiant toliau naudoti esamas ir planuojamas EESS/SRS priėmimo Žemės stotis ir FSS perdavimo Žemės stotis atitinkamose 26 GHz dažnių juostos dalyse. Tokie priemonių rinkiniai gali palengvinti vienaaliki naudojimą laikantis šiame sprendimu numatytų įpareigojimų;
- (17) antžeminių belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugų (įskaitant 5G) ir FSS ir ISS, įskaitant EDRS, palydovinių imtuvų vienaaliki naudojimas šiuo metu įmanomas, jeigu laikomasi belaidžio plačiajuosčio ryšio bazinių stočių antenos aukščio techninių sąlygų;
- (18) valstybės narės turėtų įvertinti galimybę ir toliau naudoti fiksuotojo ryšio linijas 26 GHz dažnių juostoje, spektrą kartu naudojant ir antžeminėms belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms, įskaitant 5G, arba nutraukti jų veikimą toje dažnių juostoje. Atliekant tokį vertinimą reikėtų atsižvelgti į galimas trukdžių mažinimo priemones ir nacionalinį ir tarpvalstybinį koordinavimą bei 5G diegimo mastą, atsižvelgiant į 5G sistemų paklausą rinkoje, visų pirma mažiau apgyvendintose ir kaimo vietovėse. Galimybę nacionaliniu lygmeniu numatyti pasidalijamąjį spektro naudojimą, be kita ko, lemia tai, ar yra išsamios informacijos apie fiksuotojo ryšio linijų panaudojimą ir galimybę skirti didelius ištinisio spektro blokus 5G sistemoms. Todėl CEPT pateikia antžeminių belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugų, įskaitant 5G, ir fiksuotojo ryšio linijų sambūvio technines gaires atsižvelgiant į laipsnišką 5G diegimą;
- (19) 26 GHz dažnių juostoje teikiant antžemines belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, įskaitant 5G, reikėtų tinkamai apsaugoti (pasyviausias) EESS 23,6–24 GHz dažnių juostoje⁽²⁰⁾. Nacionaliniu lygmeniu gali prireikti imtis specialių priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų apsaugotos 23,6–24 GHz dažnių juostoje veikiančios radioastronomijos stotys. Taikant tokias priemones tikėtina, kad galimybė naudoti visą 26 GHz dažnių juostą aplink tokias stotis bus apribota. (Pasyviųjų) EESS apsauga 50,2–50,4 GHz ir 52,6–54,25 GHz dažnių juostose užtikrinama bazinėms stotims taikant galiojančias bendras šalutinio spinduliavimo ribas⁽²¹⁾;

⁽¹⁸⁾ 3GPP standartuose (15 leidimas, TS 38.104, perkeltas kaip ETSI TS 138104) apibrėžiama 26 GHz dažnių juosta (juosta Nr. 258), skirta naudoti su laikiniu išskirtymu vienaalikiu dvipusio ryšio pagrindu veikiančia naujo radijo (NR) ryšio technologija ir 50 MHz, 100 MHz, 200 MHz ir 400 MHz dažnių juostos pločiais.

⁽¹⁹⁾ Pvz., ECC rekomendacija Nr. (19)01 „Techninių priemonių rinkinys siekiant padėti diegti 5G ir kartu proporcingai užtikrinti esamų ir planuojamų EESS/SRS priėmimo Žemės stočių naudojimą 26 GHz dažnių juostoje ir galimybę tas Žemės stotis naudoti ateityje“. Tokiuose priemonių rinkiniuose, be kita ko, pateikiama metodika, pagal kurią nacionalinės administravimo institucijos gali nustatyti koordinavimo zonas aplink Žemės stotis.

⁽²⁰⁾ Pagal 2016 m. ITU Radijo ryšio reglamento redakciją (žr. 5.340 išnašą) 23,6–24 GHz dažnių juostoje draudžiamas bet koks spinduliavimas, viršijantis ribines apsaugos vertes, nustatytas atitinkamose ITU-R rekomendacijose (pavyzdžiui, ITU-R RA.769–2 dėl radioastronomijos tarnybos).

⁽²¹⁾ Remiantis ITU-R rekomendacijomis.

- (20) bepiločių orlaivių, tokių kaip dronai, naudojimas eksploatuojant antžeminius belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklus, veikiančius 26 GHz dažnių juostoje, galėtų turėti poveikį dabartiniam naudojimui, kaip antai FSS ir ISS palydoviniams imtuvams. Todėl 26 GHz dažnių juostoje reikėtų uždrausti bazinėms stotims jungtis su galinėmis bepiločių orlaivių stotimis ir, laikantis taikytinų oro eismo valdymo taisyklių, reikėtų leisti tik galinėms bepiločių orlaivių stotims jungtis su bazinėmis stotimis. Šiuo požiūriu galinių bepiločių orlaivių stočių jungimasis su bazinėmis stotimis galėtų turėti didelį poveikį, pavyzdžiui, atskyrimo nuotoliui iki EESS/SRS Žemės stočių, kurios taip pat veikia 26 GHz dažnių juostoje. Tam reikia atlikti papildomą tyrimą, kurį užbaigus gali būti parengtos papildomos suderintos techninės sąlygos. Bepiločių orlaivių naudojimas su belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklais neturėtų būti kliūtis įrengti būsimas EESS/SRS Žemės stotis;
- (21) reikėtų numatyti spektro naudotojų arba nacionalinių administravimo institucijų tarpvalstybinius susitarimus, kuriais būtų užtikrinamas šio sprendimo įgyvendinimas siekiant išvengti žalingųjų trukdžių ir padidinti spektro veiksmingumą ir jo naudojimo konvergenciją;
- (22) šiuo sprendimu užtikrinama, kad valstybės narės pradėtų naudoti 26 GHz dažnių juostą naujos kartos (5G) belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms laikydamosi 68-ojoje CEPT ataskaitoje nustatytų teisiškai privalomų techninių sąlygų ir Sąjungos politikos tikslų;
- (23) šiame sprendime žodžių junginys „paskirti“ ir „suteikti galimybę naudoti“ 26 GHz dažnių juostą suponuoja šiuos veiksmus: i) pritaikyti dažnių skirstymą reglamentuojančią nacionalinės teisės sistemą, įtraukiant numatytą šios juostos naudojimą šiame sprendime nustatytomis suderintomis techninėmis sąlygomis; ii) imtis visų būtinų priemonių siekiant tiek, kiek reikia, užtikrinti sambūvį su kitomis šioje juostoje veikiančiomis sistemomis ir iii) imtis tinkamų priemonių, prirėkus pradėti konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais procesą, kad būtų galima naudoti šią juostą taip, kaip numatyta Sąjungos lygmeniu taikytinuose teisės aktuose, įskaitant šiame sprendime nustatytas suderintas technines sąlygas;
- (24) valstybės narės turėtų pranešti Komisijai apie šio sprendimo įgyvendinimą, visų pirma, apie laipsnišką 5G paslaugų diegimą ir plėtojimą 26 GHz dažnių juostoje ir visas su sambūviu susijusias problemas, kad būtų galima įvertinti jo poveikį Sąjungos lygmeniu ir laiku jį peržiūrėti. Atliekant tokią peržiūrą taip pat galima įvertinti techninių sąlygų tinkamumą siekiant užtikrinti pakankamą kitų tarnybų, visų pirma, kosminių tarnybų, kaip antai FSS ir ISS, įskaitant EDRS, palydovinių imtuvų, apsaugą atsižvelgiant į antžeminių belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugų, įskaitant 5G, plėtojimą;
- (25) šiame sprendime nustatytos priemonės atitinka Radijo spektro sprendimu įsteigto Radijo spektro komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Šiuo sprendimu suderinamos esminės techninės sąlygos, kuriomis Sąjungoje užtikrinama galimybė efektyviai naudoti 24,25–27,5 GHz dažnių juostą antžeminėms sistemoms, kurias naudojant galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas.

2 straipsnis

Iki 2020 m. kovo 30 d. valstybės narės paskiria 24,25–27,5 GHz dažnių juostą ir užtikrina galimybę ją naudoti neišskirtinėmis sąlygomis antžeminėms sistemoms, kurias naudojant galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, laikantis priede nustatytų esminių techninių sąlygų.

Priklausomai nuo šioje juostoje taikomos leidimų sistemos valstybės narės išanalizuoja, ar būtina nustatyti papildomas technines sąlygas, kad būtų užtikrintas tinkamas antžeminių sistemų, kurias naudojant galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, ir kitų juostoje veikiančių tarnybų sambūvis.

3 straipsnis

Laikydamosi atitinkamų priede nustatytų techninių sąlygų valstybės narės užtikrina, kad naudojant 1 straipsnyje nurodytas antžemines sistemas būtų tinkamai apsaugotos:

- a) gretimose juostose veikiančios sistemos, visų pirma (pasyviosios) palydovinės Žemės tyrimo radijo ryšio tarnybos ir radioastronomijos tarnybos sistemos 23,6–24,0 GHz dažnių juostoje;
- b) palydovinės Žemės tyrimo radijo ryšio tarnybos ir kosminio tyrimo tarnybos žemynkrypčio ryšio Žemės stotys, veikiančios 25,5–27,0 GHz dažnių juostoje;
- c) palydovinės fiksuotosios tarnybos aukštynkrypčio ryšio palydovinės sistemos, veikiančios 24,65–25,25 GHz dažnių juostoje;
- d) tarpalydovinio ryšio palydovinės sistemos, veikiančios 24,45–24,75 GHz ir 25,25–27,5 GHz dažnių juostose.

4 straipsnis

Valstybės narės gali leisti ir toliau naudoti fiksuotojo ryšio linijas 24,25–27,5 GHz dažnių juostoje, jeigu 1 straipsnyje nurodytos antžeminės sistemos gali būti naudojamos kartu su tokiomis fiksuotojo ryšio linijomis užtikrinant kontroliuojamą pasidalijamąjį spektro naudojimą.

Valstybės narės reguliariai stebi tolesnio pirmoje šio straipsnio pastraipoje nurodytų fiksuotojo ryšio linijų naudojimo poreikį.

5 straipsnis

Su sąlyga, kad naujų Žemės stočių skaičius ir vieta nustatyti taip, kad nereikėtų nustatyti neproporcingų apribojimų 1 straipsnyje nurodytoms sistemoms, atsižvelgdamos į paklausą rinkoje, valstybės narės užtikrina, kad Žemės stotis būtų galima toliau diegti:

- palydovinės Žemės tyrimo radijo ryšio tarnybos (žemynkrypčio ryšio) arba kosminio tyrimo tarnybos (žemynkrypčio ryšio) atveju 25,5–27,0 GHz dažnių juostoje;
- palydovinės fiksuotosios tarnybos (aukštynkrypčio ryšio) atveju 24,65–25,25 GHz dažnių juostoje.

6 straipsnis

Siekdamos sudaryti sąlygas eksploatuoti 1 straipsnyje nurodytas antžemines sistemas ir atsižvelgdamos į esamas reguliavimo tvarką bei teises ir į galiojančius tarptautinius susitarimus, valstybės narės padeda sudaryti tarpvalstybinio koordinavimo susitarimus.

7 straipsnis

Valstybės narės iki 2020 m. birželio 30 d. pateikia Komisijai šio sprendimo įgyvendinimo ataskaitą.

Valstybės narės vykdo 24,25–27,5 GHz dažnių juostos naudojimo stebėseną, įskaitant su 1 straipsnyje nurodytų antžeminių sistemų ir kitų toje pačioje juostoje veikiančių sistemų sambūviu susijusios pažangos stebėseną, ir pateikia savo išvadas Komisijai jos prašymu arba savo iniciatyva, kad būtų galima laiku peržiūrėti šį sprendimą.

8 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 14 d.

Komisijos vardu
Mariya GABRIEL
Komisijos narė

PRIEDAS

2 IR 3 STRAIPSNIUOSE NURODYTOS TECHNINĖS SĄLYGOS

1. Apibrėžtys

Aktyviosios antenos sistema (AAS) – bazinės stoties ir antenos sistema, kurioje antenos elementų signalo amplitudė ir (arba) fazė nuolat koreguojamos ir taip gaunamas kintamas antenos kryptingumas, priklausantis nuo trumpalaikių pokyčių radijo aplinkoje. Tai neapima ilgalaikio pluošto formavimo, pvz., pastovaus elektrinio posvyrio žemyn. AAS bazinėse stotyse antenos sistema yra neatsiejama bazinės stoties sistemos arba gaminio dalis.

Sinchronizuotas veikimas – dviejų arba daugiau laikinio išskirstymo vienašakio dvipusio ryšio (TDD) tinklų veikimas, kai signalai aukštynkrypte linija (UL) ir žemynkrypte linija (DL) tuo pačiu metu nesiunčiami, t. y. bet kuriuo momentu visuose tinkluose siunčiama žemynkrypte linija arba visuose tinkluose – aukštynkrypte linija. Tam reikia suderinti visus DL ir UL siuntimo seansus visuose susijusiuose TDD tinkluose, taip pat sinchronizuoti kadro pradžią visuose tinkluose.

Nesinchronizuotas veikimas – dviejų arba daugiau TDD tinklų veikimas, kai bet kuriuo momentu bent viename tinkle siunčiama DL ir bent viename tinkle siunčiama UL. Taip gali atsitikti, jei TDD tinkluose nederinami visi DL ir UL siuntimo seansai arba nesinchronizuojama kadro pradžia.

Pusiau sinchronizuotas veikimas – dviejų arba daugiau TDD tinklų veikimas, kai dalis kadro atitinka sinchronizuoto veikimo, o likusi jo dalis – nesinchronizuoto veikimo sąlygas. Tam reikia nustatyti kadro struktūrą visuose susijusiuose TDD tinkluose, įskaitant laiko tarpusnius, kuriais UL/DL kryptis nenurodyta, taip pat sinchronizuoti kadro pradžią visuose tinkluose.

Bendra spinduliuotės galia (TRP) – sudėtinės antenos spinduliuojamos galios matas. Ji lygi visos į anteninės gardelės sistemą perduodamos galios ir antenos gardelės sistemos nuostolių skirtumui. TRP yra visomis spinduliuavimo sferos kryptimis perduodamos galios integralas, kaip parodyta formulėje:

$$TRP \stackrel{\text{def}}{=} \frac{1}{4\pi} \int_0^{2\pi} \int_0^{\pi} P(\vartheta, \varphi) \sin(\vartheta) d\vartheta d\varphi$$

čia $P(\vartheta, \varphi)$ – galia, kurią antenos gardelės sistema spinduliuoja kryptimi (ϑ, φ) , apskaičiuojama pagal formulę:

$$P(\vartheta, \varphi) = P_{\text{Tx}} g(\vartheta, \varphi)$$

čia P_{Tx} – į gardelės sistemą perduodama galia (vatais), o $g(\vartheta, \varphi)$ – gardelės sistemos kryptinis stiprinimas (ϑ, φ) kryptimi.

2. Bendrieji parametrai

1. Taikomas vienašakio dvipusio ryšio 24,25–27,5 GHz dažnių juostoje režimas – laikinio išskirstymo vienašakis dvipusis ryšys.
2. Skiriamų blokų dydis yra 200 MHz kartotinis. Siekiant užtikrinti efektyvų visos dažnių juostos panaudojimą galimas ir mažesnis – 50 MHz, 100 MHz arba 150 MHz – blokų dydis, blokus skiriant greta kitam spektro naudotojui paskirto bloko.
3. Skiriamo dažnių bloko viršutinė riba lygiuojama su viršutiniu 27,5 GHz juostos kraštu arba atskiriama nuo jo 200 MHz kartotiniu. Jeigu dažnių blokas yra mažesnis nei 200 MHz pagal 2 dalį arba jį reikia paslinkti atsižvelgiant į naudojimą kitais tikslais, toks poslinkis turi būti 10 MHz kartotinis.
4. Šiame priede išdėstytos techninės sąlygos yra būtinos antžeminių sistemų, kurias naudojant galima teikti belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugas, tarpusavio sambūviui ir tokių sistemų sambūviui su (pasyviosios) palydovinės Žemės tyrimo radijo ryšio tarnybos sistemomis, nustatant nepageidaujamojo spinduliuavimo ribas 23,6–24 GHz dažnių juostoje, taip pat su kosminių stočių imtuvais, nustatant lauko bazinės stoties AAS pagrindinio pluošto aukščio apribojimus. Siekiant užtikrinti sambūvį su kitomis tarnybomis ir sistemomis ⁽¹⁾ nacionaliniu lygmeniu gali prireikti imtis papildomų priemonių.

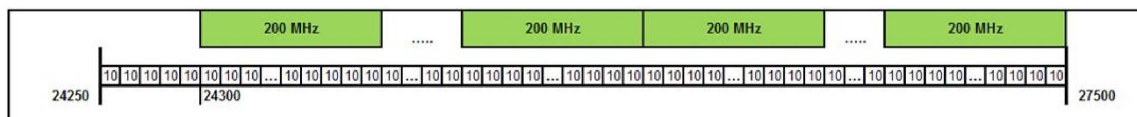
⁽¹⁾ Kaip antai radioastronomijos tarnybomis.

5. 24,25–27,5 GHz dažnių juostos naudojimas ryšiui su bepiločiais orlaiviais ribojamas tik bepiločio orlaivio galinės stoties ryšio linija su antžeminio belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklo bazine stotimi.
6. Bazinės stoties ir galinės stoties siuntimo seansas 24,25–27,5 GHz dažnių juostoje atitinka šiame priede nurodytą dažnių bloko gaubtinę.

1 pav. pateikiamas galimos kanalų išdėstymo tvarkos pavyzdys.

1 pav.

Kanalų išdėstymo tvarkos 24,25–27,5 GHz dažnių juostoje pavyzdys

3. Bazinėms stotims taikomos techninės sąlygos. Dažnių bloko gaubtinė

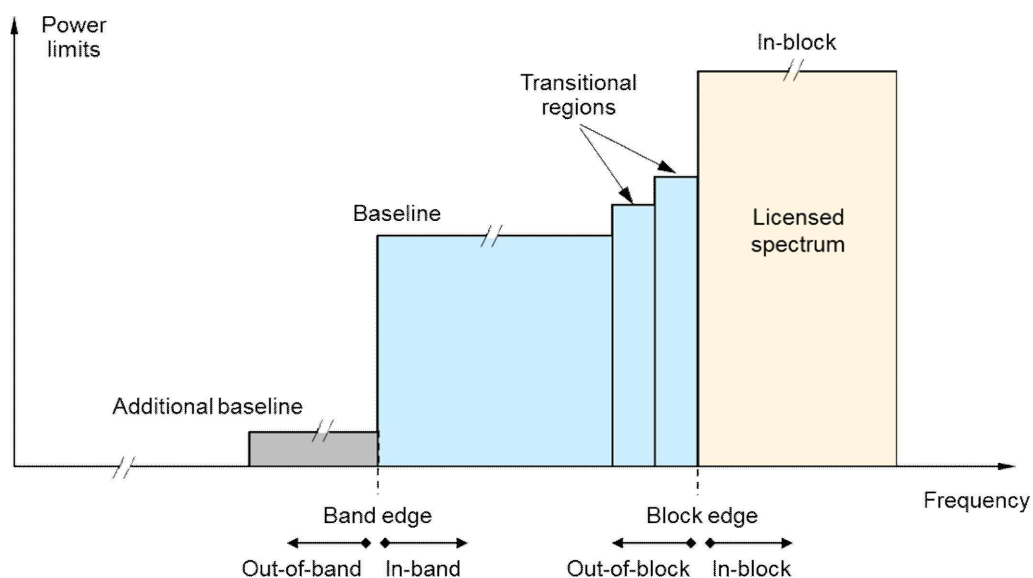
Kai gretimų belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklų operatoriai nėra sudarę dvišalių arba daugiašalių susitarimų, šiame skirsnyje nustatyti bazinėms stotims taikomi techniniai parametrai, vadinamoji dažnių bloko gaubtinė (angl. *block edge mask*, BEM), yra esminė tokių gretimų tinklų sambūviui užtikrinti būtinų sąlygų dalis. Belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugų operatoriai 24,25–27,5 GHz dažnių juostoje gali sudaryti dvišalių arba daugiašalių susitarimą dėl mažiau griežtų techninių parametru, jeigu jie ir toliau laikysis techninių sąlygų, kuriomis siekiama apsaugoti kitas tarnybas, sistemas arba tinklus, ir vykdys savo tarpvalstybinius įpareigojimus. Valstybės narės užtikrina, kad tokius mažiau griežtus techninius parametrus pagal susitarimą galėtų taikyti visos suinteresuotos šalys.

BEM yra spinduliuotės gaubtinė, kurioje galios lygiai apibrėžiami kaip dažnio funkcija, kaip atskaitos tašką naudojant spektro bloko, kuriuo naudotis operatoriui suteiktos teisės, kraštą. Ją sudaro keli 1 lentelėje nurodyti elementai. Bazinė galios riba užtikrina, kad būtų apsaugotas kitų operatorių spektras. Papildoma bazinė galios riba (užjuostinė riba) užtikrina, kad būtų apsaugotas tarnybų ir sistemų spektras už 24,25–27,5 GHz dažnių juostos ribų. Pereinamosios srities galios riba sudaro sąlygas galios lygių sumažėjimui nuo taikomos bloke iki bazinės galios ribos ir užtikrina sambūvį su kitais gretimų dažnių blokų operatoriais.

2 pav. pavaizduota bendroji BEM, taikytina 26 GHz dažnių juostai.

2 pav.

Dažnių bloko gaubtinės pavyzdys

Suderinta bloke taikoma galios riba nenurodyta. 2 ir 3 lentelėse daroma sinchronizuoto veikimo prielaida. Jeigu naudojamas nesinchronizuotas arba pusiau sinchronizuotas režimas, gretimus tinklus reikia atskirti ir geografiškai. 4 ir 6 lentelėse nurodomos į dažnių juostą nepatenkančios galios ribos atitinkamai bazinėms stotims ir galinėms stotims, siekiant užtikrinti (pasyviosios) palydovinės Žemės tyrimo radijo ryšio tarnybos (EESS) apsaugą 23,6–24,0 GHz dažnių juostoje. 5 lentelėje nustatoma papildoma techninė sąlyga bazinėms stotims siekiant palengvinti sambūvį su aukštynkrypčio ryšio palydovinės fiksuotosios tarnybos (FSS) ir tarppalydovinės tarnybos (ISS) palydovinėmis sistemomis.

1 lentelė

BEM elementų aprašymas

BEM elementas	Apibrėžtis
Bloko sritis	Skiriamas dažnių spektro blokas, kuriam nustatoma BEM.
Bazinis lygis	Antžeminio belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio paslaugoms naudojamas 24,25–27,5 GHz dažnių juostos spektras, neįskaitant nagrinėjamo operatoriaus dažnių bloko ir atitinkamų pereinamųjų sričių.
Pereinamoji sritis	Spektras, gretimas operatoriaus dažnių blokui.
Papildomas bazinis lygis	24,25–27,5 GHz dažnių juostai gretimų juostų spektras, kuriame kitoms tarnyboms ar sistemoms taikomos specifinės galios ribos.

2 lentelė

Bazinės stoties pereinamosios srities galios riba sinchronizuotu režimu

Dažnių diapazonas	Didžiausia TRP	Matavimo juostos plotis
Iki 50 MHz žemiau ar aukščiau operatoriaus dažnių bloko	12 dBm	50 MHz

Aiškinamoji pastaba

Tokia riba užtikrina belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklų sambūvį gretimame (-uose) bloke (-uose) 26 GHz dažnių juostoje sinchronizuotu režimu.

3 lentelė

Bazinės stoties bazinio lygio galios riba sinchronizuotu režimu

Dažnių diapazonas	Didžiausia TRP	Matavimo juostos plotis
Bazinis lygis	4 dBm	50 MHz

Aiškinamoji pastaba

Tokia riba užtikrina belaidžio plačiajuosčio elektroninio ryšio tinklų sambūvį negretimuose blokuose 26 GHz dažnių juostoje sinchronizuotu režimu.

4 lentelė

Bazinės stoties papildomo bazinio lygio galios riba

Dažnių diapazonas	Didžiausia TRP	Matavimo juostos plotis
23,6–24,0 GHz	– 42 dBW	200 MHz

Aiškinamoji pastaba

Užjuostinė riba taikoma didžiausiai spinduliuotei 23,6–24,0 GHz dažnių juostoje siekiant apsaugoti (pasyviają) EESS, kai bazinė stotis veikia visais nurodytais režimais (t. y. didžiausia galia dažnių juostoje, elektrinis nukreipimas, nešlių konfigūracijos).

5 lentelė

AAS lauko bazinėms stotims taikoma papildoma sąlyga

AAS lauko bazinių stočių pagrindinio pluošto aukščio reikalavimas

Naudojant tokias bazines stotis užtikrinama, kad kiekviena antena paprastai siųstų signalą tik kai pagrindinis pluoštas nukreiptas žemiau horizonto; be to, antena mechaniškai nukreipiama žemiau horizonto, išskyrus atvejus, kai bazinė stotis signalą tik priima.

Aiškinamoji pastaba

Ši sąlyga taikoma siekiant apsaugoti kosminių stočių imtuvus, kaip antai (aukštynkrypčio ryšio) FSS imtuvus ir ISS imtuvus.

4. Galinėms stotims taikomos techninės sąlygos

6 lentelė

Galinės stoties papildomo bazinio lygio galios riba

Dažnių diapazonas	Didžiausia TRP	Matavimo juostos plotis
23,6–24,0 GHz	– 38 dBW	200 MHz

Aiškinamoji pastaba

Užjuostinė riba taikoma didžiausiai spinduliuotei 23,6–24,0 GHz dažnių juostoje siekiant apsaugoti (pasyviają) EESS, kai galinė stotis veikia visais nurodytais režimais (t. y. didžiausia galia dažnių juostoje, elektrinis nukreipimas, nešlių konfigūracijos).

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2019/785**2019 m. gegužės 14 d.****dėl įrenginiam, kuriuose naudojama ultraplačiajuostė technologija, skirto radijo spektro suderinimo Sąjungoje, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2007/131/EB***(pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3461)***(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 676/2002/EB dėl radijo spektro politikos teisinio reguliavimo pagrindų Europos bendrijoje (Sprendimas dėl radijo spektro) ⁽¹⁾, ypač į jo 4 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

- (1) Komisijos sprendimu 2007/131/EB ⁽²⁾ suderinamos radijo spektro, skirto įrenginiam, kuriuose naudojama ultraplačiajuostė (toliau – UWB) technologija, naudojimo Sąjungoje techninės sąlygos. Juo užtikrinama, kad radijo spektras visoje Sąjungoje būtų prieinamas suderintomis sąlygomis, šalinamos UWB technologijos įsisavinimo kliūtys ir siekiama kurti veiksmingą didelės masto ekonomijos ir naudos vartotojams bendrąją UWB sistemų rinką;
- (2) nors ultraplačiajuosčiai signalai paprastai būna ypač mažos galios, išlieka žalingųjų trukdžių kitoms radijo ryšio tarnyboms tikimybė, tad juos reikia valdyti. Todėl šiuo sprendimu dėl radijo spektro, skirto įrenginiam, kuriuose naudojama UWB technologija, suderinimo turėtų būti siekiama išvengti žalingųjų trukdžių (be kita ko galinčių kilti astronomijos tarnybos, palydovinės Žemės tyrimo tarnybos ir kosmoso tyrimo tarnybos sistemoms naudojantis radijo spektru) ir turėtų būti siekiama suderinti spektrą naudojančių tarnybų poreikius su bendrosios politikos tikslu sudaryti palankias sąlygas diegti visuomenei naudingas naujas technologijas;
- (3) 2017 m. kovo 16 d. pagal Sprendimą Nr. 676/2002/EB Komisija Europos pašto ir telekomunikacijų administracijų konferencijai (CEPT) suteikė nuolatinius įgaliojimus nustatyti UWB technologija pagrįstų radijo prietaikų suderinto diegimo Sąjungoje technines sąlygas, kad būtų galima atnaujinti tokių prietaikų technines sąlygas;
- (4) vykdydama nuolatinius įgaliojimus CEPT patvirtino ataskaitą ⁽³⁾, kurioje pasiūlė keturias priemones. Pirma, siekiant sudaryti sąlygas priimti novatoriškus sprendimus, techninėse sąlygose medžiagų jutikliai turėtų būti aprašyti neutraliau. Antra, turėtų būti sudarytos sąlygos bendrojo UWB naudojimo sąlygas taikyti ir medžiagų jutikliams. Trečia, visiems medžiagų jutikliams, įskaitant skirtiems vykdyti statybinių medžiagų analizę (BMA) 8,5–10,6 GHz juostoje, turėtų būti taikoma – 65 dBm/MHz riba. Ketvirta, turėtų būti nustatyta galimybė 3,8–4,2 GHz ir 6–8,5 GHz dažnių juostose įdiegti UWB technologija pagrįstų transporto priemonių prieigos kontrolės sistemų „inicijavimo prieš siunčiant“ radijo trukdžių mažinimo priemonę.
- (5) šiuo sprendimu turėtų būti siekiama visiškai suderinti UWB reguliavimo sistemą, siekiant padidinti skirtingų UWB taisyklėse nustatytų ribų ir radijo trukdžių mažinimo priemonių nuoseklumą ir užtikrinti galimybę taikyti naujoviškus sprendimus UWB technologijos srityje;
- (6) šiuo sprendimu numatomi reguliavimo apribojimai ir nustatomos radijo trukdžių mažinimo priemonės, siekiant užtikrinti veiksmingą spektro naudojimą, kartu užtikrinant sambūvį su kitais spektro naudotojais. Vykstant technologijų raidai gali rasti kitų sprendimų, užtikrinančių bent lygiavertį spektro apsaugos lygį. Dėl šios

⁽¹⁾ OLL 108, 2002 4 24, p. 1.

⁽²⁾ 2007 m. vasario 21 d. Komisijos sprendimas 2007/131/EB dėl radijo spektro, skirto įrenginiam, pagrįstiems ultraplačiajuoste ryšio technologija, suderinto naudojimo Bendrijoje (OL L 55, 2007 2 23, p. 33).

⁽³⁾ CEPT 69-oji ataskaita. Pagal įgaliojimą CEPT Europos Komisijai pateikta ataskaita dėl ultraplačiajuostės technologijos, atsižvelgiant į galimą Komisijos sprendimo 2007/131/EB atnaujinimą (*Ultra-Wideband technology in view of a potential update of Commission Decision 2007/131/EC*), kurią 2018 m. spalio 26 d. patvirtino Elektroninių ryšių komitetas.

priežasties turėtų būti leidžiama naudoti alternatyvias radijo trukdžių mažinimo priemones, kaip antai sprendimus, kurie gali būti rasti Europos standartizacijos organizacijos ateityje parengtinuose darniuosiuose standartuose, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis ir įrodoma, kad laikomasi šioje reguliavimo sistemoje nustatytų techninių reikalavimų;

- (7) Sprendimas 2007/131/EB buvo kelis kartus iš dalies pakeistas. Siekiant teisinio aiškumo Sprendimas 2007/131/EB turėtų būti panaikintas;
- (8) šiame sprendime numatytos priemonės atitinka Radijo spektro komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Šiuo sprendimu siekiama suderinti radijo spektro, skirto įrenginiams, kuriuose naudojama ultraplačiajuostė technologija, prieinamumo ir efektyvaus jo naudojimo Sąjungoje technines sąlygas.

2 straipsnis

Šiame sprendime vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) ultraplačiajuostę technologiją naudojantis įrenginys – įrenginys, kurio neatskiriama sudedamoje dalyje ar priede yra pritaikyta mažojo nuotolio radijo ryšio technologija, apimanti radijo bangų energijos generavimą ir siuntimą radijo bangų energiją paskleidžiant didesniame nei 50 MHz dažnių intervale, kuris gali iš dalies sutapti su kitoms radijo ryšio tarnyboms skirtomis dažnių juostomis;
- b) nekeliant trukdžių ir be apsaugos – radijo ryšio įrenginių naudojimo principas, reiškiantis, kad tie įrenginiai negali kelti žalingųjų trukdžių radijo ryšio tarnyboms ir negali būti reikalaujama tų įrenginių apsaugos nuo trukdžių, kuriuos gali kelti radijo ryšio tarnybos;
- c) patalpoje – naudojimas pastato ar kitos vietos viduje, kai ekranavimas yra pakankamas radijo ryšio tarnyboms apsaugoti nuo žalingųjų trukdžių;
- d) motorinė transporto priemonė – reikšmė ta pati, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/46/EB (*) 3 straipsnio 11 dalyje;
- e) geležinkelių transporto priemonė – reikšmė ta pati, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/643 (**) 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte;
- f) e.i.r.p. – ekvivalentinė izotropinės spinduliuotės galia, t. y. perduodamos į anteną siųstuvo galios ir šios antenos stiprinimo, nustatyto pasirinktąja kryptimi izotropinės antenos atžvilgiu (absoliučiojo arba izotropinio stiprinimo), sandauga;
- g) didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis – kaip e.i.r.p. nurodoma tam tikru dažniu bandomo radijo ryšio įrenginio dažnių juostos (kurios centras yra tas dažnis) pločio vienetui tenkanti vidutinė galia, nustatytais matavimo sąlygomis spinduliuojama didžiausio lygio kryptimi;
- h) pikinė galia – kaip e.i.r.p. nurodoma galia, sutelkta 50 MHz pločio dažnių juostoje, kurioje gaunama didžiausia vidutinė galia, nustatytais matavimo sąlygomis spinduliuojama didžiausio lygio kryptimi;
- i) bendras galios spektrinis tankis – vidutinės galios spektrinio tankio verčių, išmatuotų sferoje pagal matavimų scenarijų, kurio skyra yra bent 15 laipsnių, vidurkis;
- j) orlaivyje – radijo ryšio naudojimas orlaivio vidiniam ryšiui;
- k) LT1 – bendrosios paskirties žmonių arba daiktų buvimo vietos sekimo sistemos, kurias galima naudoti be individualaus leidimo.

(*) 2007 m. rugsėjo 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/46/EB, nustatanti motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, sudėtinių dalių ir atskirų techninių mazgų patvirtinimo pagrindus (OL L 263, 2007 10 9, p. 1).

(**) 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/643 dėl geležinkelių transporto statistikos (OL L 112, 2018 5 2, p. 1).

3 straipsnis

Per šešis mėnesius nuo šio sprendimo įsigaliojimo valstybės narės paskiria radijo spektrą ir užtikrina galimybę jį naudoti įrenginiuose, kuriuose naudojama ultraplačiajuostė technologija, nekeliant radijo trukdžių ir be apsaugos, jei tokie įrenginiai atitinka priede nustatytas sąlygas ir yra naudojami patalpoje arba, jei naudojami lauke, nejungiami prie stacionaraus įrenginio, stacionarios infrastruktūros arba stacionarios lauko antenos. Priede nustatytas sąlygas atitinkančius įrenginius, kuriuose naudojama ultraplačiajuostė technologija, taip pat galima naudoti motorinėse ir geležinkelio transporto priemonėse.

4 straipsnis

Valstybės narės stebi, kaip įrenginiai, kuriuose naudojama ultraplačiajuostė technologija, naudoja priede nustatytas juostas, visų pirma siekdamos užtikrinti, kad visos šio sprendimo 3 straipsnyje nustatytos sąlygos toliau galiotų, ir praneša savo išvadas Komisijai.

5 straipsnis

Sprendimas 2007/131/EB panaikinamas.

6 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 14 d.

Komisijos vardu
Mariya GABRIEL
Komisijos narė

PRIEDAS

1. BENDRASIS ULTRAPLAČIAJUOSTĖS (UWB) TECHNOLOGIJOS NAUDOJIMAS

Techniniai reikalavimai		
Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$f \leq 1,6$ GHz	– 90 dBm/MHz	– 50 dBm
$1,6 < f \leq 2,7$ GHz	– 85 dBm/MHz	– 45 dBm
$2,7 < f \leq 3,1$ GHz	– 70 dBm/MHz	– 36 dBm
$3,1 < f \leq 3,4$ GHz	– 70 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ arba DAA ⁽²⁾	– 36 dBm arba 0 dBm
$3,4 < f \leq 3,8$ GHz	– 80 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ arba DAA ⁽²⁾	– 40 dBm arba 0 dBm
$3,8 < f \leq 4,8$ GHz	– 70 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ arba DAA ⁽²⁾	– 30 dBm arba 0 dBm
$4,8 < f \leq 6$ GHz	– 70 dBm/MHz	– 30 dBm
$6 < f \leq 8,5$ GHz	– 41,3 dBm/MHz	0 dBm
$8,5 < f \leq 9$ GHz	– 65 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant DAA ⁽²⁾	– 25 dBm arba 0 dBm
$9 < f \leq 10,6$ GHz	– 65 dBm/MHz	– 25 dBm
$f > 10,6$ GHz	– 85 dBm/MHz	– 45 dBm

⁽¹⁾ 3,1–4,8 GHz juostoje. Radijo trukdžių mažinimo priemonė „Maža veikos trukmė“ (angl. *Low Duty Cycle*, LDC), jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–1 V2.1.1 4.5.3.1, 4.5.3.2 ir 4.5.3.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/53/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su radijo įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo, kuria panaikinama Direktyva 1999/5/EB (OL L 153, 2014 5 22, p. 62), esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.

⁽²⁾ 3,1–4,8 GHz ir 8,5–9 GHz juostose. Radijo trukdžių mažinimo priemonė „Aptikimas ir vengimas“ (angl. *Detect and Avoid*, DAA), jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–1 V2.1.1 4.5.1.1, 4.5.1.2 ir 4.5.1.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.

2. BUVIMO VIETOS SEKIMO SISTEMOS. 1 tipas (LT1)

Techniniai reikalavimai		
Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$f \leq 1,6$ GHz	– 90 dBm/MHz	– 50 dBm
$1,6 < f \leq 2,7$ GHz	– 85 dBm/MHz	– 45 dBm

Techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$2,7 < f \leq 3,4$ GHz	- 70 dBm/MHz	- 36 dBm
$3,4 < f \leq 3,8$ GHz	- 80 dBm/MHz	- 40 dBm
$3,8 < f \leq 6,0$ GHz	- 70 dBm/MHz	- 30 dBm
$6 < f \leq 8,5$ GHz	- 41,3 dBm/MHz	0 dBm
$8,5 < f \leq 9$ GHz	- 65 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant DAA ⁽¹⁾	- 25 dBm arba 0 dBm
$9 < f \leq 10,6$ GHz	- 65 dBm/MHz	- 25 dBm
$f > 10,6$ GHz	- 85 dBm/MHz	- 45 dBm

(¹) Radijo trukdžių mažinimo priemonė DAA, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065-2 V2.1.1 4.5.1.1, 4.5.1.2 ir 4.5.1.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.

3. MOTORINIŲ IR GELEŽINKELIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ UWB RADIJO RYŠIO ĮRENGINIAI

Techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$f \leq 1,6$ GHz	- 90 dBm/MHz	- 50 dBm
$1,6 < f \leq 2,7$ GHz	- 85 dBm/MHz	- 45 dBm
$2,7 < f \leq 3,1$ GHz	- 70 dBm/MHz	- 36 dBm
$3,1 < f \leq 3,4$ GHz	- 70 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ + e.l. ⁽⁴⁾ arba 41,3 dBm/MHz naudojant TPC ⁽³⁾ + DAA ⁽²⁾ + e.l. ⁽⁴⁾	- 36 dBm arba ≤ 0 dBm arba ≤ 0 dBm
$3,4 < f \leq 3,8$ GHz	- 80 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ + e.l. ⁽⁴⁾ arba 41,3 dBm/MHz naudojant TPC ⁽³⁾ + DAA ⁽²⁾ + e.l. ⁽⁴⁾	- 40 dBm arba ≤ 0 dBm arba ≤ 0 dBm
$3,8 < f \leq 4,8$ GHz	- 70 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ + e.l. ⁽⁴⁾ arba 41,3 dBm/MHz naudojant TPC ⁽³⁾ + DAA ⁽²⁾ + e.l. ⁽⁴⁾	- 30 dBm arba ≤ 0 dBm arba ≤ 0 dBm
$4,8 < f \leq 6$ GHz	- 70 dBm/MHz	- 30 dBm

Techniniai reikalavimai		
Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$6 < f \leq 8,5$ GHz	– 53,3 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant LDC ⁽¹⁾ + e.l. ⁽⁴⁾ arba 41,3 dBm/MHz naudojant TPC ⁽³⁾ +e.l. ⁽⁴⁾	– 13,3 dBm arba ≤ 0 dBm arba ≤ 0 dBm
$8,5 < f \leq 9$ GHz	– 65 dBm/MHz arba 41,3 dBm/MHz naudojant TPC ⁽³⁾ + DAA ⁽²⁾ + e.l. ⁽⁴⁾	– 25 dBm arba ≤ 0 dBm
$9 < f \leq 10,6$ GHz	– 65 dBm/MHz	– 25 dBm
$f > 10,6$ GHz	– 85 dBm/MHz	– 45 dBm

- ⁽¹⁾ Radijo trukdžių mažinimo priemonė LDC, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–3 V2.1.1 4.5.3.1, 4.5.3.2 ir 4.5.3.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.
- ⁽²⁾ Radijo trukdžių mažinimo priemonė DAA, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–3 V2.1.1 4.5.1.1, 4.5.1.2 ir 4.5.1.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.
- ⁽³⁾ Radijo trukdžių mažinimo priemonė „Spinduliuojamosios galios valdymas“ (angl. *Transmit Power Control*, TPC), jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–3 V2.1.1 4.7.1.1, 4.7.1.2 ir 4.7.1.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.
- ⁽⁴⁾ Išorinė riba (angl. *exterior limit*, e. l.) turi būti ≤ –53,3 dBm/MHz. Išorinė riba apibrėžta ETSI standarto EN 302 065–3 V2.1.1 4.3.4.1, 4.3.4.2 ir 4.3.4.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.

Transporto priemonių prieigos kontrolės sistemose, kuriose 3,8–4,2 GHz ir 6–8,5 GHz juostose naudojama „inicijavimo prieš siunčiant“ priemonė, naudotini techniniai reikalavimai yra nustatyti toliau pateiktoje lentelėje.

Techniniai reikalavimai		
Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$3,8 < f \leq 4,2$ GHz	– 41,3 dBm/MHz su „inicijavimo prieš siunčiant“ operacija ir LDC ≤ 0,5 % (per 1h)	0 dBm
$6 < f \leq 8,5$ GHz	– 41,3 dBm/MHz su „inicijavimo prieš siunčiant“ operacija ir LDC ≤ 0,5 % (per 1h) arba TPC	0 dBm

Radijo trukdžių mažinimo priemonė „inicijavimas prieš siunčiant“ (angl. *Trigger-before-transmit*) apibrėžiamas kaip UWB siuntimas, inicijuojamas tik tada, kai tai yra būtina, konkrečiai jei sistema nurodo, kad netoliese yra UWB radijo ryšio įrenginių. Ryšį inicijuoja arba naudotojas, arba transporto priemonė. Tolesnis ryšys gali būti laikomas inicijuotu ryšiu. Taikoma esama radijo trukdžių mažinimo priemonė LDC (arba TPC 6–8,5 GHz diapazone). Išorinės ribos reikalavimas neturi būti taikomas, kai transporto priemonių prieigos sistemose naudojama „inicijavimo prieš siunčiant“ radijo trukdžių mažinimo priemonė.

Transporto priemonių prieigos sistemose turi būti naudojamos „inicijavimo prieš siunčiant“ radijo trukdžių mažinimo priemonės, kuriomis užtikrinamas deramas veikimo lygis, kad būtų laikomasi esminių Direktyvos 2014/53/ES reikalavimų. Jei atitinkami metodai yra aprašyti darniuosiuose standartuose arba jų dalyse, kurių nuorodos buvo paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pagal Direktyvą 2014/53/ES, turi būti užtikrintas bent lygiavertis tiems metodams veiksmingumas. Taikant tuos metodus turi būti laikomasi šio sprendimo techninių reikalavimų.

4. UWB ĮRENGINIAI ORLAIVYJE

Toliau pateiktoje lentelėje išvardytos UWB mažojo nuotolio radijo ryšio įrenginių didžiausio vidutinės galios spektrinio tankio (e.i.r.p.) ir didžiausios pikinės galios (e.i.r.p.) vertės su radijo trukdžių mažinimo priemonėmis ir be jų.

Techniniai reikalavimai			
Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)	Radio trukdžių mažinimo priemonių reikalavimai
$f \leq 1,6$ GHz	- 90 dBm/MHz	- 50 dBm	
$1,6 < f \leq 2,7$ GHz	- 85 dBm/MHz	- 45 dBm	
$2,7 < f \leq 3,4$ GHz	- 70 dBm/MHz	- 36 dBm	
$3,4 < f \leq 3,8$ GHz	- 80 dBm/MHz	- 40 dBm	
$3,8 < f \leq 6,0$ GHz	- 70 dBm/MHz	- 30 dBm	
$6,0 < f \leq 6,650$ GHz	- 41,3 dBm/MHz	0 dBm	
$6,650 < f \leq 6,6752$ GHz	- 62,3 dBm/MHz	- 21 dBm	Turėtų būti įgyvendintas e.i.r.p. sumažinimas 21 dB, kad būtų pasiektas - 62,3 dBm/MHz lygis ⁽¹⁾
$6,6752 < f \leq 8,5$ GHz	- 41,3 dBm/MHz	0 dBm	7,25–7,75 GHz (palydovinės fiksuotosios tarnybos ir meteorologinių palydovų (7,45–7,55 GHz) apsauga) ⁽¹⁾ ⁽²⁾ 7,75–7,9 GHz (meteorologinių palydovų apsauga) ⁽¹⁾ ⁽³⁾
$8,5 < f \leq 10,6$ GHz	- 65 dBm/MHz	- 25 dBm	
$f > 10,6$ GHz	- 85 dBm/MHz	- 45 dBm	

⁽¹⁾ Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, pavyzdžiui, ekranuotieji iluminatoriai, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumas.

⁽²⁾ 7,25–7,75 GHz (palydovinės fiksuotosios tarnybos) ir 7,45–7,55 GHz (meteorologinių palydovų) apsauga: - 51,3 - 20 × log₁₀(10 [km]/x[km])(dBm/MHz) didesniai kaip 1 000 m aukščiui virš žemės paviršiaus, čia: x – orlaivio aukštis virš žemės paviršiaus kilometrais, - 71,3 dBm/MHz taikoma, kai aukštis virš žemės paviršiaus yra ne didesnis kaip 1 000 m.

⁽³⁾ 7,75–7,9 GHz (meteorologinių palydovų) apsauga: 44,3 - 20 × log₁₀(10[km]/x[km])(dBm/MHz) didesniai kaip 1 000 m aukščiui virš žemės paviršiaus, čia: x – orlaivio aukštis virš žemės paviršiaus kilometrais, - 64,3 dBm/MHz taikoma, kai aukštis virš žemės paviršiaus yra ne didesnis kaip 1 000 m.

5. UWB TECHNOLOGIJĄ NAUDOJANTYS MEDŽIAGŲ JUTIKLIAI

5.1. Įvadas

UWB medžiagų jutikliai skirstomi į dvi klases:

- sąlytinius UWB medžiagų jutiklius, kuriuose UWB siųstuvas įjungiamas tik kai jutiklis tiesioginiai liečia tiriamą medžiagą;
- nesąlytinius UWB medžiagų jutiklius, kuriuose UWB siųstuvas įjungiamas tik kai jutiklis yra arti tiriamos medžiagos ir UWB siųstuvas yra nukreiptas į tiriamą medžiagą (pavyzdžiui, rankiniu būdu, naudojant artumo jutiklį arba mechaninės sandaros priemonėmis).

UWB technologiją naudojančius medžiagų jutikliai turi atitikti bendrąsias UWB taisykles, paremtas šio priedo 1 skirsnyje nurodytomis techninėmis sąlygomis, arba medžiagų jutikliams taikomas konkrečias ribas, kaip apibrėžta 5.2 ir 5.3 skirsniuose.

Bendrosios UWB taisyklės netaikomos stacionariems lauko įrenginiams. Medžiagų jutiklio spinduliuotė neturi viršyti 1 skirsnyje nurodytą bendrajam UWB naudojimui taikomų taisyklių ribų. Medžiagų jutikliai turi atitikti bendrajam UWB naudojimui taikomus 1 skirsnyje nustatytus reikalavimus dėl radijo trukdžių mažinimo priemonių.

Medžiagų jutiklių konkrečios ribos ir radijo trukdžių mažinimo priemonės nurodytos toliau pateikiamose lentelėse. Pagal šį sprendimą leidžiamų naudoti medžiagų jutiklių spinduliuotė turi būti kuo mažesnė ir jokių būdu neturi viršyti toliau pateiktose lentelėse nustatytų spinduliuotės ribų. Atitiktis konkrečioms riboms turi būti užtikrinta kai įrenginys yra padėtas ant tipiškos tiriamos medžiagos konstrukcijos. Toliau pateikiamose lentelėse nurodytos konkrečios ribos medžiagų jutikliams taikomos visose aplinkose, išskyrus tas, kurioms taikoma tų lentelių 5 pastaba, kuria tam tikruose dažnių diapazonuose stacionarūs lauko įrenginiai neleidžiami.

5.2. Sąlytiniai jutikliai

UWB technologiją naudojančių sąlytinių medžiagų jutiklių didžiausio vidutinės galios spektrinio tankio (e.i.r.p.) ir didžiausios pikinės galios (e.i.r.p.) konkrečios ribos nurodytos toliau pateiktoje lentelėje.

Sąlytinių UWB medžiagų jutiklių techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$f \leq 1,73$ GHz	- 85 dBm/MHz ⁽¹⁾	- 45 dBm
$1,73 < f \leq 2,2$ GHz	- 65 dBm/MHz	- 25 dBm
$2,2 < f \leq 2,5$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$2,5 < f \leq 2,69$ GHz	- 65 dBm/MHz ⁽¹⁾ ⁽²⁾	- 25 dBm
$2,69 < f \leq 2,7$ GHz ⁽⁴⁾	- 55 dBm/MHz ⁽³⁾	- 15 dBm
$2,7 < f \leq 2,9$ GHz	- 70 dBm/MHz ⁽¹⁾	- 30 dBm
$2,9 < f \leq 3,4$ GHz	- 70 dBm/MHz ⁽¹⁾ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾	- 30 dBm
$3,4 < f \leq 3,8$ GHz ⁽⁴⁾	- 50 dBm/MHz ⁽²⁾ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾	- 10 dBm
$3,8 < f \leq 4,8$ GHz	- 50 dBm/MHz ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾	- 10 dBm
$4,8 < f \leq 5,0$ GHz ⁽⁴⁾	- 55 dBm/MHz ⁽²⁾ ⁽³⁾	- 15 dBm
$5,0 < f \leq 5,25$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$5,25 < f \leq 5,35$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$5,35 < f \leq 5,6$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$5,6 < f \leq 5,65$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$5,65 < f \leq 5,725$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$5,725 < f \leq 6,0$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 10 dBm
$6,0 < f \leq 8,5$ GHz	- 41,3 dBm/MHz ⁽⁵⁾	0 dBm
$8,5 < f \leq 9,0$ GHz	- 65 dBm/MHz ⁽⁷⁾	- 25 dBm

Sąlytinių UWB medžiagų jutiklių techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$9,0 < f \leq 10,6$ GHz	– 65 dBm/MHz	– 25 dBm
$f > 10,6$ GHz	– 85 dBm/MHz	– 45 dBm

- (¹) Jei įrenginyje veikia signalų perdavimo po radijo dažnių analizės mechanizmas (angl. *Listen Before Talk*, LBT), toks įrenginys gali veikti 1,215–1,73 GHz dažnių diapazone, kai didžiausias vidutinės galios e.i.r.p. spektrinis tankis yra – 70 dBm/MHz, taip pat 2,5–2,69 GHz ir 2,7–3,4 GHz dažnių diapazonuose, kai didžiausias vidutinės galios e.i.r.p. spektrinis tankis yra – 50 dBm/MHz ir didžiausia pikinė e.i.r.p. yra – 10 dB 50 MHz pločio juostoje. LBT mechanizmas apibrėžtas ETSI standarto EN 302 065–4 V1.1.1 4.5.2.1, 4.5.2.2 ir 4.5.2.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.
- (²) Siekiant apsaugoti radijo ryšio tarnybas, nestacionarus įrenginys turi atitikti šiuos bendros spinduliuotės galios reikalavimus:
- a) 2,5–2,69 GHz ir 4,8–5 GHz dažnių diapazonuose bendras galios spektrinis tankis turi būti 10 dB mažesnis už didžiausią e.i.r.p. spektrinį tankį;
- b) 3,4–3,8 GHz dažnių diapazone bendras galios spektrinis tankis turi būti 5 dB mažesnis už didžiausią e.i.r.p. spektrinį tankį.
- (³) Siekiant apsaugoti radioastronomijos tarnybą, veikiančią 2,69–2,7 GHz ir 4,8–5 GHz dažnių diapazonuose, bendras galios spektrinis tankis turi būti mažesnis kaip – 65 dBm/MHz.
- (⁴) Veikos trukmė ribojama iki 10 % per sekundę.
- (⁵) Stacionarus lauko įrenginys neleidžiamas.
- (⁶) Radijo trukdžių mažinimo priemonę LDC įgyvendinantys įrenginiai gali veikti 3,1–4,8 GHz juostoje, kai didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis yra – 41,3 dBm/MHz ir didžiausia pikinė e. i. r. p. yra 0 dB 50 MHz pločio juostoje. Radijo trukdžių mažinimo priemonė LDC, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–1 V2.1.1 4.5.3.1, 4.5.3.2 ir 4.5.3.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų. Įgyvendinant LDC taikoma 5 pastaba.
- (⁷) Radijo trukdžių mažinimo priemonę DAA įgyvendinantys įrenginiai gali veikti 3,1–4,8 GHz ir 8,5–9 GHz juostose, kai didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis yra – 41,3 dBm/MHz ir didžiausia pikinė e. i. r. p. yra 0 dB 50 MHz pločio juostoje. Radijo trukdžių mažinimo priemonė DAA, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065–1 V2.1.1 4.5.1.1, 4.5.1.2 ir 4.5.1.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų. Įgyvendinant DAA taikoma 5 pastaba.

5.3. Nesąlytiniai jutikliai

UWB technologiją naudojančių nesąlytinių medžiagų jutiklių didžiausio vidutinės galios spektrinio tankio (e.i.r.p.) ir didžiausios pikinės galios (e.i.r.p.) konkrečios ribos nurodytos toliau pateiktoje lentelėje.

Nesąlytinių UWB medžiagų jutiklių techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$f \leq 1,73$ GHz	– 85 dBm/MHz (¹)	– 60 dBm
$1,73 < f \leq 2,2$ GHz	– 70 dBm/MHz	– 45 dBm
$2,2 < f \leq 2,5$ GHz	– 50 dBm/MHz	– 25 dBm
$2,5 < f \leq 2,69$ GHz	– 65 dBm/MHz (¹) (²)	– 40 dBm
$2,69 < f \leq 2,7$ GHz (⁴)	– 70 dBm/MHz (³)	– 45 dBm
$2,7 < f \leq 2,9$ GHz	– 70 dBm/MHz (¹)	– 45 dBm
$2,9 < f \leq 3,4$ GHz	– 70 dBm/MHz (¹) (⁶) (⁷)	– 45 dBm
$3,4 < f \leq 3,8$ GHz (⁴)	– 70 dBm/MHz (²) (⁶) (⁷)	– 45 dBm
$3,8 < f \leq 4,8$ GHz	– 50 dBm/MHz (⁶) (⁷)	– 25 dBm

Nesąlytinių UWB medžiagų jutiklių techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis (e.i.r.p.)	Didžiausia pikinė galia (e.i.r.p.) (50 MHz pločio juostoje)
$4,8 < f \leq 5,0$ GHz ⁽⁴⁾	- 55 dBm/MHz ⁽²⁾ ⁽³⁾	- 30 dBm
$5,0 < f \leq 5,25$ GHz	- 55 dBm/MHz	- 30 dBm
$5,25 < f \leq 5,35$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 25 dBm
$5,35 < f \leq 5,6$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 25 dBm
$5,6 < f \leq 5,65$ GHz	- 50 dBm/MHz	- 25 dBm
$5,65 < f \leq 5,725$ GHz	- 65 dBm/MHz	- 40 dBm
$5,725 < f \leq 6,0$ GHz	- 60 dBm/MHz	- 35 dBm
$6,0 < f \leq 8,5$ GHz	- 41,3 dBm/MHz ⁽⁵⁾	0 dBm
$8,5 < f \leq 9,0$ GHz	- 65 dBm/MHz ⁽⁷⁾	- 25 dBm
$9,0 < f \leq 10,6$ GHz	- 65 dBm/MHz	- 25 dBm
$f > 10,6$ GHz	- 85 dBm/MHz	- 45 dBm

⁽¹⁾ Jei įrenginyje veikia LBT mechanizmas, toks įrenginys gali veikti 1,215–1,73 GHz dažnių diapazone, kai didžiausias vidutinės galios e.i.r.p. spektrinis tankis yra -70 dBm/MHz, taip pat 2,5–2,69 GHz ir 2,7–3,4 GHz dažnių diapazonuose, kai didžiausias vidutinės galios e.i.r.p. spektrinis tankis yra - 50 dBm/MHz ir didžiausia pikinė e.i.r.p. yra - 10 dBm 50 MHz pločio juostoje. LBT mechanizmas apibrėžtas ETSI standarto EN 302 065-4 V1.1.1 4.5.2.1, 4.5.2.2 ir 4.5.2.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų.

⁽²⁾ Siekiant apsaugoti radijo ryšio tarnybas, nestacionarus įrenginys turi atitikti šiuos bendros spinduliuotės galios reikalavimus:

a) 2,5–2,69 GHz ir 4,8–5 GHz dažnių diapazonuose bendras galios spektrinis tankis turi būti 10 dB mažesnis už didžiausią e.i.r.p. spektrinį tankį;

b) 3,4–3,8 GHz dažnių diapazone bendras galios spektrinis tankis turi būti 5 dB mažesnis už didžiausią e.i.r.p. spektrinį tankį.

⁽³⁾ Siekiant apsaugoti radioastronomijos tarnybą, veikiančią 2,69–2,7 GHz ir 4,8–5 GHz dažnių diapazonuose, bendras galios spektrinis tankis turi būti mažesnis kaip - 65 dBm/MHz.

⁽⁴⁾ Veikos trukmė ribojama iki 10 % per sekundę.

⁽⁵⁾ Stacionarus lauko įrenginys neleidžiamas.

⁽⁶⁾ Radijo trukdžių mažinimo priemonę LDC įgyvendinantys įrenginiai gali veikti 3,1–4,8 GHz juostoje, kai didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis yra - 41,3 dBm/MHz ir didžiausia pikinė e. i. r. p. yra 0 dB 50 MHz pločio juostoje. Radijo trukdžių mažinimo priemonė LDC, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065-1 V2.1.1 4.5.3.1, 4.5.3.2 ir 4.5.3.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų. Įgyvendinant LDC taikoma 5 pastaba.

⁽⁷⁾ Radijo trukdžių mažinimo priemonę DAA įgyvendinantys įrenginiai gali veikti 3,1–4,8 GHz ir 8,5–9 GHz juostose, kai didžiausias vidutinės galios spektrinis tankis yra - 41,3 dBm/MHz ir didžiausia pikinė e. i. r. p. yra 0 dB 50 MHz pločio juostoje. Radijo trukdžių mažinimo priemonė DAA, jos ribos apibrėžtos ETSI standarto EN 302 065-1 V2.1.1 4.5.1.1, 4.5.1.2 ir 4.5.1.3 nuostatose. Gali būti naudojamos alternatyvios radijo trukdžių mažinimo priemonės, jei jomis užtikrinamas bent lygiavertis veiksmingumo ir spektro apsaugos lygis, kad būtų laikomasi atitinkamų Direktyvos 2014/53/ES esminių reikalavimų ir šio sprendimo techninių reikalavimų. Įgyvendinant DAA taikoma 5 pastaba.

LBT mechanizmo pikinės galios ribinės vertės, siekiant užtikrinti toliau išvardytų radijo ryšio tarnybų apsaugą, nustatytos toliau pateiktoje lentelėje.

Medžiagų jutikliams skirto LBT mechanizmo techniniai reikalavimai

Dažnių diapazonas	Aptiktina radijo tarnyba	Pikinės galios ribinė vertė
$1,215 < f \leq 1,4$ GHz	Nustatymo radijo bangomis tarnyba	+ 8 dBm/MHz
$1,61 < f \leq 1,66$ GHz	Palydovinė judrioji radijo ryšio tarnyba	- 43 dBm/MHz

Medžiagų jutikliams skirto LBT mechanizmo techniniai reikalavimai		
Dažnių diapazonas	Aptiktina radijo tarnyba	Pikinės galios ribinė vertė
$2,5 < f \leq 2,69$ GHz	Sausumos judrioji radijo ryšio stotis	– 50 dBm/MHz
$2,9 < f \leq 3,4$ GHz	Nustatymo radijo bangomis tarnyba	– 7dBm/MHz

Papildomi aptikimo radaru reikalavimai: nuolatinis klausymas ir automatinis išjungimas per 10 ms atitinkamame dažnių diapazone, jei viršijama ribinė vertė (lentelė su LDT mechanizmu). Siųstuvą vėl galima įjungti tik jei nuolatinio klausymo režimu buvo bent 12 s tylos laikas. Šis tylos laikas, kuriuo veikia tik LTB imtuvas, turi būti užtikrintas net kai įrenginys yra išjungtas.

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2019/786

2019 m. gegužės 8 d.

dėl pastatų renovacijos

(pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3352)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) Sąjunga yra įsipareigojusi sukurti tvarią, konkurencingą, saugią ir nuo iškastinio kuro nepriklausomą energetikos sistemą. Energetikos sąjungos nuostatose ir 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijoje nustatyti dideli Sąjungos įsipareigojimai iki 2030 m. dar sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bent 40 %, palyginti su 1990 m., padidinti suvartojamos atsinaujinančių išteklių energijos dalį, sutaupyti energijos, atsižvelgiant į Sąjungos lygmens siekius, ir taip padidinti Sąjungos energetinį saugumą, konkurencingumą ir tvarumą. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/27/ES ⁽¹⁾, su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002 ⁽²⁾, nustatytas pagrindinis energijos vartojimo efektyvumo tikslas Sąjungos lygmeniu iki 2030 m. sutaupyti bent 32,5 % energijos. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001 ⁽³⁾ nustatytas privalomas tikslas iki 2030 m. užtikrinti, kad bent 32 % Sąjungoje suvartojamos energijos būtų gaunama iš atsinaujinančiųjų išteklių;
- (2) pastatai yra labai svarbus Sąjungos efektyvaus energijos vartojimo politikos elementas, nes juose suvartojamos energijos kiekis sudaro beveik 40 % galutinės suvartojamos energijos;
- (3) po Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių 21-osios konferencijos (COP 21) priėmus 2015 m. Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos Sąjunga sustiprino pastangas mažinti savo pastatų ūkio priklausomybę nuo iškastinio kuro. Kadangi beveik 50 % Sąjungos galutinės suvartojamos energijos sudaro šildymo ir vėsinimo energija, o 80 % jos suvartojama pastatuose, Sąjungos energetikos ir klimato tikslų įgyvendinimas yra susijęs su jos pastangomis renovuoti savo pastatų ūkį teikiant pirmenybę energijos vartojimo efektyvumui, taikant principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ ir apsvarstant atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo galimybes;
- (4) Komisija energijos vartojimo efektyvumo svarbą ir pastatų sektoriaus vaidmenį siekiant Sąjungos energetikos ir klimato tikslų ir pereinant prie švarios energijos akcentavo savo komunikatuose „Energijos vartojimo efektyvumas ir jo vaidmuo siekiant užtikrinti energetinį saugumą ir įgyvendinti 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją“ ⁽⁴⁾, „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija“ ⁽⁵⁾ ir „Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ ⁽⁶⁾. Pastarajame komunikate pabrėžiama, kad energijos vartojimo efektyvumo priemonės turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį siekiant iki 2050 m. užtikrinti, kad ekonomika nebedarytų poveikio klimatui, ir bent perpus sumažinti suvartojamos energijos kiekį, palyginti su 2005 m.;

⁽¹⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

⁽²⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 328, 2018 12 21, p. 210).

⁽³⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

⁽⁴⁾ Poveikio vertinimas, pridėdamas prie Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „Energijos vartojimo efektyvumas ir jo vaidmuo siekiant užtikrinti energetinį saugumą ir įgyvendinti 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją“ (SWD(2014) 255 final).

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija“ (COM(2015) 80 final).

⁽⁶⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui, ir Europos investicijų bankui „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ (COM(2018) 773 final).

- (5) svarbiausiu prioritetu kuriant energetikos sąjungą laikomas visų galiojančių energetikos teisės aktų įgyvendinimas ir jų laikymosi užtikrinimas;
- (6) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES ⁽⁷⁾ (Pastatų energinio naudingumo direktyva) kartu su Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB ⁽⁸⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/1369 ⁽⁹⁾ yra pagrindiniai teisės aktai, kuriais sprendžiamas energijos vartojimo pastatuose efektyvumo klausimas siekiant 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslų. Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nustatyti du vienas kitą papildantys tikslai, būtent paspartinti esamų pastatų renovaciją iki 2050 m. ir remti visų pastatų modernizavimą diegiant pažangiąsias technologijas ir tvirčiau susiejant juos su netaršiu judumu;
- (7) siekiant paspartinti pastatų renovaciją Sąjungoje, 2018 m. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/844 ⁽¹⁰⁾ padaryta Pastatų energinio naudingumo direktyvos pakeitimų;
- (8) norint paspartinti ir išlaikyti pastatų renovacijos Sąjungoje tempą, itin svarbu turėti tinkamų finansinių priemonių rinkos trūkumams įveikti, pakankamai darbuotojų, turinčių reikiamų įgūdžių, ir užtikrinti, kad renovacija būtų įperkama visiems piliečiams. Apstatytai aplinkai modernizuoti būtinas integruotas požiūris ir nuoseklumas visose susijusiose politikos srityse, taip pat visų atitinkamų šalių, susijusių su saugos, įperkamumo, aplinkos ir žiedinės ekonomikos aspektais, dalyvavimas;
- (9) Pastatų energinio naudingumo direktyvos pakeitimais nustatyta aiški kryptis siekti, kad iki 2050 m. Sąjungoje pastatų ūkis taptų mažataršis arba netaršus, ir ji grindžiama nacionaliniais veikslių planais su orientyrais ir vietos pažangos rodikliais, taip pat viešuoju ir privačiu finansavimu ir investicijomis. Siekiant užtikrinti, kad esami pastatai iki 2050 m. būtų renovuoti padidinant jų energinį naudingumą ir taip sudarytos sąlygos ekonomiškai efektyviai transformuoti visus esamus pastatus į energijos beveik nevartojančius pastatus, būtinos nacionalinės ilgalaikės renovacijos strategijos su tvirtu finansiniu elementu, atitinkančios Pastatų energinio naudingumo direktyvos 2a straipsnio reikalavimus;
- (10) būtina ne tik spartinti renovaciją, bet ir visoje Sąjungoje nuolat daugiau vykdyti esminės renovacijos. Pagal Pastatų energinio naudingumo direktyvos 2a straipsnį reikia sukurti nacionalines strategijas su aiškėmis gairėmis ir nustatyti išmatuojamus tikslinius veiksmus, skatinti lygias galimybes gauti finansavimą, taip pat nacionalinio pastatų ūkio segmentams, kurių rodikliai prasčiausi, energijos stygių patiriantiems vartotojams, socialiniams būstams ir namų ūkiams, kuriems būdingos skirtingų paskatų dilemos, kartu atsivėlgiant į įperkamumą;
- (11) siekiant užtikrinti, kad su energijos vartojimo efektyvumu susijusios finansinės priemonės pastatų renovacijos srityje būtų taikomos veiksmingiausiai, Pastatų energinio naudingumo direktyvoje dabar reikalaujama, kad tos finansinės priemonės būtų susietos su renovavimo darbų kokybe, atsivėlgiant į tikslinį arba dėl renovacijos pasiektą energijos sutaupymą. Nacionalinės teisės aktai, kuriais perkeliama Pastatų energinio naudingumo direktyvos 10 straipsnio reikalavimai, turi užtikrinti, kad energijos vartojimo efektyvumo finansinės priemonės būtų susietos su energiniu naudingumu, sertifikavimo arba reikalavimų atitikties lygiu, energetiniu auditu arba su pagerinimu, pasiektu atlikus renovaciją, o šis pagerinimas turėtų būti vertinamas palyginant prieš renovaciją ir po renovacijos išduotus energinio naudingumo sertifikatus, taikant standartizuotas vertes ar kitu skaidriu ir proporcingu būdu;
- (12) būtina gauti kokybiškus duomenis apie pastatų ūkį; dalį tų duomenų būtų galima surinkti iš duomenų bazių, kurias beveik visos valstybės narės šiuo metu rengia ir valdo energinio naudingumo sertifikatams tvarkyti. Tas duomenų bazes galima naudoti atitiktčiai patikrinti, taip pat regionų arba nacionalinio pastatų ūkio statistikai rengti. 10 straipsnio perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės turi leisti rinkti duomenis apie tam tikrų pastatų išmatuotą arba apskaičiuotą suvartojamos energijos kiekį ir teikti suvestinius anonimizintus duomenis;
- (13) Pastatų energinio naudingumo direktyvos pakeitimais atnaujinta ir bendroji pastatų energinio naudingumo skaičiavimo sistema. Nacionalinės teisės aktai, kuriais į ją perkeliama iš dalies pakeisto Pastatų energinio naudingumo direktyvos I priedo reikalavimai, turi užtikrinti skaidrumą ir nuoseklumą;

⁽⁷⁾ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

⁽⁸⁾ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (OL L 285, 2009 10 31, p. 10).

⁽⁹⁾ 2017 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369, kuriuo nustatoma energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistema ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES (OL L 198, 2017 7 28, p. 1).

⁽¹⁰⁾ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/844, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 156, 2018 6 19, p. 75).

- (14) nacionalinės teisės aktai, kuriais į ją perkeliama persvarstyti Pastatų energinio naudingumo direktyvos 20 straipsnio 2 dalies reikalavimai, turi užtikrinti, kad pastatų savininkams ir nuomininkams būtų teikiama daugiau informacijos ir kad ta informacija būtų teikiama prieinamomis ir skaidriomis patariamosiomis priemonėmis;
- (15) valstybės narės turi užtikrinti, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais iki 2020 m. kovo 10 d. Direktyva (ES) 2018/844 būtų perkelta į nacionalinę teisę;
- (16) visų iš dalies pakeistos Pastatų energinio naudingumo direktyvos nuostatų perkėlimas į nacionalinę teisę ir veiksmingas jų taikymas itin svarbūs tam, kad būtų pasiekti 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslai ir kad Sąjunga galėtų laikytis krypties iki 2050 m. užtikrinti visišką nacionalinio pastatų ūkio nepriklausomybę nuo iškastinio kuro;
- (17) Pastatų energinio naudingumo direktyvoje valstybėms narėms paliekama daug veiksmų laisvės rengti savo statybos techninius reglamentus ir įgyvendinti techninius reikalavimus, susijusius su renovacija, pastatų sertifikatais ir techninėmis pastatų sistemomis taip, kad jie geriausiai atitiktų šalies klimato sąlygas ir pastatų ūkį. Šia rekomendacija siekiama paaiškinti šių techninių reikalavimų esmę ir įvairius būdus, kaip galima pasiekti direktyvos tikslus. Joje taip pat pateikiama Komisijos pastebėta valstybių narių patirtis ir geriausia praktika;
- (18) Komisija įsipareigojusi glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis Pastatų energinio naudingumo direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir veiksmingo jos nuostatų taikymo klausimais. Tuo tikslu parengta ši rekomendacija ir joje išsamiau paaiškinta, kaip turėtų būti aiškinamos ir nacionalinėje teisėje geriausiai taikomos tam tikros Pastatų energinio naudingumo direktyvos nuostatos. Visų pirma siekiama užtikrinti, kad visose valstybėse narėse šios nuostatos, rengiant perkėlimo į nacionalinę teisę priemones, būtų suprantamos vienodai. Ši rekomendacija nekeičia teisinio Pastatų energinio naudingumo direktyvos poveikio ir nedaro poveikio privalomam Teisingumo Teismo pateiktam Pastatų energinio naudingumo direktyvos aiškinimui. Šioje rekomendacijoje aptariami tie Pastatų energinio naudingumo direktyvos klausimai, kurie yra sudėtingi ir kuriuos sunkiau perkelti į nacionalinę teisę, o jų galimas poveikis pastatų energiniam naudingumui yra didelis. Šioje rekomendacijoje daugiausia dėmesio skiriama su pastatų renovacija susijusioms nuostatoms, pateiktoms Pastatų energinio naudingumo direktyvos 2a, 10 ir 20 straipsniuose ir I priede; tai apima nuostatas dėl ilgalaikių renovacijos strategijų, finansavimo mechanizmų, paskatų, informacijos ir pastatų energinio naudingumo skaičiavimo. Su pastatų modernizavimu ir techninėmis pastatų sistemomis susijusios Pastatų energinio naudingumo direktyvos nuostatos aptariamos atskiroje rekomendacijoje;
- (19) taigi ši rekomendacija turėtų užtikrinti galimybę valstybėms narėms padaryti didelį poveikį renovuojamo pastatų ūkio energiniam naudingumui,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. Perkeldamos Direktyvos (ES) 2018/844 reikalavimus į nacionalinę teisę, valstybės narės turėtų vadovautis šios rekomendacijos priede pateiktomis gairėmis.
2. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.
3. Rekomendacija skelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 8 d.

Komisijos vardu
Miguel ARIAS CAÑETE
Komisijos narys

PRIEDAS

1. IŽANGA

Pagal Direktyvą 2010/31/ES (toliau – PEND) valstybės narės turi patvirtinti ilgalaikes renovacijos strategijas ir nustatyti minimalius naujų pastatų ir esamų pastatų, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, energinio naudingumo reikalavimus.

Direktyvoje 2012/27/ES (toliau – EVED) buvo nuostatų dėl pastatų renovacijos ir ilgalaikių strategijų, skirtų telkti investicijas nacionalinio pastatų ūkio renovacijai.

PEND ir EVED buvo iš dalies pakeistos Direktyva (ES) 2018/844, kuri įsigaliojo 2018 m. liepos 9 d. PEND 2a straipsnyje nustatyta ilgalaikių renovacijos strategijų (toliau – IRS) sistema, kuria siekiama remti nacionalinio pastatų ūkio renovaciją siekiant iki 2050 m. užtikrinti, kad jį sudarytų itin didelio energijos vartojimo efektyvumo ir nuo iškastinio kuro nepriklausomi pastatai, sudarant sąlygas ekonomiškai efektyviai pertvarkyti esamus pastatus į energijos beveik nevarojančius pastatus (toliau – EBNP). Pagal direktyvą strategijos bus vykdomos naudojant šiems tikslams pasiekti reikalingų investicijų į pastatų renovaciją telkimo finansinius mechanizmus.

Pagal PEND 10 straipsnį vykdant politiką ir įgyvendinant priemones reikia:

- a) energijos vartojimo efektyvumui didinti renovuojant pastatus skirtas finansines priemones susieti su tiksliniu arba pasiektu energijos sutaupymu;
- b) užtikrinti, kad būtų renkami duomenys apie matuojamą ar apskaičiuojamą tam tikrų pastatų suvartojamos energijos kiekį, ir
- c) pateikti turimus suvestinius anoniminius duomenis.

Pagal PEND 20 straipsnį informacija turi būti teikiama pastatų ar pastato vienetų savininkams arba nuomininkams prieinamomis ir skaidriomis patariamosiomis priemonėmis.

PEND sukurta bendroji pastatų energinio naudingumo nustatymo sistema, įskaitant taikytinus rodiklius ir skaičiavimus. Šių gairių tikslas – padėti tinkamai įgyvendinti nacionalines ir regionines reguliavimo sistemas. Jos atitinka Komisijos nuomonę. Jos nekeičia PEND teisinio poveikio ir nedaro poveikio privalomam 2a, 10 ir 20 straipsnių ir I priedo aiškinimui, kurį pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

2. ILGALAIKĖS RENOVACIJOS STRATEGIJOS

2.1. Tikslas

Valstybių narių įpareigojimas parengti savo nacionalinio pastatų ūkio IRS perkeltas į PEND iš EVED. Direktyvos (ES) 2018/844 1 straipsniu į PEND buvo įrašytas naujas 2a straipsnis dėl IRS ir išbrauktas EVED 4 straipsnis, pagal kurį valstybės narės turėjo parengti ilgalaikę strategiją, skirtą investicijoms telkti nacionalinio pastatų ūkio renovacijos srityje.

Dabar PEND pateikiama:

- a) konkretesnė nuoroda į energijos nepriteklių ir
- b) naujos nuorodos į:
 - i) sveikatą, saugą ir oro kokybę;
 - ii) iniciatyvas, kuriomis skatinamos išmaniosios technologijos, įgūdžiai ir švietimas;
 - iii) politiką, kuria sprendžiami nacionalinio pastatų ūkio segmentų, kurių rodikliai prasčiausi, klausimai;

- iv) skirtingų paskatų dilemas ⁽¹⁾;
- v) rinkos nepakankamumą ir
- vi) viešuosius pastatus.

Tikimasi, kad parengus patikimas IRS pavyks sparčiau ekonomiškai efektyviai didinti esamų pastatų, kurių renovacijos tempai šiuo metu nedideli, energinį naudingumą ir užtikrinti, kad būtų daugiau vykdoma esminės renovacijos. Strategija savaime nėra tikslas; tai ryžtingesnių veiksmų pradžios taškas.

2.2. Taikymo sritis

PEND išplečiama valstybių narių IRS taikymo sritis. Kaip EVED 4 straipsnyje numatytų strategijų atveju, IRS taikomos nacionaliniam viešųjų ir privačiųjų, gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų ūkiui. Tačiau iš dalies pakeistoje PEND įtvirtinami nauji didesnės apimties įpareigojimai ir nustatomos naujos politikos ir veiksmų sritys, kurias reikia įtraukti į IRS.

Pagal PEND 2a straipsnį valstybės narės, *inter alia*, privalo:

- a) nustatyti išsamią strategiją, kuria būtų užtikrinama, kad pastatų ūkyje energija būtų vartojama ypač efektyviai ir kad jis iki 2050 m. taptų nepriklausomas nuo iškastinio kuro, o esami pastatai būtų ekonomiškai efektyviai pertvarkyti į EBNP;
- b) parengti veiksmų gaires, kuriose numatomos priemonės, išmatuojamus pažangos rodiklius ir orientacinius 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. tarpinius tikslus;
- c) prieš pateikiant strategiją Komisijai surengti dėl jos viešą konsultaciją ir numatyti paskesnes įtraukias konsultacijas, kurios vyks įgyvendinimo etape;
- d) sudaryti sąlygas naudotis mechanizmais užtikrinant pažangų finansavimą investicijų telkimui remti ir
- e) pateikti strategiją kaip galutinio ⁽²⁾ integruoto nacionalinio energetikos ir klimato veiksmų plano (NECP) ⁽³⁾ dalį ir pateikti informaciją apie įgyvendinimą integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato veiksmų pažangos ataskaitose.

2.3. Įpareigojimas parengti išsamią strategiją siekiant užtikrinti, kad pastatų ūkis iki 2050 m. taptų nepriklausomas nuo iškastinio kuro

2.3.1. Privalomi IRS elementai

Valstybių narių IRS turėtų sudaryti esami elementai (žr. EVED 4 straipsnį) ir nauji elementai (žr. PEND 2a straipsnį). Dabar į kiekvieną IRS turi būti įtraukiami toliau išvardyti elementai.

2.3.1.1. Nacionalinio pastatų ūkio apžvalga. PEND 2a straipsnio 1 dalies a punktas

EVED 4 straipsnio a punkte jau buvo numatyta, kad IRS reikia pradėti rengti nuo nacionalinio pastatų fondo apžvalgos.

PEND 2a straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad į kiekvieną IRS įtraukiama „nacionalinio pastatų ūkio apžvalga, grindžiama atitinkamai statistine atranka ir numatoma renovuotų pastatų dalimi 2020 m.“

⁽¹⁾ Skirtingos paskatos atsiranda pastato savininkui ir nuomininkui arba savininkams, kai už energetikos įrenginių modernizavimą arba didesnio naudingumo užtikrinimo priemones mokanti šalis negali gauti visos naudos ir užsitikrinti taupymo.

⁽²⁾ Nukrypstant nuo šios nuostatos, pirmoji IRS turi būti pateikta Komisijai iki 2020 m. kovo 10 d. (Direktyvos (ES) 2018/844 perkėlimo į nacionalinę teisę termino). Po to IRS turi būti teikiamos su galutiniu NECP.

⁽³⁾ Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo (toliau – Valdymo reglamentas) 3 straipsnis.

Numatomą renovuotų pastatų dalį galima išreikšti įvairiai, pavyzdžiui:

- a) procentais (%);
- b) kaip absoliutų skaičių arba
- c) kaip kiekvienos rūšies pastatų renovuotą plotą m².

Siekiant užtikrinti didesnę tikslumą taip pat galima vertinti renovacijos lygį (pvz., „nedidelė“, „vidutinė“ ir „esminė“). Dar vienas galimas rodiklis – pastatų pavertimas EBNP (*). Apskritai atlikus esminę renovaciją turėtų ne tik padidėti energijos vartojimo efektyvumas, bet ir sumažėti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

Numatoma dalis nebus privaloma siektina reikšmė; tai veikia skaičius, kuriuo realistiškai perteikiama tikėtina iki 2020 m. baigtų renovuoti pastatų dalis. Laikydamosi reikalavimo pateikti orientacinius tarpinius tikslus valstybės narės taip pat gali nurodyti numatomą baigtų renovuoti pastatų dalį iki 2030 m., 2040 m. ir 2050 m.

2.3.1.2. Ekonomiškai efektyvūs renovacijos būdai. PEND 2a straipsnio 1 dalies b punktas

EVED 4 straipsnio b punkte jau buvo nustatytas reikalavimas valstybėms narėms savo IRS nustatyti ekonomiškai efektyvius renovacijos būdus pagal pastato tipą ir klimato zoną.

PEND 2a straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta, kad į kiekvieną IRS „įtraukiama nustatyti ekonomiškai efektyvūs renovacijos būdai pagal pastato tipą ir klimato zoną, atsižvelgiant į galimus aktualius inicijavimo momentus, kai taikytina, per pastato gyvavimo ciklą“.

Direktyvos (ES) 2018/844 12 konstatuojamojoje dalyje patikslinama, kad inicijavimo momentas – tai tinkami momentai per pastatų gyvavimo ciklą, pavyzdžiui, ekonominio efektyvumo ar sutrikdymo požiūriu, atlikti energijos vartojimo efektyvumui didinti skirtas renovacijas“.

Inicijavimo momentas galėtų būti:

- a) sandoris (pvz., pastato pardavimas, nuoma⁽⁵⁾) arba išperkamoji nuoma, refinansavimas arba naudojimo paskirties pakeitimas);
- b) renovacija (pvz., jau suplanuota didesnio masto su energija nesusijusi renovacija)⁽⁶⁾ arba
- c) nelaimė ir (arba) incidentas (pvz., gaisras, žemės drebėjimas, potvynis)⁽⁷⁾.

Tam tikriems pastatams gali nebūti jokių inicijavimo momentų, tad vartojama frazė „kai taikytina“.

Renovaciją energijos vartojimo efektyvumui didinti susiejant su inicijavimo momentais reikėtų užtikrinti, kad su energija susijusios priemonės nebūtų neprižiūrimos arba netaikomos vėlesniame pastato gyvavimo ciklo etape. Sutelkiant dėmesį į energijos vartojimo efektyvumą per inicijavimo momentus turėtų būti ribojama rizika, kad gali būti nepasinaudota galimybėmis renovuoti ir padidinti galimą sinergiją su kitais veiksmais.

Atsižvelgiant į inicijavimo momentus gali pavykti atlikti renovaciją ekonomiškai efektyviai dėl masto ekonomijos, kurią galima užtikrinti, jeigu su energija susijusi renovacija vykdoma tuo pačiu metu, kai vykdomi kiti būtini darbai arba planinė renovacija.

(*⁴) Atsižvelgdamas į sutaupytos pirminės energijos kiekį ES pastatų ūkio stebėsenos centras nustatė šiuos renovacijos lygius:

- nedidelė (mažiau nei 30 %),
- vidutinė (30–60 %) ir
- esminė (daugiau nei 60 %).

EBNP renovacija apibrėžiama nenustatant konkrečios pirminės energijos sutaupymo vertės: vadovaujamosi oficialiosiomis nacionalinėmis EBNP renovacijos apibrėžtimis.

(⁵) Direktyvos (ES) 2018/844 9 konstatuojamojoje dalyje valstybės narės raginamos apsvarstyti galimybę nuomojamiems būstams nustatyti arba toliau taikyti reikalavimus, susijusius su tam tikro lygio energiniu naudingumu, vadovaujantis energinio naudingumo sertifikatais (EPC). Imantis tokių priemonių viršijant PEND reikalavimus būtų įtvirtintas reikalavimas renovuoti prasčiausio energinio naudingumo lygio pastatus prieš juos išnuomojant.

(⁶) Pvz., renovacija siekiant sudaryti geresnes galimybes riboto judumo asmenims patekti į pastatą, padidinti pastato saugą (pvz., kalbant apie gaisro, potvynio, seisminio arba sugedusių elektros įrenginių pavojus) arba siekiant pašalinti asbestą.

(⁷) Intervencija įvykus nelaimėi arba incidentui gali būti skubi ir (arba) laikino pobūdžio. Tačiau vis tiek reikėtų stengtis atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus. Valstybės narės galėtų apsvarstyti galimybę skatinti draudimo bendroves informuoti klientus apie esamas finansavimo priemones (taip kartu padėdamos jiems sumažinti sąnaudas įvykus gaivalinei nelaimėi ir (arba) nelaimingam atsitikimui).

2.3.1.3. Politika ir veiksmai, kuriais skatinama esminė renovacija. PEND 2a straipsnio 1 dalies c punktas

EVED 4 straipsnio c punkte jau buvo nustatytas reikalavimas valstybėms narėms užtikrinti, kad IRS sudarytų politika ir priemonės, skirtos skatinti ekonomiškai efektyvią esminę pastatų renovaciją, be kita ko, keliais etapais vykdomą esminę renovaciją.

PEND 2a straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta, kad į kiekvieną IRS „įtraukiama politika ir veiksmai, kuriais skatinama ekonomiškai efektyvi esminė pastatų renovacija, įskaitant keliais etapais vykdomą esminę renovaciją, ir remiamos tikslinės priemonės ir renovacija, kuriomis užtikrinamas išlaidų ekonominis efektyvumas, pavyzdžiui, nustatant neprivalomą pastato renovacijos pasų sistemą“.

Atliekant esminę renovaciją vyksta rekonstravimas, dėl kurio į pastatą tiekiamas ir jame suvartojamas energijos kiekis sumažėja didele procentine dalimi, palyginti su lygiais prieš renovaciją, ir užtikrinamas labai didelis energinis naudingumas⁽⁸⁾. Remiantis Komisijos tarnybų darbinio dokumentu, pridedamu prie 2013 m. Komisijos ataskaitos Finansinė parama energijos vartojimo pastatuose efektyvumui gerinti⁽⁹⁾, „esminė renovacija“ gali būti renovacija, kurią atlikus energijos vartojimo efektyvumas gerokai padidėja (paprastai daugiau nei 60 %).

Kaip priemonės, kuria valstybės narės gali remti tikslią ekonomiškai efektyvią renovaciją ir keliais etapais vykdomą esminę renovaciją, pavyzdys PEND minimi pastatų renovacijos pasai (PRP). PEND išsamiai nenurodoma, kas turėtų būti įtraukiama į PRP, bet kai kurie bendri elementai yra išvardyti kitur⁽¹⁰⁾ ir juos galima naudoti kaip pavyzdžius: tai elektroninis arba popierinis dokumentas, kuriame pateikiami metmenys dėl konkrečiam pastatui parengtų ilgalaikių (15–20 metų) laipsniškos renovacijos veiksmų gairių (geriausia išvardijant kuo mažiau etapų), grindžiamų kokybės kriterijais (atlikus energijos vartojimo auditą), kuriose būtų apibrėžtos atitinkamos priemonės ir renovacijos darbai, kurie galėtų padidinti energinį naudingumą⁽¹¹⁾.

2.3.1.4. Politika ir veiksmai, susiję su prasčiausio energinio naudingumo pastatais ir energijos nepriteklumi. PEND 2a straipsnio 1 dalies d punktas

Pagal PEND 2a straipsnio 1 dalies d punktą į kiekvieną IRS įtraukiama „politikos ir veiksmų, kuriais būtų sprendžiami klausimai, susiję su prasčiausiai veikiančiais nacionalinio pastatų ūkio segmentais, skirtingų paskatų dilemomis ir rinkos nepakankamumo atvejais, apžvalga ir atitinkamų nacionalinių veiksmų, kuriais prisidedama prie energijos nepritekliaus mažinimo, apibendrinimas“.

Tai naujas elementas, kurio nebuvo numatyta EVED 4 straipsnyje. Dabar valstybių narių IRS reikės apžvelgti politiką ir veiksmus, kuriais būtų sprendžiami klausimai, susiję su:

- a) prasčiausiai veikiančiais nacionalinio pastatų ūkio segmentais;
- b) skirtingų paskatų dilemomis⁽¹²⁾;
- c) rinkos nepakankamumu ir
- d) energijos nepritekliaus mažinimu.

⁽⁸⁾ EVED 16 konstatuojamoji dalis.

⁽⁹⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (SWD(2013) 143 *final*), pridedamas prie Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui Finansinė parama energijos vartojimo pastatuose efektyvumui gerinti (COM(2013) 225 *final*).

⁽¹⁰⁾ Žr. 2016 m. Europos pastatų energinio naudingumo instituto ataskaitą http://bpie.eu/wp-content/uploads/2017/01/Building-Passport-Report_2nd-edition.pdf.

⁽¹¹⁾ Pagal PEND 19a straipsnį iki 2020 m. Komisija turi atlikti galimybių studiją, kurioje būtų paaiškintos neprivalomo PRP, kuris papildytų energinio naudingumo sertifikatus, įdiegimo galimybės ir tvarkaraštis. Studijoje bus išsamiai apžvelgtos esamos PRP sistemos.

⁽¹²⁾ EVED 19 straipsnyje jau įtvirtintas reikalavimas, kad valstybės narės „įvertina ir prireikus imasi atitinkamų priemonių, kad pašalintų reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias energijos vartojimo efektyvumo kliūtis, nedarant poveikio nuosavybę ir nuomą reglamentuojančios valstybių narių teisės pagrindiniams principams, visų pirma dėl: pastato savininkui ir nuomininkui arba skirtingiems savininkams skirtų skatinamųjų priemonių atskyrimo, siekiant užtikrinti, kad šios šalys nebūtų atgrasomos nuo investicijų į energijos vartojimo efektyvumo didinimą, kurias jos būtų vykdžiusios, jei jų nebūtų atgrasę tai, kad joms atskirai teks ne visa nauda arba kad nėra kaštų ir naudų pasidalijimo taisyklių, įskaitant nacionalines taisykles ir priemones, kuriomis reglamentuojamos sprendimų priėmimo procedūros bendrosios nuosavybės atveju“.

Į apžvalgą reikėtų įtraukti bent trumpą kiekvienos politikos ir veiksmo aprašymą nurodant jų taikymo sritį ir trukmę, skirtą biudžetą ir numatomą poveikį.

Valstybės narės turi nustatyti prasčiausiai veikiančius nacionalinio pastatų ūkio segmentus, pavyzdžiui:

- a) nustatydamos konkrečią ribą, kaip antai energinio naudingumo kategoriją (pvz., mažesnę nei D);
- b) naudojamos pirminės energijos vartojimo rodiklį (išreiškiamą kWh/m² per metus) arba netgi
- c) nukreipdamos pastangas į pastatus, pastatytus iki tam tikros datos (pvz., iki 1980 m.).

Skirtingų paskatų dilemų klausimu valstybės narės raginamos susipažinti su 2014 m. Jungtinio tyrimų centro (JRC) ataskaita *Su skirtingomis paskatomis susijusių kliūčių šalinimas statybos sektoriuje* ⁽¹³⁾.

Terminas „rinkos nepakankamumas“ sietinas su įvairiomis problemomis, dėl kurių gali būti lėčiau pertvarkomas pastatų ūkis ir išnaudojamos galimybės ekonomiškai efektyviai užtikrinti energijos taupymą. Tai gali būti, pavyzdžiui:

- a) energijos vartojimo ir jos taupymo galimybių nežinojimas;
- b) ribota renovacijos ir statybos veikla po krizės;
- c) patrauklių finansavimo produktų trūkumas;
- d) nepakankama informacija apie pastatų ūkį ir
- e) ribotas veiksmingų ir išmaniųjų technologijų diegimas ⁽¹⁴⁾.

Iš dalies pakeistoje PEND minima sąvoka „energijos nepriteklus“ nėra nauja. EVED vartojami terminai „energijos nepriteklus“ (EVED 7 straipsnis ir 53 konstatuojamoji dalis) ir „kuro nepriteklus“ (EVED 49 konstatuojamoji dalis). Energijos nepriteklus atsiranda dėl mažų pajamų, didelių energijos sąnaudų ir prasto būsto energinio naudingumo; tad imantis veiksmingų priemonių energijos nepritekliui sumažinti energijos vartojimo efektyvumo priemonės reikėtų įgyvendinti kartu su socialinės politikos priemonėmis. Nors kelių valstybių narių IRS jau sprendžiami su energijos nepriteklumi susiję klausimai, dabar pagal PEND į IRS reikėtų įtraukti „nacionalinių veiksmų, kuriais prisidedama prie energijos nepritekliaus mažinimo“, apibendrinimą ⁽¹⁵⁾.

PEND 2a straipsnio 1 dalies d punkte ir Direktyvos (ES) 2018/844 11 konstatuojamojoje dalyje valstybėms narėms paliekama pakankamai veiksmų laisvės įgyvendinti teisės aktus atsižvelgiant į nacionalines sąlygas, nesikišant į jų socialinės politikos kompetencijos sritį ⁽¹⁶⁾.

2.3.1.5. Politika ir veiksmai, susiję su viešaisiais pastatais. PEND 2a straipsnio 1 dalies e punktas

Pagal PEND 2a straipsnio 1 dalies e punktą į kiekvieną IRS įtraukiama „politika ir veiksmai, kuriais būtų sprendžiami su visais viešaisiais pastatais susiję klausimai“.

Pagal EVED 4 straipsnį tam tikri viešieji pastatai jau buvo įtraukti į IRS taikymo sritį. Tačiau dabar pagal PEND 2a straipsnį į IRS reikia įtraukti konkrečią politiką ir veiksmus, kuriais sprendžiami su visais viešaisiais pastatais susiję klausimai. Tai turėtų apimti iniciatyvas, kurias valstybės narės įgyvendina vykdydamos įpareigojimų pagal PEND ir EVED ⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/overcoming-split-incentive-barrier-building-sector>.

⁽¹⁴⁾ Poveikio vertinimas, pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (COM(2016) 765), Komisijos tarnybų darbinis dokumentas.

⁽¹⁵⁾ Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punktą, jeigu paaiškėja, kad valstybėje narėje yra daug energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių, ji turi į savo NECP įtraukti nacionalinį orientacinį energijos nepritekliaus mažinimo uždavinį, išdėstyti su juo susijusias priemones ir savo metinėse ataskaitose nurodyti pažangą.

⁽¹⁶⁾ Direktyvos (ES) 2018/844 11 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „reikėtų, laikantis valstybių narių apibrėžtų kriterijų, atsižvelgti į poreikį mažinti energijos nepriteklį. Valstybės narės, savo renovacijos strategijose apibrėždamos nacionalinius veiksmus, kuriais prisidedama prie energijos nepritekliaus mažinimo, turi teisę nustatyti, ką jos laiko tinkamais veiksmais.“

⁽¹⁷⁾ EVED 5 ir 6 straipsniuose valstybėms narėms jau nustatyti įpareigojimai, susiję su centrinės valdžios subjektams priklausančiais, jų naudojamais ir jų perkamais pastatais.

Ir pagal EVED, ir pagal PEND valdžios institucijos turi rodyti pavyzdį pirmos padidindamos energijos vartojimo efektyvumą; žr., visų pirma, EVED 5 ir 6 straipsnius, taikomus „viešųjų organizacijų pastatams“.

Tačiau PEND 2a straipsnio 1 dalies e punkto taikymo sritis yra didesnė nei EVED 5 ir 6 straipsnių, nes jis yra susijęs su visais viešaisiais pastatais, ne tik su viešųjų organizacijų pastatais⁽¹⁸⁾, priklausančiais centrinės valdžios subjektams ir jų naudojamais. 2a straipsnio 1 dalies e punkte nurodyta politika ir veiksmai turėtų būti taikomi, pavyzdžiui, pastatams, kuriuos naudoja (pvz., išperkamosios nuomos ar nuomos pagrindu) vietos ar regioninės valdžios institucijos, ir pastatams, kurie priklauso centrinės valdžios subjektams ir regioninės ar vietos valdžios institucijoms, bet nebūtinai yra jų naudojami.

Priešingai nei EVED 5 straipsnio 2 dalyje⁽¹⁹⁾, PEND 2a straipsnyje nėra išimčių jokių kategorijų viešiesiems pastatams. Jis iš principo taikomas pastatams, kuriems tam tikroje valstybėje narėje gali būti netaikomas įpareigojimas atlikti renovaciją pagal EVED 5 straipsnio 2 dalį. Daugelio EVED 5 straipsnio 2 dalyje išvardytų pastatų renovacija galima labai prisidėti prie nacionalinių tikslų įgyvendinimo.

Finansiniais mechanizmais ir paskatomis reikėtų skatinti valdžios institucijų investicijas į efektyviai energiją vartojančių pastatų ūkį, pavyzdžiui, pasitelkiant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes arba neprivalomas sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo⁽²⁰⁾ numatant nebalansinį finansavimą pagal Eurostato apskaitos taisykles ir gaires⁽²¹⁾.

2.3.1.6. Paskatos naudoti išmaniąsias technologijas ir įgūdžius. PEND 2a straipsnio 1 dalies f punktas

Vienas iš PEND peržiūros tikslų buvo suderinti ją su technologine plėtra, kaip antai išmaniųjų statybos technologijų pažanga, ir pradėti daugiau naudoti elektrines transporto priemones ir kitas technologijas, nustatant konkrečius diegimo reikalavimus ir užtikrinant, kad statybos specialistai turėtų reikiamus įgūdžius ir žinias.

PEND 2a straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta, kad į IRS „įtraukiama nacionalinių iniciatyvų, kuriomis būtų skatinamos išmaniosios technologijos ir sujungti pastatai bei bendruomenės, taip pat įgūdžiai ir švietimas statybos ir energijos vartojimo efektyvumo sektoriuose, apžvalga“.

Tai naujas elementas, kurio nebuvo numatyta EVED 4 straipsnyje. Dabar valstybių narių IRS reikia apžvelgti nacionalines iniciatyvas, kuriomis skatinama:

- a) išmaniosios technologijos ir sujungti pastatai bei bendruomenės ir
- b) įgūdžiai ir švietimas statybos ir energijos vartojimo efektyvumo sektoriuose.

Į apžvalgą reikėtų įtraukti bent trumpą kiekvienos iniciatyvos aprašymą nurodant jos taikymo sritį ir trukmę, skirtą biudžetą ir numatomą poveikį.

⁽¹⁸⁾ EVED 2 straipsnio 8 punkte viešosios organizacijos apibrėžtos kaip perkančiosios organizacijos, kaip apibrėžta 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, 2004 4 30, p. 114).

⁽¹⁹⁾ Pagal EVED 5 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali nuspręsti nenustatyti arba netaikyti 1 dalyje nurodytų reikalavimų šių kategorijų pastatams:

- a) pastatams, kurie oficialiai saugomi kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl savo ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės, tokiu mastu, kokiu dėl tam tikrų būtiniausių energinio naudingumo reikalavimų laikymosi nepriimtinau pakistų charakteringos jų savybės arba išvaizda;
- b) pastatams, priklausantiems ginkluotosioms pajėgoms arba centrinės valdžios subjektams ir naudojamiems nacionalinės gynybos tikslams, išskyrus atskiras gyvenamąsias patalpas arba ginkluotųjų pajėgų ir kito nacionalinės gynybos valdžios institucijų įdarbinto personalo naudojamus biurų pastatus, ir
- c) pastatams, naudojamiems kaip kulto vietos ir religinei veiklai.

⁽²⁰⁾ Direktyvos (ES) 2018/844 16 konstatuojamoji dalis.

⁽²¹⁾ 2018 m. gegužės mėn. Eurostatas ir Europos investicijų bankas paskelbė savo naują praktikuojantiems specialistams skirtą vadovą dėl statistinio sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo apdoravimo. Jis padės valdžios institucijoms ir rinkos dalyviams suprasti sąlygas, kuriomis tokias sutartis galima laikyti nebalansinėmis. Jis bus naudingas valdžios institucijoms rengiant ir finansuojant projektus sutelkiant privatųjį kapitalą ir žinias; <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/guide-to-statistical-treatment-of-epc.htm>.

Pastatų išmanumas yra itin svarbi nuo iškastinio kuro nepriklausomos ir dinamiškesnės energetikos sistemos, kurioje naudojama daug atsinaujinančiųjų energijos išteklių, dalis; tokią sistemą siekiama įgyvendinti 2030 m. ES energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos tikslus ir užtikrinti, kad iki 2050 m. ES pastatų ūkis taptų nepriklausomas nuo iškastinio kuro. Pagal PEND 2a straipsnio 1 dalies f punktą IRS turi būti aprašytos nacionalinės iniciatyvos, susijusios su išmaniosiomis technologijomis ir sujungtais pastatais bei bendruomenėmis, kuriomis gali būti siekiama, pavyzdžiui:

- a) užtikrinti didelį energijos vartojimo efektyvumą optimaliai eksploatuojant pastatą ir galimybę lengviau prižiūrėti pastato technines sistemas;
- b) sustiprinti paklausos lankstumo vaidmenį didinant atsinaujinančiosios energijos dalį energetikos sistemoje ir užtikrinant, kad naudos gautų ir vartotojai;
- c) užtikrinti, kad būtų tenkinami pastato naudotojų poreikiai ir kad jie galėtų veiksmingai sąveikauti su pastatu, ir
- d) padėti kurti sujungtus pastatus ⁽²²⁾ ir pažangiąsias bendruomenes, kuriomis, be kita ko, skatinami į piliečius orientuoti ir atvira standartais grindžiami išmaniųjų miestų sprendimai.

Valstybės narės gali apsvarstyti galimybę priimti priemones, kuriomis vykdant pastatų renovacijos projektus būtų skatinamas elektrinėms transporto priemonėms skirtų įkrovimo prieigų ir kabelių kanalų infrastruktūros įrengimas, net jeigu renovacija nelaikoma „kapitaline renovacija“, kaip tai suprantama pagal PEND 2 straipsnio 10 punktą.

Siekiant užtikrinti žinių su PEND įgyvendinimu susijusiais klausimais sklaidą itin svarbu rengti energetikos ekspertus. Pagal PEND 17 straipsnį valstybės narės jau privalo užtikrinti nepriklausomą pastatų energinio naudingumo sertifikavimą ir tai, kad šildymo ir oro kondicionavimo sistemas tikrintų kvalifikuoti ir (arba) akredituoti ekspertai. IRS reikėtų apžvelgti nacionalines iniciatyvas, kuriomis skatinami įgūdžiai, kurių reikia statybos specialistams taikant naująsias EBNP ir su energija susijusias renovacijos technologijas.

2.3.1.7. Sutaupomos energijos ir platesnio masto naudos įvertinimas. PEND 2a straipsnio 1 dalies g punktas

EVED 4 straipsnio e punkte jau buvo įtvirtintas reikalavimas, kad IRS sudarytų įrodymais pagrįstas numatomo sutaupyti energijos kiekio ir platesnio masto naudos apskaičiavimas.

Pagal PEND 2a straipsnio 1 dalies g punktą į kiekvieną IRS turi būti įtraukiama „įrodymais pagrįstas numatomos sutaupyti energijos ir platesnio masto naudos, kaip antai, susijusios su sveikata, sauga ir oro kokybe, įvertinimas“.

Pakeitime numatytas neišsamus platesnės naudos, kurią reikėtų įvertinti IRS, rūšių sąrašas. Tam tikromis energinio naudingumo priemonėmis galima prisidėti ir prie sveikos patalpų vidaus aplinkos. Priemonėmis, pavyzdžiui, reikėtų siekti:

- a) užkirsti kelią neteisėtam kenksmingų medžiagų, kaip antai asbesto, pašalinimui ⁽²³⁾;
- b) sudaryti sąlygas laikytis teisės aktų dėl darbo sąlygų, sveikatos ir saugos ir išmetamų teršalų kiekio ⁽²⁴⁾ ir
- c) skatinti aukštesnio lygio naudotojų komfortą ir gerovę, pvz., užtikrinant visišką ir vienalytę izoliaciją ⁽²⁵⁾, kartu užtikrinant tinkamą pastato techninių sistemų (visų pirma, šildymo ir oro kondicionavimo, vėdinimo ir pastato automatizavimo ir valdymo sistemų) įrengimą ir pritaikymą.

Platesnio masto nauda taip pat gali būti susijusi su mažesnėmis ligų ir sveikatos sąnaudomis, didesniu darbo našumu dėl geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų, daugiau darbo vietų statybos sektoriuje ir mažesniu išmetamų teršalų kiekiu ir per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamu anglies dioksido kiekiu ⁽²⁶⁾.

⁽²²⁾ Sujungti pastatai – tai pastatai, kurių ryšių infrastruktūra sudaro galimybę veiksmingai sąveikauti su aplinka.

⁽²³⁾ Taikytinų sveikatos ir saugos reikalavimų neatitinkantis pašalinimas.

⁽²⁴⁾ Direktyvos (ES) 2018/844 14 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁵⁾ Žr. nuorodą į 2009 m. Pasaulio sveikatos organizacijos gaires Direktyvos (ES) 2018/844 13 konstatuojamojoje dalyje.

⁽²⁶⁾ Išmetamo anglies dioksido kiekis, sietinas su visu pastato gyvavimo ciklu.

Įvertinus galimą platesnio masto naudą, susijusią su energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis, nacionaliniu lygmeniu galima taikyti labiau visuminį ir integruotą požiūrį sutelkiant dėmesį į sinergiją, kurią galima pasiekti su kitų krypčių politika, idealiu atveju dalyvaujant kitiems Vyriausybės padaliniais, pvz., atsakingiems už sveikatą, aplinką, finansus ir infrastruktūrą.

Kalbant apie šiuos elementus, paprastai sutariama, kad pastangos sumažinti vykdant veiklą suvartojamą energijos kiekį neretai turi pasekmių, susijusių su gaminant statybos produktus ir vykdant statybos darbus išmetamo anglies dioksido kiekiu. Taigi geriausia, kad kasdien suvartojamos energijos kiekio mažinimo klausimas nebūtų sprendžiamas atskirai, nes neišvengiamai teks priimti su anglies dioksidu susijusių sąnaudų ir naudos kompromisą. Nors PEND apie tai neužsimenama, per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekio metodas turėtų būti naudingas nustatant geriausias bendras mišrias galimybes mažinti per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekį ir išvengiant visų nepageidaujamų pasekmių. Be to, jis padeda rasti ekonomiškai efektyviausią sprendimą. Galiausiai mažai anglies dioksido išmetantis pastatas – tai pastatas, kuriame ištekliai panaudojami optimaliai ir taip ribojamas išmetamo anglies dioksido kiekis vykdant statybos darbus ir naudojant pastatą visą jo gyvavimo ciklą.

Renovaciją galima atlikti taip, kad pastatui artėjant prie gyvavimo ciklo pabaigos arba vykdant kitus kapitalinės renovacijos darbus skirtingus statybos produktus ar medžiagas galima atskirti vienus nuo kitų. Tai leidžia pakartotinai juos panaudoti arba perdirbti; taip galima gerokai sumažinti sąvartynuose šalinamų griovimo atliekų kiekį. Žiedinės ekonomikos galimybės ateityje tiesiogiai priklauso nuo to, kaip vykdoma renovacija, kokios medžiagos pasirenkamos ir kaip jos surenkamos. Medžiagų perdirbimas gali turėti teigiamą poveikį energijos vartojimui, nes gaminant pirminius statybos produktus paprastai reikia daugiau energijos nei naudojant antrinius produktus.

Nauda gali būti ir pastatų pritaikymo prie klimato kaitos priemonės⁽²⁷⁾, ypač šešėlio formavimo priemonės, apsaugančios pastatus nuo perkaitimo per karščio bangas, sumažinančios aktyvaus vėsinimo poreikį ir taip tiesiogiai paveikiančios pastato suvartojamos energijos kiekį⁽²⁸⁾. Be to, naujų pastatų ir kapitaliai renovuojamų pastatų atveju rekomenduojama stengtis nesukurti kliūčių neįgaliesiems jais naudotis ir, jei įmanoma, pašalinti esamas kliūtis⁽²⁹⁾.

Galima rengdamos įrodymais grindžiamą su sveikata, sauga ir kokybe susijusios naudos vertinimą valstybės narės gali įtraukti veiksmų, kurių jos imasi pagal PEND 7 straipsnio 5 dalį, poveikį⁽³⁰⁾. Be to, jos gali įtraukti veiksmų, kurių imamasi pagal PEND 2a straipsnio 7 dalį dėl priešgaisrinės saugos ir su intensyviu seisminiu aktyvumu susijusių pavojų, poveikį.

2.3.2. Veiksmų gairės. PEND 2a straipsnio 2 dalis

PEND 2a straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė savo ilgalaikėje renovacijos strategijoje išdėsto veiksmų gaires, kuriose numatomos priemonės ir vidaus mastu nustatyti išmatuojami pažangos rodikliai, atsižvelgiant į ilgalaikį 2050 m. tikslą Sąjungoje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti 80–95 %, palyginti su 1990 m., siekiant užtikrinti, kad nacionaliniame pastatų ūkyje energija būtų vartojama ypač efektyviai ir kad jis būtų nepriklausomas nuo iškastinio kuro, bei siekiant sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviam esamų pastatų pertvarkymui į beveik nulinės energijos pastatus. Veiksmų gairėse taip pat numatomi orientaciniai 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. tarpiniai tikslai ir nurodoma, kaip jie padeda pasiekti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus pagal Direktyvą 2012/27/ES.“

⁽²⁷⁾ Žr. Komisijos komunikatą „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ (COM(2018) 773 final), prie kurio pridėtoje analizėje ypač daug dėmesio skiriama pastatams ir energijos vartojimo efektyvumo priemonėms: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en.

⁽²⁸⁾ Žr., pvz., „Overheating in buildings: adaptation responses“ žurnale „Building Research & Information“ (<https://www.tandfonline.com/loi/toc/rbri20/45/1-2>).

⁽²⁹⁾ Preliminariame susitarime, pasiektame 2018 m. gruodžio 19 d. per tarpinstitucines derybas dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (COM(2015) 0615 – C8-0387/2015 – 2015/0278(COD)), nustatyta savanoriškų fizinės aplinkos prieinamumo reikalavimų. Atitinkami CEN, Cenelec ir ETSI suteikti standartizavimo įgaliojimai: M/420 dėl Europos prieinamumo reikalavimų rėmimo vykdant viešąjį pirkimą užstatytoje aplinkoje ir M/473 9 dėl tinkamumo visiems projektavimo principo integravimo į atitinkamas standartizavimo iniciatyvas.

⁽³⁰⁾ Su sveikomis patalpų mikroklimato sąlygomis, priešgaisrine sauga ir rizika, kurią kelia intensyvus seisminis aktyvumas, susiję veiksmai.

Tai naujas elementas, kurio nebuvo numatyta EVED 4 straipsnyje.

Pagrindinis tikslas – užtikrinti didelį energijos vartojimo efektyvumą ir nuo iškastinio kuro visiškai nepriklausomą pastatų ūkį; tai itin svarbu norint įgyvendinti ES tikslą sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Nuo iškastinio kuro nepriklausomas pastatų ūkis ES teisės aktuose neapibrėžtas, bet jį galima suprasti kaip ūkį, kurio išmetamo anglies dioksido kiekis yra sumažintas iki nulio, sumažinant energijos poreikius ir užtikrinant, kad likę poreikiai būtų tenkinami, kiek įmanoma, pasitelkiant visiškai anglies dioksido neišskiriančius energijos išteklius. Taikant tokį požiūrį galima pasitelkti įvairius būdus tapti nepriklausomiems nuo iškastinio kuro, atsižvelgiant į valstybių narių nacionalinių energijos rūšių derinį, pageidavimus, potencialą ir charakteristikas.

Kadangi strategijose turi būti nustatyta ilgalaikė vizija iki 2050 m. visiškai atsakyti iškastinio kuro, valstybės narės turėtų padaryti daugiau, nei tiesiog įvertinti esamas priemones (susijusias su trumpalaikiais elementais) ir parengti ilgalaikę būsimo politikos ir priemonių rengimo viziją. Naujajame 2a straipsnyje įtvirtinta veiksmų gairių sistema siekiama įgyvendinti šiuos tikslus.

Pagal 2a straipsnio 2 dalį į veiksmų gaires turi būti įtraukiami:

- išmatuojami pažangos rodikliai – tai gali būti kiekybiniai arba kokybiniai kintamieji, kuriais įvertinama pažanga įgyvendinant ilgalaikį tikslą iki 2050 m. Sąjungoje sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir užtikrinti, kad nacionaliniame pastatų ūkyje energija būtų vartojama ypač efektyviai ir kad jis būtų nepriklausomas nuo iškastinio kuro. Prireikus juos galima peržiūrėti ir
- orientaciniai tarpiniai tikslai – tai gali būti kiekybiniai arba kokybiniai tikslai. Valstybių narių veiksmų gairėse taip pat turi būti „numatomi orientaciniai 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. tarpiniai tikslai ir nurodoma, kaip jie padeda pasiekti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus pagal [EVED].“

Valstybės narės gali pritaikyti tarpinius tikslus ir rodiklius prie nacionalinių ypatumų. Neketinama nustatyti statybos sektoriaus tikslo ar teisiškai privalomų tikslų. Pačios valstybės narės apibrėš konkrečius tarpinius tikslus ir spręš, ar padaryti tokius tikslus privalomus statybos sektoriui (t. y. nustatyti griežtesnius reikalavimus, nei jos įpareigojamos pagal PEND). Tačiau valstybės narės turėtų turėti omenyje, kad siekiant sumažinti riziką investuotojams ir neapibrėžtį bei įtraukti suinteresuotuosius subjektus ir įmones tarpiniai tikslai turi būti plataus užmojo ir aiškūs. Nuoseklių ir patikimų duomenų buvimas yra labai svarbus veiksnys apibrėžiant išmatuojamus rodiklius.

Pagal 2a straipsnio 2 dalį IRS turi būti nustatyta, kaip 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. tarpiniais tikslais prisidedama prie valstybių narių suformuluoto orientacinio pagrindinio tikslo, kaip numatyta EVED 3 straipsnyje, nes pastatai yra pagrindinis energijos vartojimo efektyvumo politikos ramstis. Ši informacija gali padėti politikos formuotojams parengti būsimo energijos vartojimo efektyvumo politiką ir tinkamas priemones.

Toliau esančioje lentelėje pateikiama galima rodiklių ir tarpinių tikslų nustatymo sistema:

PEND 2a straipsnis	Rodikliai (siekiama sumažinti išmetamų ŠESD kiekį + padaryti pastatų ūkį nepriklausomą nuo iškastinio kuro + sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviai pertvarkyti esamus pastatus)	Tarpiniai tikslai (kuriais prisidedama prie ES energijos vartojimo efektyvumo tikslų)
1 dalis		
a) nacionalinio pastatų ūkio apžvalga, grindžiama atitinkamai statistine atranka ir numatoma renovuotų pastatų dalimi 2020 m.;	<ul style="list-style-type: none"> — Pastatų / būstų skaičius / plotas m²: <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal pastato amžių — pagal pastato dydį — pagal klimato zoną — Per metus suvartojamos energijos kiekis: <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal galutinę naudojimo paskirtį — Renovuojamų pastatų dalis (%) per metus: <ul style="list-style-type: none"> — pagal renovacijos tipą 	<ul style="list-style-type: none"> — Sutaupytos energijos kiekis (absoliutus ir santykinis %) pagal statybos sektorių (gyvenamosios / ne gyvenamosios paskirties) — Renovuotų pastatų dalis % (pagal renovacijos tipą) — Statybos sektoriuje išmetamo CO₂ kiekio sumažinimas (renovuoti / nauji pastatai) — EBNP dalis % (pagal statybos sektorių)

PEND 2a straipsnis	Rodikliai (siekiant sumažinti išmetamų ŠESD kieki + padaryti pastatų ūkį nepriklausomą nuo iškastinio kuro + sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviai pertvarkyti esamus pastatus)	Tarpiniai tikslai (kuriais prisidedama prie ES energijos vartojimo efektyvumo tikslų)
	<ul style="list-style-type: none"> — pagal statybos sektorių – gyvenamosios / negyvenamosios paskirties — Renovuotas plotas m²: <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal pastato dydį — pagal pastato amžių — EPC skaičius: <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal energijos klasę — EBNP skaičius / plotas m²: <ul style="list-style-type: none"> — pagal statybos sektorių 	
b) nustatyti ekonomiškai efektyvūs renovacijos būdai pagal pastato tipą ir klimato zoną, atsižvelgiant į galimus aktualius inicijavimo momentus, kai taikytina, per pastato gyvavimo ciklą;	<ul style="list-style-type: none"> — Pagrindinių renovacijos priemonių ekonominis efektyvumas (pvz., grynoji dabartinė vertė, gražos laikotarpis, investicinės sąnaudos per metus sutaupomam kiekiui): <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal klimato zoną — Bendras galimas sutaupyti energijos kiekis: <ul style="list-style-type: none"> — pagal statybos sektorių 	
c) politika ir veiksmai, kuriais skatinama ekonomiškai efektyvi esminė pastatų renovacija, įskaitant keliais etapais vykdomą esminę renovaciją, ir remiamos tikslinės priemonės ir renovacija, kuriomis užtikrinamas išlaidų ekonominis efektyvumas, pavyzdžiui, nustatant neprivalomą pastato renovacijos pasų sistemą;	<ul style="list-style-type: none"> — Bendra ir metinė pastatų, kurių esminė ir EBNP renovacija atliekama, dalis — Viešosios paskatos atlikti esminę renovaciją — Viešosios ir privačiosios investicijos į esminę renovaciją — Sutaupytos energijos kiekis atlikus esminę renovaciją 	
d) politikos ir veiksmų, kuriais būtų sprendžiami klausimai, susiję su prasčiausiai veikiančiais nacionalinio pastatų ūkio segmentais, skirtingų paskatų dilemomis ir rinkos nepakankamumo atvejais, apžvalga ir atitinkamų nacionalinių veiksmų, kuriais prisidedama prie energijos nepritekliaus mažinimo, apibendrinimas;	<ul style="list-style-type: none"> — Viešosios investicijos įgyvendinant politiką, kuria siekiama spręsti nurodytus klausimus (skirtingos paskatos, energijos nepriteklis ir kt.) — Išnuomojamų namų, kurių EPC lygis yra mažesnis nei tam tikras naudingumo lygis, dalis % — Energijos nepritekliaus rodikliai: <ul style="list-style-type: none"> — žmonių, patiriančių energijos nepriteklių, dalis % — namų ūkio disponuojamųjų pajamų dalis, išleidžiama energijai — įsiskolinimas pagal komunalinių paslaugų sąskaitas — gyventojai, gyvenantys netinkamomis gyvenimo sąlygomis (pvz., su pratekančiu stogu) arba esant nepakankamam šildymui ir vėsinimui — prie prasčiausių energijos klasių priskirtinų pastatų dalis % 	<ul style="list-style-type: none"> — Žmonių, patiriančių energijos nepriteklių, skaičiaus sumažėjimas % — Prie prasčiausių energijos klasių priskiriamų pastatų skaičiaus sumažėjimas %

PEND 2a straipsnis	Rodikliai (siekiant sumažinti išmetamų ŠESD kieki + padaryti pastatų ūkį nepriklausomą nuo iškastinio kuro + sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviai pertvarkyti esamus pastatus)	Tarpiniai tikslai (kuriais prisidedama prie ES energijos vartojimo efektyvumo tikslų)
e) politika ir veiksmai, kuriais būtų sprendžiami su visais viešaisiais pastatais susiję klausimai;	<ul style="list-style-type: none"> — Renovuotų viešųjų pastatų plotas m²: <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal pastato dydį — pagal klimato zoną 	<ul style="list-style-type: none"> — Viešuosiuose pastatuose sutaupomos energijos kiekis
f) nacionalinių iniciatyvų, kuriomis būtų skatinamos išmaniosios technologijos ir sujungti pastatai bei bendruomenės, taip pat įgūdžiai ir švietimas statybos ir energijos vartojimo efektyvumo sektoriuose, apžvalga;	<ul style="list-style-type: none"> — Pastatų, kuriuose įdiegtos pastatų energijos valdymo sistemos (PEVS) arba panašios išmaniosios sistemos, skaičius: <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą (sutelkiant dėmesį į ne gyvenamosios paskirties pastatus) — Viešosios ir privačiosios investicijos į išmaniąsias technologijas (įskaitant pažangiuosius tinklus) — Piliečiai energetikos bendruomenių dalyviai — Studijas baigusiu studentų skaičius <ul style="list-style-type: none"> — universitetinių studijų programos, susijusios pirmiausia su energijos vartojimo efektyvumu ir atitinkamomis išmaniosiomis technologijomis — profesinis / techninis mokymas (EPC sertifikuootojai, HVAC inspektoriai ir kt.) — Apie naujas technologijas ir darbo praktiką išmanančių montuotojų skaičius — Nacionalinių pastatų energijos vartojimo efektyvumo srities mokslinių tyrimų programų biudžetas — Nacionalinių universitetų dalyvavimas tarptautiniuose mokslinių tyrimų projektuose (pvz., programoje „Horizontas 2020“) su pastatų energijos vartojimo efektyvumu susijusiomis temomis 	<ul style="list-style-type: none"> — Pastatų, kuriuose įrengtos PEVS arba panašios išmaniosios sistemos, dalis procentais: — pagal pastato tipą
g) įrodymais pagrįstas numatomas sutaupyti energijos ir platesnio masto naudos, kaip antai, susijusios su sveikata, sauga ir oro kokybe, įvertinimas.	<ul style="list-style-type: none"> — Vieno namų ūkio išlaidų energijai sumažėjimas (vidutiniškai) / energijos nepritekliaus sumažėjimas — Faktiškai sutaupytos energijos kiekis — Vidutiniai / suminiai patalpų oro kokybės indeksai (IAQI) ir šiluminio komforto indeksas (TCI) — Išlaidos dėl ligų, kurių išvengta / su sveikata susijusių išlaidų sumažėjimas dėl energijos vartojimo efektyvumo priemonių — Per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekio sumažėjimas — Pagal negalią pakoreguotų gyvenimo metų (DALY) / pagal gyvenimo kokybę pakoreguotų gyvenimo metų (QALY) rodiklių pagerėjimas dėl geresnio pastatų ūkio ir gyvenimo sąlygų 	

PEND 2a straipsnis	Rodikliai (siekiant sumažinti išmetamų ŠESD kieki + padaryti pastatų ūkį nepriklausomą nuo iškastinio kuro + sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviai pertvarkyti esamus pastatus)	Tarpiniai tikslai (kuriais prisidedama prie ES energijos vartojimo efektyvumo tikslų)
	<ul style="list-style-type: none"> — Didesnis darbo našumas dėl geresnės darbo aplinkos ir geresnių gyvenimo sąlygų — Mažesnis išmetamų teršalų kiekis — Užimtumas statybos sektoriuje (kiek darbo vietų sukuriama į sektorių investavus vieną milijoną eurų) — BVP padidėjimas statybos sektoriuje — Valstybės narės importuojamos energijos dalis % (energetinio saugumo priemonės) — Galimybių neįgaliesiems naudotis pastatais kliūčių šalinimas / prevencija 	
3 dalis		
a) jungti projektus, be kita ko, naudojant investavimo platformas arba grupes ir mažųjų ir vidutinių įmonių konsorciumus, kad būtų suteikta prieiga investuotojams ir užtikrinta galimybė siūlyti kompleksinius sprendimus galimiems klientams;	Integruotų / sujungtų projektų skaičius	
b) mažinti numanomą energijos vartojimo efektyvumo operacijų riziką investuotojams ir privačiajam sektoriui;	Numanoma energijos vartojimo efektyvumo operacijų rizika (remiantis apklausos rezultatais)	
c) naudoti viešąjį finansavimą papildomoms privačiojo sektoriaus investicijoms pritraukti arba konkreitiems rinkos nepakankamumo atvejams šalinti;	Viešosios investicijos kaip visų investicijų į energijos taupymo priemones dalis procentais Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės iniciatyvos	
d) nukreipti investicijas į efektyviai energiją vartojantį viešųjų pastatų ūkį, vadovaujantis Eurostato gairėmis, ir	Investicijos į renovuojamą efektyviai energiją vartojantį viešųjų pastatų ūkį	
e) taikyti prieinamas ir skaidrias patariamąsias priemones, kaip antai, vieno langelio sistema vartotojams ir konsultavimo energetikos klausimais paslaugas, susijusias su atitinkamomis energijos vartojimo efektyvumui didinti skirtomis renovacijomis ir finansavimo priemonėmis.	Įgyvendinamos vieno langelio sistemų iniciatyvos Informuotumo didinimo iniciatyvos (skaičius, tikslinė auditorija, kuriai tai skirta, tikslinė auditorija, kuri imasi veiksmų)	<ul style="list-style-type: none"> — Vieno langelio sistemų iniciatyvų skaičius — Informuotumas padidėjo ir dėl to imamasi konkrečių veiksmų

2.3.3. Viešos konsultacijos ir stebėseną

PEND 2a straipsnio 5 dalyje nustatyta:

„[s]iekdama remti savo ilgalaikės renovacijos strategijos plėtojimą, kiekviena valstybė narė, prieš pateikdama Komisijai savo ilgalaikę renovacijos strategiją, surengia dėl jos viešas konsultacijas. Kiekviena valstybė narė savo surengtų viešų konsultacijų rezultatų santrauką prideda prie savo ilgalaikės renovacijos strategijos.

Kiekviena valstybė narė nustato įtraukaus konsultavimosi įgyvendinant savo ilgalaikę renovacijos strategiją tvarką.“

Tai naujas elementas, kurio nebuvo numatyta EVED 4 straipsnyje. Konsultacijos susijusios su visa IRS, įskaitant finansavimo mechanizmus investicijoms pritraukti, kuriais naudotis valstybės narės turi sudaryti palankias sąlygas.

Kadangi surengus viešas konsultacijas galima sulaukti geresnių politikos rezultatų, pagal PEND jos yra privalomos, bet kiekviena valstybė narė pati gali spręsti dėl konsultacijų formato (pvz., atviros ar tikslinės) ir metodo (pvz., tiesioginiai susitikimai ar renginiai, raštu pateikiamos pastabos ar internete pildomas klausimynas). Valstybės narės jau gali būti įsidięgusios konsultacijų dėl svarbios politikos arba teisėkūros iniciatyvų procedūras, kurias galima pritaikyti ir IRS atveju ⁽³¹⁾.

Pagal PEND 2a straipsnio 5 dalį valstybės narės, prieš pateikdamos Komisijai savo IRS, privalo surengti dėl jų viešas konsultacijas, neatsižvelgiant į tai, ar toks reikalavimas jau įtvirtintas nacionalinės teisės aktuose. Siekdamas atsižvelgti į pažangą ir užpildyti spragas valstybės narės taip pat turi galimybę rengti viešas konsultacijas IRS įgyvendinimo metu, kaip reikalaujama ir pagal PEND 2a straipsnio 5 dalį.

Valstybės narės taip pat gali apsvarstyti galimybę sukurti suinteresuotųjų subjektų platformą ⁽³²⁾. Suinteresuotųjų subjektų nustatymas ir konsultavimasis su jais gali būti labai naudingas siekiant sėkmingai įgyvendinti IRS. Siekiant skleisti IRS ir rinkti duomenis būtina tiesiogiai arba netiesiogiai įtraukti su energetiniu pastatų modernizavimu susijusius suinteresuotuosius subjektus; tai taip pat gali paskatinti sutarimą ir IRS patvirtinimą ⁽³³⁾.

Planuodamos viešas konsultacijas valstybės narės gali atsižvelgti į pirmiau išvardytus veiksnius. Pagal 2a straipsnio 5 dalį kiekviena valstybė narė turi nustatyti įtraukaus konsultavimosi įgyvendinant savo ilgalaikę renovacijos strategiją tvarką. Valstybės narės turėtų skirti konsultacijoms dėl IRS pakankamai laiko prieš pateikdamos jas Komisijai.

Pagal PEND 2a straipsnio 5 dalį prie IRS turi būti pridėdama konsultacijų santrauka. Joje, pavyzdžiui, galima nurodyti konsultacijų trukmę, laikotarpį, tipą (atviros ar tikslinės), metodą (asmeniniai susitikimai ar renginiai, pastabos raštu ar internetu), dalyvių skaičių, dalyvių tipus (asociacijos, privatūs asmenys, architektai, regioninės ir miesto valdžios institucijos, kitos svarbios vietos valdžios institucijos ir kt.), pagrindines pastabas ir išvadas.

2.3.4. Saugos klausimai

PEND 2a straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali naudoti savo IRS siekdamas spręsti klausimus, susijusius su priešgaisrine sauga ir pavojais, kuriuos kelia intensyvus seisminis aktyvumas, bei darančius poveikį energijos vartojimo efektyvumui didinti skirtoms renovacijoms ir pastatų gyvavimo trukmei. Tą nuostatą reikėtų taikyti kartu su 7 straipsniu ⁽³⁴⁾, pagal kurį valstybės narės turi spręsti šiuos klausimus, kai atliekama kapitalinė pastatų renovacija.

⁽³¹⁾ Pagal Valdymo reglamento 10 straipsnį valstybės narės taip pat turi parengti viešų konsultacijų procedūrą, taikomą rengiant NECP projektus ir galutinius NECP gerokai iš anksto prieš juos patvirtinant, nepažeidžiant jokių kitų Sąjungos teisės reikalavimų.

⁽³²⁾ Žr., pavyzdžiui, www.buildupon.eu.

⁽³³⁾ Pagal Valdymo reglamento 11 straipsnį kiekviena valstybė narė privalo palaikyti nuolatinį daugiapakopį dialogą energetikos klausimais, kuriame dalyvautų vietos valdžios institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos, verslo bendruomenė, investuotojai ir kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai, kad galėtų aptarti energetikos ir klimato politikos galimybes.

⁽³⁴⁾ Naujojoje paskutinėje PEND 7 straipsnio pastraipoje įtvirtinti du papildomi nauji įpareigojimai, susiję su kapitališkai renovuojamais pastatais – valstybės narės privalo:

- skatinti naudoti didelio efektyvumo alternatyvias sistemas, kiek tai įmanoma, ir
- spręsti klausimus, susijusius su sveikomis patalpų mikroklimato sąlygomis, priešgaisrine sauga ir rizika, kurią kelia intensyvus seisminis aktyvumas.

Sauga – nacionalinės kompetencijos sritis ir atitinkamas nacionalines taisykles reikėtų taikyti atsižvelgiant į pastato naudojimo paskirtį (pvz., gyvenamosios, negyvenamosios paskirties, mokykla, ligoninė), juo besinaudojančius asmenis (pvz., pažeidžiamus gyventojus, kaip antai vaikus, neįgaliuosius arba pagyvenusiuosius) ir pastato tipą (pvz., mažo aukštingumo, didelio aukštingumo) ⁽³⁵⁾.

Inicijavimo momentai (žr. 2.3.1.2 skirsnį) taip pat gali būti tinkamas metas įvertinti pastato saugos aspektus, o modernizuojant pastatą, kita vertus, būtų gera proga spręsti energijos vartojimo efektyvumo klausimus.

Pigesnis būstas paprastai būna senesnis, su pasenusia elektros įranga, tad energijos nepriteklių patiriantys vartotojai yra itin pažeidžiami ⁽³⁶⁾. Tokiomis priemonėmis, kaip reguliarūs patikrinimai (visų pirma, prieš renovaciją) ir modernizavimas siekiant užtikrinti, kad elektros įranga atitiktų saugos standartus, galima iš esmės padidinti elektros saugą. Taip pat reikėtų skatinti elektros ir dujų įrangos ir prietaisų saugos patikrinimus.

Europos standartai (Eurokodai) – išsami ir moderni priemonė pastatų konstrukcijoms projektuoti ir kitiems su inžineriniais statiniais susijusiems darbams vykdyti atsižvelgiant į seisminę saugą ⁽³⁷⁾ ir priešgaisrinę pastatų konstrukcijos saugą ⁽³⁸⁾.

Vertindamos ir klasifikuodamos statybos produktų degumo ⁽³⁹⁾, atsparumo ugniai ⁽⁴⁰⁾ ir stogo dangų degumo ⁽⁴¹⁾ rodiklius valstybės narės turi taikyti bendrus ES teisės aktuose įtvirtintus metodus, atsižvelgdamos į ugnies plitimą ir saugų evakavimo maršrutą.

Valstybės narės gali skatinti tinkamų vėdinimo ir purškimo sistemų įrengimą bei saugų ir teisingą įrangos, kaip antai fotovoltinių (FV) plokščių ir elektros transporto priemonių įkrovimo prieigų, montavimą, kai tai galėtų turėti poveikį priešgaisrinei saugai.

Gaisrinės saugos priemonės ir politika, kaip antai priešgaisrinės saugos patikrinimai, informuotumo didinimas lankant žmones namuose ir rizikos mažinimo priemonės, pavyzdžiui, dūmų detektorių įrengimas, taip pat gali atlikti svarbų vaidmenį.

Valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams gali būti naudinga veikla, kuria užsiima informacijos apie gaisrus mainų platforma (FIEP) ⁽⁴²⁾, kurią Komisija įsteigė siekdama padėti kompetentingoms nacionalinėms institucijoms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams keistis informacija, kad jie galėtų pasimokyti iš įgytos patirties ir pasinaudoti geriausia patirtimi priešgaisrinės saugos srityje. Tai turėtų užtikrinti geresnes galimybes reguliavimo institucijoms vykdyti savo užduotis, nes jos puikiai suprastų visus reguliavimo sprendimų, kuriuos jos turi priimti, pranašumus ir trūkumus.

2.4. Įpareigojimas sudaryti sąlygas naudotis tinkamais mechanizmais telkti investicijas. PEND 2a straipsnio 3 dalis

Pagal PEND 2a straipsnio 3 dalį valstybės narės turi sudaryti palankesnes sąlygas naudotis finansiniais mechanizmais, kad būtų remiamas investicijų į renovavimą, būtiną 2a straipsnio 1 dalyje nurodytiems tikslams pasiekti, t. y. užtikrinti, kad pastatų ūkyje energija būtų vartojama ypač efektyviai ir kad jis iki 2050 m. taptų nepriklausomas nuo iškastinio kuro, ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviam esamų pastatų

⁽³⁵⁾ Laikantis subsidiarumo principo saugos klausimai reglamentuojami valstybių narių lygmeniu. Klausimai, susiję, pavyzdžiui, su medžiagų pasirinkimu, bendrosiomis pastatų saugos taisyklėmis ir pastatų konstrukcine kokybe, reglamentuojami nacionaliniu lygmeniu ir į direktyvos taikymo sritį neįtraukiami.

⁽³⁶⁾ ES kas valandą dėl pasenusios arba sugedusios elektros įrangos kyla 32 gaisrai (20–30 % visų buitinių gaisrų); <https://www.energypoverity.eu/news/addressing-safety-and-energy-poverty-better-protect-vulnerable-consumers>.

⁽³⁷⁾ EN 1998: Atsparių žemės drebėjimui konstrukcijų projektavimas (Eurokodas 8).

⁽³⁸⁾ Konkrecios EN 1991, EN 1992, EN 1993, EN 1994, EN 1995, EN 1996 ir EN 1999 dalys, taikomos įvairioms medžiagoms, pvz., betonui, plienui, medienai ir kt.

⁽³⁹⁾ 2015 m. liepos 1 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2016/364 dėl statybos produktų degumo klasifikavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 305/2011 (OL L 68, 2016 3 15, p. 4).

⁽⁴⁰⁾ 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimas 2000/367/EB, įgyvendinantis Tarybos direktyvą 89/106/EEB dėl statybos produktų, statinių ir jų dalių atsparumo ugniai klasifikavimo (OL L 133, 2000 6 6, p. 26).

⁽⁴¹⁾ 2001 m. rugpjūčio 21 d. Komisijos sprendimas 2001/671/EB, įgyvendinantis Tarybos direktyvą 89/106/EEB dėl stogų ir stogo dangų reakcijos į išorinį gaisrą klasifikacijos (OL L 235, 2001 9 4, p. 20).

⁽⁴²⁾ <https://efectis.com/en/fire-information-exchange-platform-fiep/>.

pertvarkymui į EBNP, mobilizavimas. PEND 2a straipsnio 3 dalyje išvardyti galimi mechanizmai ir vadovaujama EVED 20 straipsniu, pagal kurį valstybės narės turi sudaryti palankesnes sąlygas sukurti finansavimo priemonės arba naudotis esamomis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėmis.

PEND 2a straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Kad būtų remiamas investicijų į renovavimą, būtiną 1 dalyje nurodytiems tikslams pasiekti, mobilizavimas, valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas naudotis tinkamais mechanizmais siekiant:

- a) jungti projektus, be kita ko, naudojant investavimo platformas arba grupes ir mažųjų ir vidutinių įmonių konsorciumus, kad būtų suteikta prieiga investuotojams ir suteikta galimybė pasiūlyti kompleksinius sprendimus galimiems klientams;
- b) mažinti numanomą energijos vartojimo efektyvumo operacijų riziką investuotojams ir privačiam sektoriui;
- c) naudoti viešąjį finansavimą papildomoms privačiojo sektoriaus investicijoms pritraukti arba konkreitiems rinkos nepakankamumo atvejams šalinti;
- d) nukreipti investicijas į efektyviai energiją vartojančių viešųjų pastatų ūkį, vadovaujantis Eurostato gairėmis, ir
- e) taikyti prieinamas ir skaidrias patariamąsias priemones, kaip antai, vieno langelio sistemas vartotojams ir konsultavimo energetikos klausimais paslaugas, susijusias su atitinkamomis energijos vartojimo efektyvumui didinti skirtomis renovacijomis ir finansavimo priemonėmis.“

EVED 4 straipsnyje tokios nuostatos nebuvo.

Rengdamos savo IRS valstybės narės turės užtikrinti galimybę naudotis įvairiais finansiniais mechanizmais, kuriais remiamas investicijų telkimas, visų pirma atsižvelgdamos į tai, kaip reikėtų naudoti naujovišką finansavimą, kad būtų veiksmingai įgalinami smulkieji klientai ir smulkieji paslaugų teikėjai.

Toliau pateikiamas neišsamus bendrų įvairių tipų finansinių mechanizmų pavyzdžių sąrašas:

- a) projektų sujungimas
 - i) savivaldybė viešojo pirkimo būdu sudaro energetikos paslaugų sutartį⁽⁴³⁾ dėl daugiabučių pastatų modernizavimo (finansuojama sutaupant energijos);
 - ii) pajėgumų didinimas ir suinteresuotųjų subjektų dialogas siekiant padidinti atitinkamų subjektų gebėjimus siūlyti sujungimo paslaugas;
 - iii) savivaldybių grupė viešojo pirkimo būdu sudaro energetikos paslaugų sutartį dėl kelių savo viešųjų pastatų ir
 - iv) integruotas renovacijos paslaugas siūlantis subjektas (pvz., energetikos agentūra, vietos ar regioninės valdžios institucija, energetinių paslaugų bendrovė (ESCO), finansų įstaiga) galėtų sukurti vieno langelio sistemą, kurioje būtų siūlomos renovacijos paslaugos ir finansavimas gana standartinėmis sąlygomis, kad būtų galima refinansuoti sujungtus projektus.
 - v) Taip pat žr. Komisijos tarnybų darbinio dokumento *Efektyvaus energijos vartojimo geroji praktika*⁽⁴⁴⁾ 7.2 skirsnį.
- b) numanomos rizikos mažinimas
 - i) standartizavimas (pvz., remiantis protokolais, sertifikavimo tvarka, standartais) siekiant sumažinti su naudingumu susijusią riziką ex post;
 - ii) hipoteka/paskolos, kuriomis atsižvelgiama į teigiamą projekto energijos vartojimo efektyvumo komponento poveikį turto vertei ir išipareigojimų neįvykdymo rizikai;

⁽⁴³⁾ Vykdam sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo galima iš esmės pagerinti infrastruktūros ir įrangos naudingumą. Paprastai klientams nereikia nieko investuoti iš anksto ir investicijų į energijos vartojimo efektyvumą grąža gaunama tiesiogiai, sutaupant tam tikrą energijos kiekį. Žr. JRC informacinį puslapį (<https://e3p.jrc.ec.europa.eu/articles/energy-performance-contracting>) ir programos „Horizontas 2020“ projektą „Transparens“ (www.transparens.eu). Pagrindiniai sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo principai yra išdėstyti EPC *elgesio kodekse* (<http://www.transparens.eu/eu/epc-code-of-conduct/>).

⁽⁴⁴⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Efektyvaus energijos vartojimo geroji praktika“, pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (SWD/2016/0404 final – 2016/0376 (COD)) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1535361114906&uri=CELEX:52016SC0404>).

- iii) refinansavimas (fondai, obligacijos, faktoringas) siekiant užtikrinti galimybę ESCO ir finansiniams investuotojams gauti ilgalaikį finansavimą;
- iv) finansavimas mokesčiais, t. y. pinigai, paskolinti investuoti į pastato gerinimą, grąžinami mokant turto mokestį;
- v) finansavimas iš komunalinių paslaugų sąskaitų, t. y. paskola grąžinama apmokant sąskaitą už komunalines paslaugas ir padengiant investicines sąnaudas iš sutaupytos energijos;
- vi) parama siekiant rinkti tikrojo energijos vartojimo efektyvumo priemonių techninio ir finansinio naudingumo įrodymus, pvz., prisidedant prie Europos rizikos mažinimo energijos vartojimo efektyvumo platformos (DEEP) duomenų bazės (žr. toliau) arba kuriant panašias nacionalines duomenų bazes;
- vii) gairių, kaip įvertinti investicijų į energijos vartojimo efektyvumą riziką, rengimo ir naudojimo skatinimas ir
- viii) garantijos naudos gavėjams ir garantijų finansiniams tarpininkams priemonės.

Taip pat žr. pirmiau minėto dokumento Efektyvaus energijos vartojimo geroji praktika 7.3 skirsnį.

c) viešasis finansavimas ⁽⁴⁵⁾

- i) paskolų sistemos, bendrai finansuojamos viešosiomis lėšomis;
- ii) rizikos pasidalijimo priemonės (pvz., paskolos, garantijų priemonės ir techninė pagalba);
- iii) dotacijos pažeidžiamiesiems vartotojams;
- iv) dotacijos techninei pagalbai ir energinio naudingumo sertifikatų (EPC) ir energijos vartojimo auditų išlaidoms padengti tais atvejais, kai tokios priemonės nėra privalomos, skatinant jas naudoti ir didinant informuotumą apie investavimo galimybes, ir
- v) energijos vartojimo efektyvumo fondai.

Taip pat žr. 2016 m. Komisijos dokumento dėl gerosios praktikos 7.1 skirsnį.

d) nukreipti investicijas į efektyviai energiją vartojanti viešųjų pastatų ūkį-

- i) pagalba siekiant paskatinti taikyti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo (rinkos tarpininkai, preliminariosios sutartys, praktiniai vadovai ir kt.);
- ii) teisės aktų sistema, kuria būtų skatinama ESCO ir visos energetinių paslaugų rinkos plėtra;
- iii) pajėgumų didinimas skiriant paramą projektams rengti, mokymas, tarpusavio pagalba ir kt. ir
- iv) palankesnių sąlygų sudarymas sujungti mažus viešųjų pastatų projektus (pvz., panašius kelių savivaldybių arba viešųjų pastatų savininkų projektus).

e) prieinamos ir skaidrios patiriamosios priemonės ir konsultavimo energetikos klausimais paslaugos

- i) vieno langelio sistema arba integruotos finansavimo ir renovacijos paslaugos;
- ii) konsultavimo paslaugos;
- iii) techninės gairės finansavimo ir renovacijos klausimais ir
- iv) švietimas finansavimo klausimais siekiant padėti geriau suprasti įvairias finansines priemones.

Finansavimo mechanizmų pavyzdžiai pateikiami 2.6 skirsnyje.

⁽⁴⁵⁾ Nedarant poveikio atitinkamų valstybės pagalbos taisyklių, visų pirma, Bendrojo bendrosios išimties reglamento 38 ir 39 straipsnių ir ES gairių dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai 3.4 skirsnio, taikymui.

Šios nuostatos dera su Komisijos pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo (SFSB) iniciatyva ⁽⁴⁶⁾, kurios pirmasis ramstis susijęs su veiksmingesniu viešųjų lėšų panaudojimu:

- a) pajėgumų didinimas siekiant skatinti įgyvendinti finansines priemones (pvz., tvariosios energijos investicijų forumai ⁽⁴⁷⁾);
- b) lanksčių energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos finansavimo platformų kūrimas ir
- c) paaiškinimas, kaip apskaitos dokumentuose tvarkyti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo.

Taip bus užtikrinta galimybė veiksmingiau nukreipti ir derinti viešąsias lėšas ir paspartinti finansinių priemonių panaudojimą. Lanksčios finansavimo platformos pasiūlys naudos gavėjams daugiau patrauklių finansavimo galimybių dalijantis rizika ir geriausiai išnaudojant viešąsias lėšas, įskaitant Europos struktūrinius ir investicinius fondus ir Europos strateginių investicijų fondą.

I antrąjį SFSB ramstį (projektų jungimas ir pagalba jiems rengti) įtraukiama:

- a) galimybė teikti daugiau paramos projektams rengti ES lygmeniu ir
- b) vietos ir (arba) regioninių energijos vartojimo efektyvumo paslaugų vieno langelio sistemų kūrimo skatinimas.

Tai padės projektų kūrėjams įgyvendinti geras projektų idėjas iki galo ir sudarys palankesnes sąlygas pastatų savininkams, namų ūkiams ir įmonėms susipažinti su informacija ir naudotis energijos vartojimo efektyvumo paslaugomis, kad būtų galima rengti didelio masto investicines programas. Specialios vietos ar regioninės vieno langelio sistemos sudarys palankesnes sąlygas sujungti projektus, kad jie būtų patrauklesni finansų rinkai.

Trečiąjį ramstį (rizikos mažinimas) įgyvendina Energijos vartojimo efektyvumo finansų įstaigų grupė (EEFIG) vykdydama šias iniciatyvas:

- a) atvirąją DEEP duomenų bazę, kurioje renkami tikrojo investicijų į energijos vartojimo efektyvumo priemones techninio ir finansinio naudingumo įrodymai ⁽⁴⁸⁾, ir
- b) EEFIG vertės ir rizikos vertinimo priemonę ⁽⁴⁹⁾, bendrą investicijų į energijos vartojimo efektyvumą priemonių rizikos vertinimo sistemą, kurios tikslas – teikti patarimus, kaip įvertinti su tokiais investicijomis susijusią riziką ir naudą.

Šios iniciatyvos gali padėti rinkai teisingai įvertinti su energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis susijusią riziką ir naudą ir taip didinti pasitikėjimą jomis bei padaryti jas patrauklesnes projektų rengėjams, investuotojams ir finansų įstaigoms.

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999 ⁽⁵⁰⁾ 7 straipsnį ir I priedą į valstybių narių NECP reikia įtraukti bendrą investicijų, reikalingų norint įvykdyti įvairius uždavinius, pasiekti tikslus ir užtikrinti nustatytus įnašus, apžvalgą. Tokia apžvalga turi apimti informaciją apie esamus investicijų šrautus ir būsimų investicijų prielaidas, susijusias su planuojama politika ir priemonėmis, taip pat apie rizikos veiksnius, kliūtis ir viešąją finansinę paramą ar išteklius joms įveikti.

⁽⁴⁶⁾ Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Švari energija visiems europiečiams“ priedas Spartesnis švarios energijos technologijų diegimas pastatuose, COM(2016) 860 final (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_annexe_autre_acte_part1_v9.pdf).

⁽⁴⁷⁾ Tvariosios energijos investicijų forumai organizuoja viešus renginius visoje Sąjungoje; į juos susirenka ministerijų atstovai ir finansų ir energetikos sričių suinteresuotieji subjektai iš kelių valstybių narių, kad pasikeistų žiniomis ir gerosios patirties pavyzdžiais, kartu rengiant nacionalines apskritojo stalo diskusijas ir seminarus internete.

⁽⁴⁸⁾ <https://deep.eefig.eu/>.

⁽⁴⁹⁾ <http://www.eefig.eu/index.php/underwriting-toolkit>.

⁽⁵⁰⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

2.5. Finansinės paskatos, rinkos kliūtys ir informacija. PEND 10 ir 20 straipsniai

Buvo iš dalies pakeisti dar keli PEND straipsniai, susiję su 2a straipsnio nuostatomis.

2.5.1. *Finansinės priemonės susietos su energijos sutaupymu. PEND 10 straipsnio 6 dalis*

2.5.1.1. Įpareigojimai

PEND pripažįstamas finansinių iniciatyvų ir informavimo kampanijų vaidmuo tinkamai įgyvendinant reguliavimo sistemą ir PEND tikslus. PEND 10 straipsnio 6 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės savo finansines priemones, susijusias su energijos vartojimo efektyvumo didinimu atliekant pastatų renovaciją, susieja su numatoma sutaupyti arba sutaupyta energija, nustatoma taikant vieną ar daugiau toliau nurodytų kriterijų:

- a) renovacijai naudojamos įrangos arba medžiagų energinį naudingumą; šiuo atveju renovacijai naudojamą įrangą arba medžiagas turi įrengti atitinkamai sertifikuotas arba kvalifikuotas įrengėjas;
- b) standartines pastatuose sutaupomos energijos apskaičiavimo vertes ⁽⁵¹⁾;
- c) efektyvumo padidėjimą, pasiektą tokia renovacija, palyginant prieš renovaciją ir po jos išduotus energinio naudingumo sertifikatus ⁽⁵²⁾;
- d) energijos vartojimo audito rezultatus;
- e) kito aktualaus, skaidraus ir proporcingo metodo, kuris parodo energinio naudingumo padidėjimą, rezultatus.“

Tai nauja straipsnio dalis. Jos reikalavimai taikomi nuo jos įsigaliojimo taikant nacionalinės teisės aktus momento (t. y. ne vėliau nei nustatytas perkėlimo į nacionalinę teisę terminas). Ji taikoma visų rūšių finansinėms priemonėms, įskaitant mokesčių priemones. Rekomenduojama, jei įmanoma, taip pat taikyti jį esamoms priemonėms (pvz., paramos sistemų atveju valstybės narės raginamos apsvarstyti ir priimti būsimai finansinei paramai taikytinus pakeitimus) ⁽⁵³⁾.

Jau dabar energijos vartojimo efektyvumo finansinėms priemonėms neretai nustatomos sąlygos arba įpareigojimai, pagal kuriuos galutiniai naudos gavėjai turi įrodyti projekto rezultatus ir veiksmingą viešųjų lėšų panaudojimą. Šis reikalavimas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar nagrinėjama renovacija yra „kapitalinė renovacija“, kaip tai suprantama pagal PEND 2 straipsnio 10 punktą.

Pagal PEND 10 straipsnio 6 dalį finansinę paramą galima susieti su energijos vartojimo efektyvumui didinti skirtos renovacijos kokybe taikant įvairius metodus, bet valstybėms narėms numatoma veiksmų laisvė dėl šios nuostatos įgyvendinimo laikantis nacionalinių ar regioninių sąlygų. Tačiau pagal šią nuostatą valstybės narės turi taikyti vieną ar daugiau iš pirmiau išvardytų a–e kriterijų.

Gebėjimai ir įgūdžiai yra itin svarbūs siekiant užtikrinti renovacijos kokybę, tad naudojant energijos vartojimo efektyvumo finansines priemones turėtų būti reikalaujama, kad renovacijos priemonės įgyvendintų kvalifikuoti ar sertifikuoti įrengėjai. Tai ypač pasakytina apie pirmiau nurodytą a kriterijų, pagal kurį montuojant renovacijai naudojamą įrangą arba medžiagą ir tikrinant pagerinimo darbus turėtų dalyvauti kvalifikuotas ir sertifikuotas įrengėjas. Tačiau taikant šį reikalavimą reikia atsižvelgti į su atitinkamomis profesijomis susijusias nacionalines taisykles.

⁽⁵¹⁾ Kalbant apie standartines pastatuose sutaupomos energijos apskaičiavimo vertes (b kriterijus), jau yra daug technologijų, kurias taikant tokios vertės siejamos su jų naudingumu (LED apšvietimas, langai su vienos ir dviejų kamerų stiklo paketais ir kt.). Be to, kelių ES finansuojamų projektų tikslas – nustatyti standartines vertes (pvz., pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamas projektas „multEE“; <http://multee.eu/>).

⁽⁵²⁾ Kalbant apie c kriterijų, EPC yra veiksminga priemonė sutaupytos energijos kiekiui dokumentuoti gavus finansinę paramą su energija susijusiai renovacijai atlikti. Jie jau naudojami įvairiose valstybėse narėse su daugeliu finansinių priemonių ir tikriausiai bus naudojami, kai šiuo metu įgyvendinant efektyvų energijos vartojimą kredituojančių hipotekos paskolų iniciatyvą reikės apibrėžti žaliąsias hipotekos paskolas.

⁽⁵³⁾ Tačiau naudos gavėjai turėtų turėti galimybę vadovautis ankstesniais sprendimais ir išpareigojimais, susijusiais su konkrečiais projektams skiriama viešąja finansine parama.

Be tinkamo įrengimo, kokybės užtikrinimo tikslais rekomenduojama, kad kvalifikuoti ar sertifikuoti inspektoriai įvertintų renovacijos rezultatus.

2.5.1.2. PEND 10 straipsnio 6 dalies perkėlimas į nacionalinę teisę ir įgyvendinimas

Pasirinkusios, kuriuos kokybės kriterijus taikyti, valstybės narės turėtų skleisti informaciją ir pranešti apie nacionalines priemones, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama PEND 10 straipsnio 6 dalis, visoms atitinkamoms valdžios institucijoms ir (arba) agentūroms (t. y. vykdančiosioms institucijoms), atsakingoms už finansinių priemonių kūrimą ir įgyvendinimą. Svarbu užtikrinti, kad priemonių kūrimas ir įgyvendinimas būtų susieti su vienu ar daugiau kriterijų.

Valstybės narės turėtų peržiūrėti nacionalinį tam tikrų įrengėjų profesijų reguliavimą, kad renovacijos procese dalyvautų tik kvalifikuoti ir sertifikuoti įrengėjai.

2.5.2. EPC skirtos duomenų bazės. PEND 10 straipsnio 6a dalis

2.5.2.1. Įpareigojimai

PEND 10 straipsnio 6a dalyje nustatyta:

„[e]nerginio naudingumo sertifikatams skirtos duomenų bazės turi suteikti galimybę rinkti duomenis apie išmatuotą arba apskaičiuotą energijos suvartojimą atitinkamuose pastatuose, įskaitant bent viešuosius pastatus, kuriems pagal 12 straipsnį buvo išduotas energinio naudingumo sertifikatas, kaip nurodyta 13 straipsnyje.“

EPC registrai ir duomenų bazės gali:

- a) būti pagrindinė priemonė didesnei atitikčiai užtikrinti;
- b) papildyti žinias apie pastatų ūkį;
- c) teikti politikos formuotojams geresnę informaciją ir
- d) padėti veiklos vykdytojams priimti sprendimus ⁽⁵⁴⁾.

Valstybės narės neprivalo steigti duomenų bazės ar registro. Jeigu tokia duomenų bazė jau yra arba kuriama, valstybės narės privalo laikytis šios naujos nuostatos ⁽⁵⁵⁾. Jos pačios nustato, kas kiek laiko duomenų bazę reikėtų atnaujinti papildant ją naujais (faktiniais ar apskaičiuotais) energijos suvartojimo duomenimis.

Pagal PEND 10 straipsnio 6a dalį EPC duomenų bazėse turi būti įmanoma rinkti (faktinius ar apskaičiuotus) duomenis apie suvartojimą nagrinėjamuose pastatuose. Tai turi būti bent viešieji pastatai, kuriems EPC buvo išduotas pagal PEND 13 straipsnį, t. y. pastatai, kuriais naudojasi gyventojų dažnai lankomos valdžios institucijos ir kurių bendras naudingasis patalpų plotas yra didesnis nei 250 m² (t. y. pastatai, kurie pagal PEND 12 straipsnio 1 dalį privalo turėti EPC).

Valstybės narės gali pačios nustatyti, ką reiškia „dažnai lankoma“, bet perkeliant PEND 10 straipsnio 6a dalį į nacionalinę teisę naudojamas aiškinimas turėtų atitikti aiškinimą PEND 12 ir 13 straipsniuose (kurie jau yra perkelti į nacionalinę teisę).

Valstybės narės gali gauti duomenis iš kitų šaltinių ir registruoti juos EPC duomenų bazėse.

⁽⁵⁴⁾ Direktyvos (ES) 2018/844 34 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „[r]eikalingi aukštos kokybės duomenys apie pastatų ūkį – dalis jų galėtų būti gaunami iš duomenų bazių, kurias energinio naudingumo sertifikavimo reikmėms šiuo metu kuria ir tvarko beveik visos valstybės narės“.

⁽⁵⁵⁾ Direktyvos (ES) 2018/844 34 konstatuojamojoje dalyje patikslinama: „[t]ais atvejais, kai su energinio naudingumo sertifikatais susijusios nepriklausomos kontrolės sistemos papildomos neprivaloma duomenų baze, viršijant Direktyvos 2010/31/ES <...> reikalavimus“.

2.5.2.2. PEND 10 straipsnio 6a dalies perkėlimas į nacionalinę teisę ir įgyvendinimas

Jeigu EPC duomenų bazė jau yra, valstybės narės turėtų:

- a) išnagrinėti, ar pagal jos sąlygas galima rinkti pamatuotus ar apskaičiuotus energijos suvartojimo duomenis, ir prireikus jas iš dalies pakeisti, kad būtų galima įvykdyti 10 straipsnio 6a dalyje nustatytą įpareigojimą;
- b) užtikrinti, kad į duomenų bazę būtų įkeliami bent duomenys apie EPC turinčius viešuosius pastatus, kuriuose dažnai lankosi gyventojai, ir
- c) atnaujinti duomenis, geriausia bent vieną kartą per metus.

2.5.3. Suvestiniai anoniminiai duomenys. PEND 10 straipsnio 6b dalis

PEND 10 straipsnio 6b dalyje nustatyta:

„[p]ateikus prašymą statistiniais bei mokslinių tyrimų tikslais ir pastato savininkui pateikiami Sąjungos ir nacionalinius duomenų apsaugos reikalavimus atitinkantys bent suvestiniai anoniminiai duomenys.“

Valstybės narės turi imtis reikiamų veiksmų užtikrinti, kad šis reikalavimas būtų įvykdytas. Pagal šią nuostatą jos neprivalo keisti esamų duomenų bazių, bet turi užtikrinti, kad pagal teisės aktų sistemą būtų galima leisti susipažinti su duomenimis vykdant šiame straipsnyje nustatytus įpareigojimus.

2.5.4. Informacija. PEND 20 straipsnio 2 dalis

PEND 20 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„[v]alstybės narės visų pirma teikia pastatų savininkams ar nuomininkams informaciją apie energinio naudingumo sertifikatus, įskaitant jų paskirtį ir tikslus, ekonomiškai efektyvias priemones ir, kai tinkama, finansines priemones siekiant padidinti pastato energinį naudingumą, taip pat informaciją apie tai, kaip iškastinį kurą naudojančius katilus pakeisti tvaresnėmis alternatyvomis. Valstybės narės tą informaciją teikia taikydamos prieinamas ir skaidrias patariamąsias priemones, kaip antai konsultacijas renovacijos klausimais ir vieno langelio sistemas.“

Valstybių narių prašymu Komisija padeda valstybėms narėms siekiant 1 dalyje ir šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytų tikslų rengti informavimo kampanijas, kurios gali būti numatomos Sąjungos programose.“

PEND 20 straipsnis buvo iš dalies pakeistas siekiant patikslinti valstybių narių įpareigojimą teikti informaciją nuomininkams ar savininkams. Dabar į (neišsamų) atvejų sąrašą įtraukiamas įpareigojimas teikti informaciją apie iškastinį kurą naudojančių katilų pakeitimą ⁽⁵⁶⁾ tvaresnėmis alternatyvomis.

Pagal PEND 20 straipsnio 2 dalį „[v]alstybės narės tą informaciją teikia taikydamos prieinamas ir skaidrias patariamąsias priemones, kaip antai konsultacijas renovacijų klausimais ir vieno langelio sistemas“.

⁽⁵⁶⁾ Iškastinį kurą naudojantis katilas gali būti kietojo kuro katilas, patalpų šildytuvas su katilu arba iškastinį kurą naudojantis kombinuotasis šildytuvas su šildymo katilu. Kietojo kuro katilas – įrenginys, kurio šilumos nuostolis jo aplinkoje yra ne daugiau kaip 6 % vardinio šilumos atidavimo, turintis vieną arba daugiau kietojo kuro šilumos generatorių ir tiekiantis šilumą į vandens pagrindu veikiančią centrinio šildymo sistemą, kad vienoje arba keliose uždarose erdvėse būtų pasiektas ir išlaikomas reikiamas patalpos temperatūros lygis (žr. 2015 m. balandžio 28 d. Komisijos reglamento (ES) 2015/1189, kuriuo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB nustatomi kietojo kuro katilų ekologinio projektavimo reikalavimai (OL L 193, 2015 7 21, p. 100), 2 straipsnį ir I priedą). Patalpų šildytuvas su katilu – patalpų šildytuvas, kuriuo šiluma gaminama deginant iškastinį ir (arba) biomasės kurą ir (arba) naudojant Džaulio reiškinį varžiniuose kaitinimo elementuose. Kombinuotasis šildytuvas su šildymo katilu – patalpų šildytuvas su šildymo katilu, suprojektuotas tiekti šilumą, skirtą tam tikram karšto <...> geriamojo ir sanitarinio vandens kiekiui <...> (žr. 2013 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 813/2013, kuriuo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB nustatomi patalpų šildytuvų ir kombinuotųjų šildytuvų ekologinio projektavimo reikalavimai (OL L 239, 2013 9 6, p. 136), 2 straipsnį). Iškastinį kurą naudojančių akmens anglimi kūrenamų katilų ekologinio projektavimo reikalavimai bus taikomi nuo 2022 m. sausio 1 d. ir dėl energijos vartojimo efektyvumo ir išmetamo NO_x, KD, CO₂ ir LOJ kiekio tam tikrus produktus bus draudžiama pateikti rinkai. Iškastinį kurą naudojančių dujinių ir skystojo kuro katilų iki 400 kW ekologinio projektavimo reikalavimai jau taikomi ir dėl energijos vartojimo efektyvumo ir išmetamo NO_x kiekio tam tikrus produktus draudžiama pateikti rinkai. Patalpų šildytuvams su dujiniais ir skystojo kuro katilais taikomas Reglamentas (ES) Nr. 813/2013, o kietojo kuro katilams – Reglamentas (ES) 2015/1189. Reglamentu (ES) 2015/1189 nedraudžiama rinkai pateikti kietojo kuro katilų.

2.6. IRS ir pažangos ataskaitų teikimas

2.6.1. IRS teikimas

Pagal PEND 2a straipsnio 8 dalį ⁽⁵⁷⁾ IRS reikia pateikti Komisijai kaip kiekvienos valstybės narės galutinio NECP dalį. IRS reikėtų pateikti NECP priede.

Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 1 dalį galutinį NECP reikia pateikti iki 2019 m. gruodžio 31 d. ir po to kas 10 metų.

Tačiau, taikant PEND 2a straipsnio 8 dalies nukrypti leidžiančią nuostatą, pirmąją IRS reikia pateikti ne vėliau kaip 2020 m. kovo 10 d., per tris mėnesius po termino, iki kurio reikia pateikti galutinį NECP. Valstybėms narėms vis dėlto patariama stengtis užbaigti savo IRS kartu su galutiniu NECP, kad NECP būtų parengtas išsamiai atsižvelgus į IRS.

Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio b punkto 3 papunktį savo NECP valstybės narės turi nustatyti uždavinius, tikslus ir įnašus, susijusius su kiekvienu iš penkių energetikos sąjungos aspektų. Privalomi elementai, kuriuos būtina įtraukti į NECP projektą ir galutinį NECP:

- a) orientaciniai tarpiniai tikslai ⁽⁵⁸⁾;
- b) veiksmų gairės su vidaus mastu nustatytais išmatuojamais pažangos rodikliais ⁽⁵⁹⁾;
- c) įrodymais pagrįstas numatomo sutaupyti energijos kiekio ir platesnio masto naudos apskaičiavimas ⁽⁶⁰⁾ ir
- d) įnašas į Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus ⁽⁶¹⁾ pagal EVED, kaip numatyta PEND 2a straipsnyje.

Šiuos pagrindinius elementus reikėjo įtraukti į NECP projektą, kurį reikėjo pateikti iki 2018 m. pabaigos, ir reikės įtraukti į galutinį NECP, kurį reikia pateikti iki 2019 m. pabaigos. Pagrindiniai elementai yra itin svarbūs NECP tikslams ir jais grindžiamos sustiprintos galutinės IRS.

2.6.2. Pažangos ataskaitų teikimas

Reglamento (ES) 2018/1999 4 skyriuje nustatyti su NECP susiję ataskaitų teikimo įpareigojimai, įskaitant su IRS susijusias ataskaitas.

Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį valstybės narės turi pateikti integruotas nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas (toliau – pažangos ataskaitos) iki 2023 m. kovo 15 d. ir po to kas dvejus metus.

Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnio 2 dalies c punktą į tas pažangos ataskaitas reikia įtraukti privalomą informaciją apie energijos vartojimo efektyvumą, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2018/1999 21 straipsnyje.

2.6.2.1. Informacijos apie nacionalines trajektorijas, uždavinius ir tikslus teikimas

Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 21 straipsnio a punktą į pažangos ataskaitas reikia įtraukti informaciją apie tai, kaip įgyvendinamos nacionalinės trajektorijos, uždaviniai ir tikslai. Kalbant apie pastatus ir ilgalaikes renovacijos strategijas, tai:

- a) ITS orientaciniai tarpiniai tikslai ir
- b) įnašas į Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus pagal EVED, kaip numatyta PEND 2a straipsnyje;
- c) kai taikytina, atnaujinti kiti NECP nustatyti nacionaliniai uždaviniai.

⁽⁵⁷⁾ Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio b punkto 3 papunktį ir I priedo 3.2 skirsnį.

⁽⁵⁸⁾ PEND 2a straipsnio 2 dalis.

⁽⁵⁹⁾ PEND 2a straipsnio 2 dalis.

⁽⁶⁰⁾ PEND 2a straipsnio 1 dalies g punktas.

⁽⁶¹⁾ PEND 2a straipsnio 2 dalis.

2.6.2.2. Informacijos apie politiką ir priemones teikimas

Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 21 straipsnio b punktą į pažangos ataskaitas reikia įtraukti informaciją apie politikos ir priemonių, įskaitant IRS, įgyvendinimą, kaip numatyta PEND 2a straipsnyje.

2.6.2.3. Nacionaliniai uždaviniai

Galiausiai, pagal Reglamento (ES) 2018/1999 21 straipsnio c punktą, kuriame daroma nuoroda į Reglamento (ES) 2018/1999 IX priedo 2 dalį, į pažangos ataskaitą taip pat reikia įtraukti papildomą su nacionaliniais uždaviniais susijusią informaciją, įskaitant svarbiausią su teisėkūra susijusią ir nesusijusią politiką, priemones, finansavimo priemones ir programas, kurios Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio b punkte nustatytiems uždaviniams įvykdyti įgyvendintos per pastaruosius dvejus metus, įskaitant priemones, kuriomis didinamas pastatų energinis naudingumas (Reglamento (ES) 2018/1999 IX priedo 2 dalies a punktas).

2.7. Geroji PEND 2a straipsnio reikalavimų laikymosi praktika

Šiame skirsnyje pateikiamos gerosios praktikos gairės, kurios bus naudingos valstybėms narėms įgyvendinant 2a straipsnio reikalavimus. Struktūra atitinka ankstesnio skirsnio struktūrą.

Būsimosios IRS bus rengiamos remiantis pastatų renovacijos strategijomis, kurias valstybės narės pateikė 2014 m. ir 2017 m. pagal EVED 4 straipsnį. *Nacionalinio energijos vartojimo efektyvumo veiksmų plano (NEEAP) gairėse* ⁽⁶²⁾ pateikti išsamūs nurodymai dėl tam tikrų elementų įtraukimo į tas strategijas; atitinkami skirsniai išvardyti toliau. Tai naudingas pradinis taškas, nes Direktyva (ES) 2018/844 grindžiama su pastatų renovacijos strategijomis susijusiais įpareigojimais.

2.7.1. Nacionalinio pastatų ūkio apžvalga. PEND 2a straipsnio 1 dalies a punktas

Išsami informacija apie elementus, kuriuos reikia įtraukti į nacionalinio pastatų ūkio apžvalgą, pateikiama NEEAP gairių B priedo 1 skirsnio 57 gairėje.

Valstybės narės raginamos rengiant apžvalgą atsižvelgti į INSPIRE direktyvos ⁽⁶³⁾ reikalavimus. Pastatai yra viena iš 34 duomenų temų, išvardytų toje direktyvoje, ir tikimasi, kad iki 2020 m. nacionalinės ir vietos valdžios institucijos parengs didelius duomenų rinkinius, į kuriuos bus įtraukta atitinkama informacija (pvz., statybos datos, dabartinė naudojimo paskirtis ir būklė) ir kuriuos bus galima rasti ir atsisiųsti. Šiuo požiūriu gali būti naudinga 2016 m. JRC techninė ataskaita *Su pastatais susiję duomenų rinkiniai, kuriuos galima rasti per INSPIRE geoportalą* ⁽⁶⁴⁾.

2017 m. Valonijos (Belgija), Prancūzijos ir Maltos pateiktos IRS yra nacionalinio pastatų ūkio apžvalgos pateikimo gerosios praktikos pavyzdys ⁽⁶⁵⁾.

2.7.2. Ekonomiškai efektyvūs renovacijos būdai. PEND 2a straipsnio 1 dalies b punktas

NEEAP gairių B priedo 2 skirsnyje pateikiami išsamūs nurodymai, kaip nustatyti ekonomiškai efektyvius renovacijos būdus.

⁽⁶²⁾ SWD(2013) 180 final; https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20131106_swd_guidance_neeaps.pdf.

⁽⁶³⁾ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

⁽⁶⁴⁾ Žr. http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC102276/jrc102276_buildings_related_datasets_in_the_inspire_geoportal_def_pubsy%20-isbn-issn.pdf.

⁽⁶⁵⁾ Antrosios ilgalaikės renovacijos strategijos įvertinimas pagal Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą, JRC politikos mokslinio konsultavimo ataskaita (2018 m.).

2014 m. Briuselio regiono ir 2017 m. Valonijos (Belgija) ir Bulgarijos IRS yra ekonomiškai efektyvių būdų nustatymo gerosios praktikos pavyzdžiai ⁽⁶⁶⁾.

Taip pat žr. 2016 m. Europos pastatų energinio naudingumo instituto (BPIE) informacijos suvestinę *Inicijavimo momentai – būtinas nacionalinių renovacijos strategijų elementas* ⁽⁶⁷⁾.

Pramoninis modernizavimas

Pramoninis modernizavimas iš anksto kitose vietose masiškai gaminant fasado ir stogo izoliacijos elementus, įskaitant laidus, vamzdžius ir stiklinimą, gali būti būdas užtikrinti ekonomiškai efektyvesnę renovaciją ir atliekant renovacijos darbus kelti mažiau nepatogumų gyventojams.

Vykdamas projektą „E2ReBuild“ ⁽⁶⁸⁾ buvo iširtos, pristatytos ir pademonstruotos ekonomiškai efektyvios ir pažangios modernizavimo užtikrinant energijos vartojimo efektyvumą strategijos, skirtos dviejų aukštų gyvenamiesiems pastatams, kurias taikant kuriama pridėtinė vertė.

Projekte „2ndskin“ ⁽⁶⁹⁾ dalyvavo įvairūs suinteresuotieji subjektai iš statybos sektoriaus siekiant jų patirtį ir uždavinius paversti naujoviška daugiaaukščių gyvenamųjų pastatų modernizavimo koncepcija, kurią įgyvendinus užtikrinamas nulinis energijos suvartojimas ir galimybės plėsti. Projekte vadovaujama hipoteze, kad pertvarkymą užtikrinant beveik nulinį energijos suvartojimą galima skatinti ir didinti jo mastą naudojant iš anksto pagamintus fasado modulius, su kuriais galima sparčiau atlikti įrengimo darbus sukeliant kuo mažiau nepatogumų gyventojams.

Nuoma ir energinis naudingumas

Siekdamos toliau remti būtiną savo nacionalinio nuomojamų pastatų ūkio tobulinimą, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę nuomojamiems būstams nustatyti arba toliau taikyti reikalavimus, susijusius su tam tikro lygio energiniu naudingumu, vadovaujantis EPC (žr. Direktyvos (ES) 2018/844 9 konstatuojamąją dalį). Taip valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę sukurti finansinius mechanizmus, kuriuos taikant turto savininkams tenkanti našta finansuojant reikiamus renovacijos darbus būtų mažesnė.

Nyderlandų Vyriausybė paskelbė, kad nuo 2023 m. pastatų energijos klasė turėtų būti bent C, kad juos būtų galima išnuomoti kaip biuro patalpas ⁽⁷⁰⁾.

Anglijoje ir Velse 2015 m. (privačiojo nuomojamo turto) energijos vartojimo efektyvumo taisyklėse nustatytas minimalus energijos vartojimo efektyvumo lygis, kuris turi būti užtikrinamas privačiai nuomojamuose gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatuose. Nuo 2018 m. balandžio mėn. prieš sudarydami naujas nuomos sutartis su naujais arba esamais nuomininkais tokių pastatų savininkai privalo užtikrinti, kad jų EPC būtų bent E klasės. Nuo 2020 m. balandžio 1 d. (gyvenamųjų pastatų atveju) ir nuo 2023 m. balandžio 1 d. (negyvenamųjų pastatų atveju) reikalavimas bus taikomas visiems privačiai nuomojamiems plotams, net jeigu nuomos sąlygos nepasikeitė ⁽⁷¹⁾.

Škotijoje buvo patvirtinta priemonė, pagal kurią reikia renovuoti prasto energinio naudingumo socialinį būstą. Graikijoje taikomas panašus požiūris, pagal kurį pastatų, kuriuos nori išsinuomoti arba pirkti viešojo sektoriaus subjektai, EPC klasė turėtų būti bent C. Šis įpareigojimas bus iki 2020 m. pritaikytas visoms galiojančioms nuomos sutartims.

2.7.3. Politika ir veiksmai, kuriais skatinama esminė renovacija. PEND 2a straipsnio 1 dalies c punktas

NEEAP gairių B priedo 3 skirsnyje nurodoma informacija, kurią reikia pateikti apie politiką ir priemones, kuriomis skatinama ekonomiškai efektyvi esminė renovacija.

⁽⁶⁶⁾ Ten pat ir Apibendrinamoji ataskaita dėl valstybių narių pastatų renovacijos strategijų vertinimo, JRC politikos mokslinio konsultavimo ataskaita (2018 m.).

⁽⁶⁷⁾ <http://bpie.eu/publication/trigger-points-as-a-must-in-national-renovation-strategies/>.

⁽⁶⁸⁾ <https://www.smartcities-infosystem.eu/sites-projects/projects/e2rebuild>.

⁽⁶⁹⁾ Žr. <https://projecten.topsectorenergie.nl/storage/app/uploads/public/5a0/c14/5dc/5a0c145dc79f1846323269.pdf>.

⁽⁷⁰⁾ <https://www.akd.nl/en/b/Pages/Office-building-with-energy-label-D-or-worse-banned-as-from-2023.aspx>.

⁽⁷¹⁾ <https://www.gov.uk/government/publications/the-private-rented-property-minimum-standard-landlord-guidance-documents>.

2017 m. Briuselio regiono ir Prancūzijos IRS yra su esminės renovacijos skatinimo priemonėmis susijusios gerosios praktikos pavyzdžiai ⁽⁷²⁾.

Veiksmų gairės

Projekto „iBRoad“ ⁽⁷³⁾ tikslas – parengti individualių namų renovacijos veiksmų gaires. Naudojant šią priemonę įvertinamas visas pastatas ir parengiamas būtent jam skirtas ilgalaikis (15–20 metų) renovacijos („iBRoad“) planas ir pastato žurnalas arba pasas, kuriame turi būti dokumentuojamos visos su energija susijusios intervencijos priemonės. Įgyvendinant projektą „iBRoad“ paaiškėjo, kad būsto savininkams ir pirkėjams reikia patogesnių ir patikimesnių patarimų dėl geriausio būdo atlikti su energija susijusią renovaciją.

„iBRoad“ ataskaitoje *Individualių pastato renovacijos veiksmų gairių koncepcija. Nuodugnus keturių geriausių projektų tyrimas* ⁽⁷⁴⁾ pristatomas tokių veiksmų gairių rengimo ir įgyvendinimo procesas ir aptariami svarbiausi klausimai, kuriuos reikia spręsti. Taip pat pristatomi tikrųjų projektų pavyzdžiai: iš Danijos („BetterHome“ ⁽⁷⁵⁾), Flandrijos (*Woningpas* ir EPC+), Prancūzijos (*Passeport efficacité énergétique*) ir Vokietijos (*Individueller Sanierungsfahrplan*).

Esminės pastatų renovacijos aljansas (ALDREN) ⁽⁷⁶⁾ taip pat siūlo rengti keliais etapais vykdomos pastatų renovacijos pasus ir suderintas energinio naudingumo klases per bendrą Europos savanoriško sertifikavimo sistemą.

Su pastatu susijusi informacija

„Intelligent Energy Europe“ (IEE) projektas „Request2Action“ ⁽⁷⁷⁾ susijęs su EPC; jį vykdant buvo sprendžiama, kaip geriau įgyvendinti jų rekomendacijas. Siūlomas sprendimas, kuris tam tikrais atvejais panašus į pasą, yra tam tikras su pastatu susijusios informacijos centras arba vieno langelio sistema. Vienas tokio metodo pavyzdys – centras „Casa+“ Portugalijoje, skirtas EPC ir susijusiems duomenims apie visus gyvenamosios paskirties būstus saugoti, kad būtų galima teikti pasiūlymus juos renovuoti; tokios renovacijos rezultatai taip pat būtų registruojami. Papildoma informacija pateikiama ataskaitoje *Rekomendacijos dėl pastatų informacijos centrų* ⁽⁷⁸⁾.

2.7.4. *Politika ir veiksmai, susiję su prasčiausio energinio naudingumo pastatais ir energijos nepritekliumi. PEND 2a straipsnio 1 dalies d punktas*

2.7.4.1. *Prasčiausiai veikiantys nacionalinio pastatų ūkio segmentai*

Įgyvendinant programos „Horizontas 2020“ projektą ENERFUND ⁽⁷⁹⁾ siekiama patenkinti poreikį lengvai ir patikimai įvertinti energijos kiekį, kurį pavyks sutaupyti atlikus esminį su energija susijusį modernizavimą, skatinant Europoje įgyvendinti daugiau tokių projektų. Vykdamas projektą kuriama sprendimų priėmimo priemonė, kurią naudojant esminės renovacijos galimybės vertinamos pagal tam tikrą parametų rinkinį, kaip antai kreditų vertinimo balus, kuriais vadovaudamiesi bankai vertina klientus. Ši priemonė pateikiama kaip internetinis žemėlapis, kuriame pavaizduotas pavienių pastatų energinis naudingumas.

Danijoje visos socialinio būsto asociacijos kas mėnesį moka įmoką į bendrą solidarumo fondą, naudojamą prasčiausio energinio naudingumo pastatams renovuoti.

Su energiniu naudingumu susiję nuomojamo turto apribojimai (kaip nurodyta 6.2 skirsnyje) taip pat yra veiksminga prasčiausio energinio naudingumo pastatų renovacijos skatinimo priemonė.

⁽⁷²⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_article4_en_denmark.pdf.

⁽⁷³⁾ <http://ibrooad-project.eu/>.

⁽⁷⁴⁾ <http://ibrooad-project.eu/news/the-concept-of-the-individual-building-renovation-roadmap/>.

⁽⁷⁵⁾ <http://bpie.eu/publication/boosting-renovation-with-an-innovative-service-for-home-owners/>.

⁽⁷⁶⁾ www.aldren.eu.

⁽⁷⁷⁾ <http://building-request.eu/>.

⁽⁷⁸⁾ http://building-request.eu/sites/building-request.eu/files/d4.1_recommendations_report_final.pdf.

⁽⁷⁹⁾ <http://enerfund.eu/>.

Mokesčių mechanizmai yra dar viena priemonė, kuria valstybės narės gali skatinti energiją neefektyviai vartojančių pastatų renovaciją; pavyzdžiui:

- a) galimybė atskaityti pajamų mokestį tam tikroms energijos vartojimo efektyvumo didinimo renovacijos sąnaudoms padengti (Danija) ir
- b) energijos suvartojimo mokestis (Nyderlandai) ⁽⁸⁰⁾.

2.7.4.2. Skirtingų paskatų dilemos

Su energiniu naudingumu susiję nuomojamo turto apribojimai taip pat yra veiksminga priemonė energiją neefektyviai vartojančių pastatų renovacijai skatinti. Pavyzdžiui:

- a) savininkai verčiami imtis gerinimo priemonių (Jungtinė Karalystė ⁽⁸¹⁾) ir
- b) nuomojamam turtui taikomi minimalūs energinio naudingumo lygiai, pvz.:
 - i) privaloma stogo izoliacija (Flandrijos būsto kodeksas) ir
 - ii) biurams taikomi minimalūs EPC lygiai (Nyderlandai).

2.7.4.3. Rinkos nepakankamumas

NEEAP gairių B priedo 3 skirsnio b punkte esančiame informacijos punktų sąrašė pateikiama renovacijos kliūčių analizė. 3 skirsnio d punkte nurodoma, kad tokias kliūtis reikėtų šalinti imantis naujų politikos priemonių.

Prie PEND persvarstymo pasiūlymo ⁽⁸²⁾ pridedamame poveikio vertinime taip pat išvardijamos kliūtys, susijusios su investicijomis į pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones.

2.7.4.4. Energijos nepritekliaus mažinimas

JRC 2017 m. IRS vertinime pateikiama valstybių narių tiesioginių (konkrečios politikos ir priemonių) ir netiesioginių (bendrųjų strategijų ar iniciatyvų) nuorodų į dedamas ar planuojamas pastangas sumažinti energijos nepriteklį apžvalga. Daugelis priemonių yra finansinės iniciatyvos, skirtos gyventojams, laikomiems gyvenančiais žemiau energijos nepritekliaus ribos, mažas pajamas turintiems namų ūkiams arba socialinio būsto pastatams. Kai kuriose šalyse imamasi konkrečių veiksnių mažinti energijos nepriteklį taikant energijos vartojimo efektyvumo didinimo sistemas, o kitose kuriamos specialios informuotumo didinimo ir konsultavimo paslaugos.

ES energijos nepritekliaus stebėsenos centras yra vertingas duomenų ir statistinių duomenų šaltinis. Jis parengė energijos nepritekliaus rodiklius, sudarė išsamų politikos priemonių katalogą ir sukūrė didelę mokslinių tyrimų saugyklą. Jis padeda suinteresuotiesiems subjektams, dalyvaujantiems projektuojant ar įgyvendinant energijos nepritekliaus mažinimo politiką (politikos formuotojams, NVO, įvairių lygmenų valdžios institucijoms, tyrėjams ir praktikuojantiems specialistams), apibrėžti ir vertinti šį reiškinį. Jis taip pat padeda keistis gerą patirtimi ir siūlo mokymo medžiagą. Jis gali būti tiesiogiai naudingas valstybės narėms teikdamas joms patarimus ir dalydamasis patirtimi ir *ad hoc*, ir per didelę patariamąją grupę, kurią sudaro patyrę ekspertai su visais energijos nepritekliaus aspektais susijusiais klausimais.

Prancūzijoje kuro nepritekliaus problemą sprendžia nacionalinė būsto agentūra, *inter alia*, įgyvendindama programą *Habiter mieux* („Gyventi geriau“). Prancūzijos energijos taupymo sertifikatų sistemoje įtvirtintas naujas įpareigojimas, skirtas kovoti būtent su kuro nepritekliumi. Sistema bus finansuojami veiksmai, skirti mažas pajamas turintiems namų ūkiams. Prancūzijoje taip pat įsteigtas kuro nepritekliaus stebėsenos centras, skirtas tiksliau įvertinti kuro nepritekliaus situacijas ir stebėti viešąją ir privačiąją finansinę pagalbą palankių sąlygų neturintiems namų ūkiams, kartu imantis veiksnių pagal vietos ir nacionalines iniciatyvas.

⁽⁸⁰⁾ Žr. http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC97408/reqno_jrc97408_online%20nzeb%20report%281%29.pdf.

⁽⁸¹⁾ <https://www.gov.uk/government/consultations/domestic-private-rented-sector-minimum-level-of-energy-efficiency>.

⁽⁸²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0414&from=EN>.

Pagal Airijos Vyriausybės strategiją kovai su energijos nepriteklumi ir sistemą „Sveika Airija“ nacionalinės valdžios institucijos sukūrė sistemą „Šiluma ir gerovė“, bandomąją iniciatyvą, kurios tikslas – Airijos sąlygomis patvirtinti tarptautinius įrodymus, kad šiltesni ir energiją efektyviau vartojantys namai gali padaryti teigiamą poveikį energijos nepriteklių patiriančių žmonių, kurie taip pat serga lėtinėmis ligomis, kaip antai lėtine obstrukcine plaučių liga ir astma, sveikatai ir gerovei. Pagal Airijos socialinio būsto investicinę programą vietos valdžios institucijoms kasmet skiriamas kapitalo finansavimas, skirtas standartinėms ir bendros gyvenimo socialiniuose būstuose kokybės gerinimo priemonėms įgyvendinti, įskaitant modernizavimą siekiant užtikrinti didesnę energijos vartojimo efektyvumą.

Bendradarbiaudama su ES projektu „Episcope“ organizacija „Irish Energy Action“ parengė EPC žemėlapiu sudarymo priemonę⁽⁸³⁾. Interaktyviame žemėlapyje pavaizduojamos pastato charakteristikos (įskaitant energijos nepritekliaus rodiklius) įvairiuose Dublino rajonuose. Duomenys apibendrinami pagal nedidelius rajonus ir rinkimines apygardas. Parengus tokių žemėlapių sudaromos sąlygos vietos lygmeniu formuoti politiką ir rengti strategijas energijos nepritekliui mažinti.

Austrijos energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimų sistemoje taikomas papildomas koeficientas: mažas pajamas turinčiuose namų ūkiuose sutaupytos energijos kiekiui taikomas koeficientas 1,5. Be to, energijos tiekėjai privalo turėti centrus, teikiančius informaciją ir konsultavimo paslaugas, *inter alia*, energijos nepritekliaus klausimais. Kiti specialių regioninių ir (arba) vietos programų pavyzdžiai Austrijoje: konsultavimo energijos klausimais sistema Vienoje ir elektros taupymo projektas, skirtas mažas pajamas turintiems namų ūkiams Braunau, Freištato ir Linclando rajonuose.

Nyderlandų socialinio būsto nuomos sektoriaus energijos taupymo susitarime būsto asociacijoms nustatytas tikslas iki 2020 m. vidutiniškai pasiekti B energijos klasę (atitinka energijos indeksą 1,25).

Kiti pavyzdžiai:

- a) programa PLAGE SISP Briuselio regione;
- b) subsidijos pavienėms energijos vartojimo efektyvumo priemonėms pažeidžiamuose namų ūkiuose Kroatijoje;
- c) Sanglaudos politikos programos JESSICA Lietuvoje ir Čekijoje;
- d) asmeninio konsultavimo paslaugos energijos vartojimo efektyvumo klausimais mažas pajamas turintiems namų ūkiams Liuksemburge ir kitur ir
- e) socialinės priemokos arba komunalinių paslaugų sąskaitų nuolaidos mažas pajamas turintiems šeimoms Italijoje ir Prancūzijoje.

Vykdam projektą REACH⁽⁸⁴⁾ energijos nepritekliaus problemos sprendžiamos mokant profesinių mokyklų dėstytojus ir besimokančiuosius, kad jie galėtų būti konsultantais energijos klausimais. Siekiami įgyvendinti pagrindines energijos vartojimo efektyvumo priemones REACH partneriai aplankė apie 1 600 namų ūkių. Slovėnijoje projektas padėjo sukurti visoje šalyje veikiančią energijos nepritekliaus problemos sprendimo namų ūkiuose sistemą. Mokymo medžiaga ir galutinė poveikio ataskaita paskelbta projekto interneto svetainėje.

Projekto ASSIST⁽⁸⁵⁾ tikslas – spręsti energijos nepritekliaus problemą ir teikti specializuotas paslaugas per pažeidžiamų vartotojų konsultavimo energijos klausimais specialistų (toliau – VCEA) tinklą. VCEA renkami iš tiesioginės patirties, susijusios su pažeidžiamumu ir (arba) energijos nepriteklumi, turinčių žmonių ir bus išmokyti, kad galėtų padidinti savo būsimas įsidarbinimo galimybes ir gauti kuo didesnę tarpusavio naudą. Vykdomus veiksmus sudaro:

- a) darbas su grįžtamosios informacijos sistemomis;

⁽⁸³⁾ http://bpie.eu/wp-content/uploads/2017/05/Factsheet_B-170511_v4.pdf.

⁽⁸⁴⁾ <http://reach-energy.eu/>.

⁽⁸⁵⁾ Galėtų būti svarbūs šie projekto ASSIST rezultatai:

- ataskaita dėl pagrindinių nacionalinių, regioninių ir (arba) vietos iniciatyvų, susijusių su energijos nepriteklumi, dalyvaujančiose šalyse (https://www.assist2gether.eu/documenti/risultati/report_on_replicable_best_practice_national_and_european_measures.pdf);
- finansinių priemonių dalyvaujančiose šalyse ataskaita (https://www.assist2gether.eu/documenti/risultati/report_best_practice_guide_on_financial_measures.pdf).

- b) energijos vartojimo auditai;
- c) bendruomenės iniciatyvos;
- d) pagalba gauti lėšų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėms įgyvendinti ir

naujoviškų finansavimo mechanizmų bandymas. ES miestų darbotvarkė ⁽⁸⁶⁾ buvo inicijuota 2016 m. vykdant tarpvyriausybinių bendradarbiavimą siekiant bendro tikslo miestų aspektą įtraukti į įvairių sričių politiką ir taip užtikrinti geresnį reguliavimą ir geresnį finansavimą ir sukaupti geresnių žinių Europos miestams. Darbotvarkė įgyvendinama daugiapakopio valdymo partnerystės priemonėmis. Vienoje iš partnerystės sutelkiamas dėmesys į energetikos pertvarką. Tos partnerystės tikslas, *inter alia*, – padidinti pastato energijos vartojimo efektyvumą modernizuojant jį energijos vartojimo efektyvumo ir valdymo požiūriu, įskaitant konsultavimą, be kita ko, siekiant sumažinti energijos nepriteklių. Be to, Būsto partnerystės tikslas – patenkinti poreikį sukurti daugiau įperkamo būsto, įskaitant veiksmus, kuriais siekiama stebėti investicijas į įperkama būstą, rekomendacijas, kaip išvengti išskeldinimo renovuojant būstą, kad energija jame būtų vartojama efektyviau, skatinti integruotus rajono lygmens energijos vartojimo efektyvumo renovacijos būdus ir tobulinti ES duomenis apie lyties, skurdo ir energijos aspektų ryšį.

Kiti projektai, kuriuos vykdant siekiama atlikti energijos vartojimo efektyvumo didinimo renovaciją sutelkiant dėmesį į socialinį būstą

Nors projektas FIESTA ⁽⁸⁷⁾ nėra skirtas būtent energijos nepriteklių patiriantiems namų ūkiams, nemenka į projektą įtrauktų namų ūkių dalis yra socialiniai būstai. Projekto sritis – šildymo ir vėsinimo efektyvumas šeimose, skiriant ypatingą dėmesį labiau pažeidžiamoms šeimoms. Nemokamos pagalbos energijos klausimais tarnybos 14 miestų konsultavo fizinius asmenis (asmeniškai arba internetu) ir vykdė energijos vartojimo auditus lankydamosi namuose. Dar bent 39 Europos miestai oficialiai įsipareigojo atkartoti FIESTA modelį. Vykdant projektą buvo parengtos vartotojams patogios energijos taupymo gairės, skirtos namų ūkiams, kaip antai *FIESTA energijos vartojimo efektyvumo vadovas* ⁽⁸⁸⁾, ir trumpametražiai animaciniai filmai ⁽⁸⁹⁾ bulgarų, kroatų, anglų, graikų, italų ir ispanų kalbomis.

Programos „Horizontas 2020“ projekto „EnerSHIFT“ (2016 m. vasario mėn. – 2019 m. sausio mėn.) ⁽⁹⁰⁾ tikslinis sektorius – socialinio būsto sektorius Ligurijos regione (Italija). Vykdant projektą teikiama techninė pagalba rengiant galimybių studijas, galiausiai siekiant paskelbti viešojo pirkimo konkursą dėl ESCO investicijų sudarant sutartį dėl energijos vartojimo efektyvumo. Siekiant paskatinti investicijas projektui taip pat naudojamos sanglaudos politikos lėšos. Tikslas – programa, pagal kurią būtų investuota beveik 15 mln. EUR ir pavyktų sutaupyti 14,5 GWh pirminės energijos per metus.

2018 m. rugsėjo mėn. užbaigta pirmoji „EnerSHIFT“ viešojo pirkimo procedūra, susijusi su 44 socialinio būsto pastatais Genujos provincijoje (Italija); sutartis turėtų būti pasirašyta iki metų pabaigos. Pasiektas susitarimas su Ligurijos bankų sistema, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos ESCO gauti paskolas. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo buvo iš dalies pakeistas Regioninis įstatymas Nr. 10/2004 dėl socialinio būsto sektoriaus. Tad dabar nereikalaujama, kad nuomininkai turėtų oficialiai pritarti siūlomoms sutartims.

Projekto „Transition Zero“ ⁽⁹¹⁾ tikslas – sėkmingiau plėtoti EBNP visoje Europoje pirmiausia siekiant modernizuoti socialinį būstą. Atsižvelgiant į projekto Energiesprong sėkmę Nyderlanduose, įgyvendinant projektą „Transition Zero“ pastatai toliau modernizuojami Jungtinėje Karalystėje ir Prancūzijoje siekiant užtikrinti, kad jie nevartotų energijos, o socialinio būsto sektorius atlieka katalizatoriaus vaidmenį. Įgyvendinant Energiesprong siūlomi visiškai integruoti modernizavimo paketai su ilgalaikėmis garantijomis, dėl kurių šis sprendimas yra komerciškai finansuotinas ir jį galima išplėsti. Projektu „Transition Zero“ siekiama ne tik sumažinti energijos nepriteklių; jis taikomas ir pastatų, kuriuose nėra energijos nepritekliaus, ūkiui. Tačiau

⁽⁸⁶⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>.

⁽⁸⁷⁾ <http://www.fiesta-audit.eu/en/>.

⁽⁸⁸⁾ http://www.fiesta-audit.eu/media/46433/fiesta_en_low.pdf.

⁽⁸⁹⁾ <http://www.fiesta-audit.eu/en/learning/>.

⁽⁹⁰⁾ <https://enershift.eu>.

⁽⁹¹⁾ <http://transition-zero.eu/index.php/publications/>.

jo verslo modelis yra toks, kad siūlomi sprendimai yra gyvybingi, ir socialinio būsto bendrovės sugeba sumažinti su įperkamu būstu ir energijos nepriteklumi susijusias problemas. Atitinkamose ataskaitose daugiausia dėmesio skiriama struktūrizuotiems finansiniams produktams, susijusiems su socialiniu būstu, energinio naudingumo garantijomis ir modernizavimo paketo įgyvendinimo protokolais, viešųjų pirkimų specifikacijomis, nacionalinio ir regioninio reguliavimo aplinka modernizavimo srityje ir rinkos vertinimu.

2.7.5. *Politika ir veiksmai, susiję su viešaisiais pastatais. PEND 2a straipsnio 1 dalies e punktas*

Kroatijoje 2015 m. buvo pradėti du projektai, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas renovuojant viešuosius pastatus kartu naudoti Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Sanglaudos fondo investicijas ir kurias vykdančios:

- a) parengta išsami projektinė dokumentacija dėl pastatų energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos sistemos (RES) priemonių ir
- b) investuojama į su energija susijusių mokyklų pastatų renovaciją.

Iš 240 pateiktų paraiškų finansuoti buvo atrinkta 12 bandomųjų projektų (penki susiję su projektine dokumentacija ir septyni – su investicijomis į mokyklas) ⁽⁹²⁾.

Slovėnijoje yra daug paveldu laikomų viešųjų pastatų ir didelis energijos taupymo potencialas. Tačiau pagal PEND tokiems pastatams paprastai taikoma išimtis. Į Slovėnijos politikos paketą įtraukiamos gairės (techninės rekomendacijos) dėl paveldu laikomų pastatų su energija susijusios renovacijos ir teigiami kriterijai, kad būtų lengviau gauti ES sanglaudos politikos finansavimą tokiems pastatams ⁽⁹³⁾.

Vykdančios programos „Horizontas 2020“ projektą „Premium Light Pro“ ⁽⁹⁴⁾ siekiama paremti LED apšvietimo sistemų diegimą valdžios institucijose ir privačiose įmonėse devyniose ES valstybėse. Jo tikslas – padėti valdžios institucijoms kurti veiksmingą politiką siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti efektyvias naujos kartos LED apšvietimo sistemas paslaugų sektoriuje. Žaliojo viešojo pirkimo kriterijai ir gairės dėl vidaus ir lauko LED apšvietimo sistemų paskelbtos projekto interneto svetainėje.

Vykdančios koordinavimo ir paramos projektą „EmBuild“ ⁽⁹⁵⁾ siekiama:

- a) padidinti regioninės ir (arba) vietos valdžios institucijų pajėgumus rinkti reikiamus duomenis siekiant parengti plataus užmojo, tvarias ir realistiškas viešųjų pastatų renovacijos strategijas;
- b) nustatyti ir išanalizuoti ekonomiškai efektyvius renovacijos būdus;
- c) parengti politikos rekomendacijas siekiant skatinti ekonomiškai efektyvią esminę pastatų renovaciją ir nustatyti geriausios praktikos pavyzdžius;
- d) pagrįsti sprendimus dėl viešųjų investicijų ir sudaryti sąlygas įtraukti privatųjį sektorių ir
- e) apskaičiuoti ir paskelbti numatomą sutaupyti energijos kiekį ir platesnio masto naudą.

2.7.6. *Paskatos naudoti išmaniąsias technologijas ir įgūdžius. PEND 2a straipsnio 1 dalies f punktas*

2.7.6.1. Išmaniosios technologijos

Programos „Horizontas 2020“ projekto „Smart-up“ (2015 m. kovo mėn. – 2018 m. liepos mėn.) ⁽⁹⁶⁾ tikslas – paskatinti pažeidžiamus vartotojus Prancūzijoje, Italijoje, Maltoje, Ispanijoje ir Jungtinėje Karalystėje aktyviai naudoti pažangiuosius skaitiklius ir namų ekranus. Parengta strategija, pagal kurią aiškiai įsipareigojama mokyti suinteresuotuosius subjektus, kurie palaiko ypač glaudų ryšį su pažeidžiamais namų ūkiais. Surengus 46 mokymo sesijas buvo parengta daugiau nei 550 su tokiais ūkiais dirbančių specialistų (daugiausia socialinių darbuotojų); daugiau nei 4 460 pažeidžiamų namų ūkių buvo suteiktos konsultavimo paslaugos šiais klausimais:

- a) kaip efektyviau vartoti energiją;

⁽⁹²⁾ Žr. 2016 m. lapkričio mėn. Suderintų veiksmų ataskaitą: <https://www.epbd-ca.eu/wp-content/uploads/2018/04/CA-EPBD-CCT2-Policies-and-Implementation.pdf>.

⁽⁹³⁾ Ten pat.

⁽⁹⁴⁾ <http://www.premiumlightpro.eu/>.

⁽⁹⁵⁾ http://bpie.eu/wp-content/uploads/2018/09/local_strategies_Final_NEW.pdf.

⁽⁹⁶⁾ <https://www.smartup-project.eu/>.

- b) kaip skaityti ir suprasti elektros ir (arba) dujų skaitiklių rodmenis ir
- c) kaip sumažinti sąskaitas už energiją.

Ispanijoje šis projektas paskatino sukurti socialinę kovos su energijos nepriteklumi programą, kurią finansuoja Barselonos savivaldybė. Išmokyta 100 bedarbių ir daugiau nei 1 800 pažeidžiamų namų ūkių suteiktos konsultavimo paslaugos. Dar vienas teigiamas rezultatas yra tai, kad 32 % apmokytųjų dabar dirba Barselonos informacijos apie kuro nepriteklių centruose. Mokymo medžiaga ir baigiamoji poveikio ataskaita paskelbta projekto interneto svetainėje.

Vykdamas projektą „PEAKapp“⁽⁹⁷⁾ energijos taupymas skatinamas igimtu žmonių noru varžytis; taip pat sudaromos sąlygos namų ūkių vartotojams vartoti švarią ir nedaug kainuojančią elektrą iš neatidėliotinų sandorių rinkos. Naudojant jau įrengtų pažangiųjų elektros skaitiklių duomenis programėle „PEAKapp“ vartotojai skatinami ne tik efektyviau vartoti energiją, bet ir perskirstyti krūvį taip, kad jis būtų didžiausias tuo metu, kai daugiau elektros pagaminama iš atsinaujinančiųjų išteklių, taip užtikrinant galimybę socialinio būsto gyventojams aktyviai dalyvauti elektros rinkoje ir taupyti pinigus. „PEAKapp“ šiuo metu išbando šį IRT sprendimą tikrosiomis gyvenimo sąlygomis daugiau nei 2 500 namų ūkių Austrijoje, Estijoje, Latvijoje ir Švedijoje.

Projekto MOBISTYLE⁽⁹⁸⁾ tikslas – paskatinti elgesio pokytį didinant vartotojų informuotumą patraukliai pateikiant individualizuotą informaciją apie vartotojo suvartojamą energiją, patalpų aplinką ir sveikatą, pasitelkiant informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT) grindžiamas paslaugas. Elgesio pokytis pasiekiamas rengiant informuotumo kampanijas, per kurias galutiniai vartotojai skatinami aktyviai imtis veiksmų dėl savo energijos suvartojimo ir kartu gerinti sveikatą ir gerovę. MOBISTYLE sprendimas ir specializuotos paslaugos šiuo metu išbandomos tikrosiomis veikimo sąlygomis penkiose šalyse⁽⁹⁹⁾.

„Eco-Bot“⁽¹⁰⁰⁾ tikslas – panaudoti neseniai atsiradusias galimybes, kaip antai pokalbių robotų ir pažangiojo signalų apdorojimo priemonės (t. y. išskaidyti energijos suvartojimą) naudojant mažos skyros pažangiųjų skaitiklių duomenis siekiant pakeisti elgesį taip, kad padidėtų energijos vartojimo efektyvumas. „Eco-Bot“ – tai individualizuotas virtualus padėjėjas energijos klausimais, skirtas informacijai apie kiekvieno prietaiso suvartojamą energiją teikti pasitelkiant pokalbių roboto priemonę.

2.7.6.2. Įgūdžių tobulinimo priemonės

Iniciatyvos „BUILD UP Skills“⁽¹⁰¹⁾ tikslas – suburti statybos sektoriaus darbo jėgą Europoje ir padidinti kvalifikuotų darbuotojų skaičių. Daugiausia dėmesio skiriama švietimui darbo vietoje ir amatininkų ir kitų darbuotojų mokymui energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos vartojimo pastatuose klausimais; iniciatyvą sudaro trys sudedamosios dalys:

- a) įsteigti nacionalines kvalifikacijų platformas ir parengti kvalifikacijų žemėlapius iki 2020 m. (I ramstis: 2011–2013 m.);
- b) sukurti ir atnaujinti kvalifikacijų ir mokymo sistemas (II ramstis: nuo 2013 m.) ir
- c) visoje Europoje koordinuojama paramos veikla (ES mainai).

Vykdamas iniciatyvos „BUILD UP Skills“ projektą *Construye2020* (Ispanija)⁽¹⁰²⁾ sukurta mobilioji programėlė, kurią galima naudoti kaip mokymo priemonę siekiant skleisti gerą patirtį, susijusią su įvairiais pastatų renovacijos aspektais, visų pirma, aliuminio gaminių panaudojimu, izoliacija, RES, energijos vartojimo efektyvumu ir energiją efektyviai vartojančiais įrenginiais. Vykdamas projektą bendradarbiaujama su nacionaliniu kvalifikacijų institutu siekiant sukurti naują šilumos siurblių, kurių šaltinis yra žemė, įrengimo kvalifikaciją.

Vykdamas iniciatyvos „BUILD UP Skills“ projektą „Netherlands@Work“⁽¹⁰³⁾ buvo parengti aštuoni darbininkų profesinės kompetencijos profiliai, aprėpiantys įgūdžius, kurių reikia statant energijos požiūriu neutralius pastatus. Naudodami programėlę darbininkai gali pasirinkti tinkamą kursą atsižvelgdami į savo turimas žinias.

⁽⁹⁷⁾ <http://www.peakapp.eu/>.

⁽⁹⁸⁾ <https://www.mobistyle-project.eu>.

⁽⁹⁹⁾ Socialinio būsto butai Kildenparkene (Olborgas, Danija); Liublianos universiteto pastatai (Slovėnija); butai L'Orologio (Turinas, Italija); sveikatos priežiūros centras Mastrochte (Nyderlandai); gyvenamieji namai Vroclave (Lenkija).

⁽¹⁰⁰⁾ <http://eco-bot.eu/>.

⁽¹⁰¹⁾ <http://www.buildup.eu/en/skills>.

⁽¹⁰²⁾ <http://construye2020.eu/>.

⁽¹⁰³⁾ www.buildupskills.nl.

Iniciatyvos „BUILD UP Skills“ projekto BEEP (Suomija) ⁽¹⁰⁴⁾ partneriai sukūrė naujovišką mokymo metodą (instruktoriams ir darbininkams), pagal kurį energijos požiūriu efektyvios statybos geriausios patirties pavyzdžiai kaupiami išsamiam priemonių rinkinyje, įskaitant:

- a) skaidrių rinkinius ir mokomuosius filmus penkiomis kalbomis;
- b) darbininkams skirtą savarankiško mokymosi medžiagą;
- c) bandomąjį mokymo kursą „pokyčių tarpininkams“ (patyrusiems darbuotojams (mentoriams), kurie gali parodyti pavyzdį ir paaiškinti, kaip pagerinti darbo kokybę) ir
- d) mokymo vietoje ambasadorių, atliekantį itin svarbų vaidmenį įtikinant darbininkus dalyvauti bandomajame mokyme.

Vykdamas iniciatyvos „BUILD UP Skills“ projektą „Qualishell“ (Rumunija) ⁽¹⁰⁵⁾ remiamas šiluminės izoliacijos sistemų ir didelio efektyvumo langų sistemų įrengėjų nacionalinių kvalifikacijų sistemų įgyvendinimas siekiant užtikrinti didelio energinio naudingumo pastatų atitvaras ir paskatinti perėjimą prie EBNP.

2.7.6.3. Ekspertų mokymas ir sertifikavimas

Vokietijoje sudaromas nacionalinis energijos vartojimo efektyvumo ekspertų sąrašas, skirtas federalinės Vyriausybės paramos programoms energijos vartojimo efektyvumo srityje, siekiant patobulinti vietos konsultavimo energijos klausimais paslaugas:

- a) taikant vienodus kvalifikacijos kriterijus;
- b) pateikiant įrodymą, kad reguliariai dalyvaujama pažangiuose mokymo kursuose, ir
- c) pasirinktinai tikrinant rezultatus.

Slovėnijos teisės aktuose, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama EVED, PEND ir Atsinaujinančiosios energijos direktyva ⁽¹⁰⁶⁾, yra bendras straipsnis dėl mokymo ir (arba) sertifikavimo ir taikant suderintą modulinio mokymo metodą užtikrinama sinergija.

Kroatijoje energijos vartojimo efektyvumo mokymo programos architektūros, statybos ir statybos paslaugų specialistams dėstomos nuo 2009 m. Jų tikslas – taip pat pagerinti inžinierių, kurie pasitelkdami savo gebėjimus gali atlikti visus statybos ir su pastatais susijusius darbus atsižvelgdami į jų energijos charakteristikas, žinias.

Valstybės narės galėtų apsvarstyti galimybę energijos vartojimo efektyvumą įtraukti į savo nacionalinės švietimo politikos studijų programas ir statybos sektoriaus specialistų (pvz., inžinierių ir architektų) rengimo programas.

2.7.7. Sutaupytos energijos ir platesnio masto naudos įvertinimas. PEND 2a straipsnio 1 dalies g punktas

NEEAP gairių B priedo 5 skirsnyje išvardijami aspektai, kuriuos reikia įvertinti siekiant parengti įrodymais pagrįstą numatomos sutaupyti energijos kiekio ir platesnio masto naudos apskaičiavimą.

2017 m. Kipro, Čekijos, Suomijos, Lietuvos, Rumunijos ir Švedijos IRS yra pastangų kiekybiškai įvertinti platesnio masto pastatų renovacijos naudą gerosios praktikos pavyzdžiai ⁽¹⁰⁷⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ <http://finland.buildupskills.eu/>.

⁽¹⁰⁵⁾ <http://www.iee-robust.ro/qualishell/en/>.

⁽¹⁰⁶⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

⁽¹⁰⁷⁾ *Antrosios ilgalaikės renovacijos strategijos įvertinimas pagal Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą*, JRC politikos mokslinio konsultavimo ataskaita (2018 m.).

Programos „Horizontas 2020“ projekto COMBI ⁽¹⁰⁸⁾ tikslas – kiekybiškai įvertinti įvairių su energija nesusijusių energijos vartojimo efektyvumo naudą siekiant ją įtraukti į politikos formavimo sprendimų pagrindimo sistemą. Vykdamas projektą sukurta internetinė priemonė ⁽¹⁰⁹⁾, kurią naudojant galima vizualiai pristatyti ir, jei įmanoma, monetizuoti platesnio masto naudą, gaunamą didinant energijos vartojimo efektyvumą. Aštuoni iš galutiniams vartotojams skirtų energijos vartojimo efektyvumo didinimo veiksnių (jų yra 21) yra susiję su pastatais ⁽¹¹⁰⁾.

Šiuo metu įgyvendinamos kelios iniciatyvos, kurių tikslas – sumažinti per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekį. Prancūzijos iniciatyva E+C- siekiama iki 2020 m. pradėti reglamentuoti su energija susijusį išmetamo anglies dioksido kiekį. Suomija yra parengusi veiksnių gaires, pagal kurias statybos sektoriuje turėtų būti išmetama mažai anglies dioksido. Jų tikslas – iki 2025 m. įgyvendinti reglamentuojamas per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo CO₂ kiekio ribines vertes. VTT atliktoje poveikio analizėje daroma išvada, kad naujų pastatų išmetamo anglies dioksido kiekį būtų galima sumažinti 0,5 mln. tonų per metus. Į šį skaičių įtraukiamas papildomas sutaupomas kiekis (be peržiūrėtų EBNP energijos vartojimo efektyvumo normų) remiantis viso gyvavimo ciklo koncepcijos įgyvendinimu. Tai maždaug 10 % kiekio, kurio Suomijai dar trūksta, kad iki 2030 m. būtų įvykdyti ES įpareigojimai. Vokietijoje federaliniu lygmeniu („Bundesbauten“) federalinėms Vyriausybės priklausantiems nauji pastatai turi atitikti tvarumo gaires. Tos gairės yra nustatytos tvarumo vertinimo sistemoje BNB („Bewertungssystem Nachhaltiges Bauen“); jose pateikiamas naujiems pastatams skirtas gyvavimo ciklo analizės (LCA) skaičiavimas ir lyginamieji rodikliai. Geras pavyzdys vietos lygmeniu yra Londono mero aplinkos politika, susieta su per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekiu. Vyksta diskusijos, kaip įtraukti šią koncepciją į Londono centrinio planavimo vadovą, kuri numatoma paskelbti 2019 m.

Kiti ištekliai

- Sveikų ir didelio energinio naudingumo pastatų rėmimas Europos Sąjungoje ⁽¹¹¹⁾, JRC ataskaita (2017 m.),
- Pasaulinė sveikatos organizacija, „PSO būsto ir sveikatos gairės“ ⁽¹¹²⁾,
- BPIE tyrimas dėl visos ES modeliavimo sutelkiant dėmesį į sveikatą, gerovę ir našumą mokyklose, biuruose ir ligoninėse ⁽¹¹³⁾.

2.7.8. Mechanizmai, skirti investicijų telkimui skatinti. PEND 2a straipsnio 3 dalis

Toliau išvardytos gairės yra susijusios su finansinio mechanizmo tipais, kuriais naudotis valstybės narės turi sudaryti sąlygas.

Dar vienas sėkmingų sistemų pavyzdžių šaltinis – dokumento Efektyvaus energijos vartojimo geroji praktika (nurodyto 2.4 skirsnyje) 7 skyrius.

2.7.8.1. Projektų sujungimas

- a) Projekto „PadovaFIT!“ projekto ⁽¹¹⁴⁾ tikslas – modernizuoti daugiabučius pastatus sudarant sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo. Taip nustatoma visa paklausa savivaldybėje sugrupuojant visus susijusius pastatus, kad susidarytų kritinė masė ir palankios ekonominės sąlygos ir kad būtų užtikrinama darbo, kurią atliks konkurso dalyviai, kokybė. Nuo 2014 m. konsorciumas padeda kondominiumams visame Padujos mieste (Italija) skatinti su energija susijusio modernizavimo paklausą. Per tą laiką savivaldybė išigijo privačią ESCO, kuri sudarys sutartį su kiekvienu kondominiumu ir finansuos su energija susijusį modernizavimą, kurio sąnaudos bus padengiamos sutaupant energiją.

⁽¹⁰⁸⁾ <https://combi-project.eu/>.

⁽¹⁰⁹⁾ <https://combi-project.eu/tool/>.

⁽¹¹⁰⁾ Tie aštuoni veiksmai susiję su:

- gyvenamosios paskirties pastatų karkaso + patalpų šildymo + vėdinimo + patalpų vėsinimo (oro kondicionavimo) modernizavimu;
- naujais gyvenamaisiais namais;
- gyvenamųjų namų (visų būstų) apšvietimu;
- gyvenamųjų namų (visų būstų) šildymo prietaisais;
- negyvenamosios paskirties pastatų karkaso + patalpų šildymo + vėdinimo + patalpų vėsinimo (oro kondicionavimo) modernizavimu;
- naujais negyvenamaisiais pastatais;
- negyvenamųjų pastatų (visų pastatų) apšvietimu ir
- negyvenamųjų pastatų (visų pastatų) vėsinimu.

⁽¹¹¹⁾ <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC99434/kj1a27665enn%281%29.pdf>.

⁽¹¹²⁾ <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/276001/9789241550376-eng.pdf?ua=1>.

⁽¹¹³⁾ <http://bpie.eu/publication/building-4-people-valorising-the-benefits-of-energy-renovation-investments-in-schools-offices-and-hospitals/>.

⁽¹¹⁴⁾ <http://www.padovafit.it/english/>.

- b) Vykdam projektą MARTE ⁽¹¹⁵⁾ pavyko užtikrinti investicijas į esminį su energija susijusį sveikatos priežiūros sektoriaus pastatų modernizavimą Markės regione (Italija). Jame numatyta sudėtinga finansavimo struktūra tikslingai integruojant viešuosius (ERPF) ir privačiuosius (ESCO ir sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo) išteklius. Taip pat sukurtas pagrindas didesniu mastu atkartoti šį projektą kitose sveikatos priežiūros struktūrose (šiam regione ir kitur Italijoje) ir kituose sektoriuose, kaip antai socialinio būsto ir atliekų tvarkymo sektoriuose, visų pirma, didinant pajėgumus ir skatinant sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo modelio naudojimą.
- c) Vykdam projektą „ZagEE“ ⁽¹¹⁶⁾ buvo teikiama tikslinė projektų rengimo pagalba Zagrebe (Kroatija) kuriant bendrą energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos investicijų portfelį. Tas projektas buvo skirtas viešųjų pastatų (savivaldybės pastatų, pradinių ir vidurinių mokyklų, vaikų darželių, sveikatos priežiūros įstaigų, senelių globos namų ir kt.) ir viešųjų erdvių apšvietimui modernizuoti. Pagal finansavimo planą buvo panaudoti biudžeto ištekliai, banko paskolos ir nacionalinės ir ES dotacijos.
- d) Vykdam projektą „ESCOLimburg2020“ ⁽¹¹⁷⁾ valstybinis energetikos tinklo operatorius „Infrax“ sukūrė integruotą paslaugą, kuria siekiama paspartinti su energija susijusių savivaldybės pastatų renovaciją aprėpiant visus etapus nuo audito iki darbų įgyvendinimo ir finansavimo. Į viešųjų pastatų modernizavimą investuota daugiau nei 20 mln. EUR.
- e) Projektas PARIDE yra puikus susiejimo pavyzdys (šiuo atveju siekiant atnaujinti gatvių apšvietimą) suinteresuotosioms savivaldybėms nepatiriant pradinių investicijų sąnaudų ir užtikrinant mažesnes sandorių sąnaudas dėl bendrai vykdomų viešojo pirkimo procedūrų pagal 25 mln. EUR vertės sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo sudarymo programą, kurioje dalyvauja 33 Teramo provincijos (Italija) savivaldybės.
- f) Vykdam projektą CITYNVEST ⁽¹¹⁸⁾ palyginti naujoviški pastatų renovacijos finansavimo modeliai Europoje ⁽¹¹⁹⁾ ir parengtos su jais susijusios gairės (Vietos valdžios institucijų naujoviškų didelio masto renovacijos finansavimo ir veiklos modelių apžvalga ir *Kaip jūsų regione kurti plataus užmojo modernizavimo energijos požiūriu projektus* ⁽¹²⁰⁾), kuriose dėmesys sutelkiamas į vieno langelio sistemos tipo viešųjų pastatų modernizavimo būdus.

2.7.8.2. Numanomos energijos vartojimo efektyvumo veiksnių rizikos mažinimas

- a) Standartizuojant energijos vartojimo efektyvumo veiksmus padidėja investuotojų pasitikėjimas. Protokoliais galima naudotis siekiant sumažinti su energiniu naudingumu susijusią riziką ir galima organizuoti mokymą dėl protokolų įgyvendinimo ir projektų sertifikavimo. Vykdam Europos investuotojų pasitikėjimo (ICP) projektą ⁽¹²¹⁾, grindžiamą dviem programos „Horizontas 2020“ projektais (ICPEU ir I3CP), kuriame standartizuoti protokolai ir su jais susijusios priemonės, kaip antai projektų rengimo specifikacijos. Per suinteresuotųjų subjektų tinklą projektų rengėjams teikiama techninė pagalba, susijusi su projektų ir programų sertifikavimu pripažįstant jas „investuotojams parengtomis energijos vartojimo efektyvumo“ (IREE) programomis. Taip pat vyksta darbas su finansų įstaigomis siekiant joms padėti įtraukti IREE į jų investicijų ir skolinimo procedūras.
- b) Vykdam projektą „Tvariosios energijos objektų vertinimo sistemos standartizavimas ir komunikacija“ ⁽¹²²⁾ buvo sukurta visapusiška IT platforma, skirta mažesnių tvariosios energijos projektų (energijos vartojimo efektyvumo, reguliavimo apkrova, paskirstytosios atsinaujinančiosios energijos gamybos, energijos saugojimo ir kitų sričių) vertei nustatyti ir jų lyginamajai analizei atlikti, taip sumažinant atotrūkį tarp projektų rengėjų ir investuotojų. Sukurta priemonė („eQuad“) ⁽¹²³⁾, kuria integruojami ICP protokolai ir į kurią įtraukiami vertės nustatymo ir optimizavimo, rizikos vertinimo ir perkėlimo (draudimo) komponentai.
- c) Energijos vartojimo efektyvumo hipotekos paskolų iniciatyvos tikslas – Europos lygmeniu sukurti standartinę energijos vartojimo efektyvumo hipotekos paskolą. Taip siekiama pastatų savininkams suteikti lengvatines paskolas, kad jie galėtų padidinti savo pastatų energijos vartojimo efektyvumą atsižvelgiant į teigiamą energijos vartojimo efektyvumo poveikį pastato vertei ir mokėjimo išpareigojimų neįvykdymui. Bandomasis etapas prasidėjo 2018 m. birželio mėn.; daugiau kaip 35 bankai išpareigojo dalyvauti.

⁽¹¹⁵⁾ <http://www.marteproject.eu/>.

⁽¹¹⁶⁾ <http://zagee.hr/>.

⁽¹¹⁷⁾ <http://www.escolimburg2020.be/en>.

⁽¹¹⁸⁾ <http://www.citynvest.eu/home>.

⁽¹¹⁹⁾ <http://www.citynvest.eu/content/comparison-financing-models>.

⁽¹²⁰⁾ <http://citynvest.eu/content/guidance-how-launch-ambitious-energy-retrofitting-projects-your-region>.

⁽¹²¹⁾ <http://www.eepperformance.org/>.

⁽¹²²⁾ <https://www.seaf-h2020.eu/>.

⁽¹²³⁾ <https://www.eu.jouleassets.com/about-equad/>.

- d) Esama būdų padaryti energijos vartojimo efektyvumą patrauklų instituciniams investuotojams ir paremti su energijos vartojimo efektyvumu susijusio turto refinansavimą. Latvijos Baltijos energijos vartojimo efektyvumo fondas (LABEEF) suteikia ESCO ilgalaikį finansavimą vykdydamas EPC sutarčių forfeitingą⁽¹²⁴⁾ ir išleisdamas žaliąsias energijos vartojimo efektyvumo obligacijas.
- e) Vykdamas projektą EUROPACE⁽¹²⁵⁾ kuriama kintamo mastelio finansavimo mokesčiais mechanizmas, kurį taikant nustatomas ilgalaikis skolos grąžinimo įpareigojimas susiejamas su turtu, o ne jo savininku, ir savivaldybės užtikrina skolos grąžinimą nustatydamas specialią rinkliavą, įtraukiamą į nuosavybės mokesčio sąskaitą. Finansavimo mokesčiais mechanizmai grindžiami esamais savivaldybių santykiais su piliečiais (nuosavybės mokesčių sistema) ir gali būti labai naudingi skatinant būstų renovaciją įvairias pajamas turinčiose gyventojų grupėse.

2.7.8.3. Viešasis finansavimas privačiojo sektoriaus investicijoms pritraukti arba rinkos nepakankamumo atvejams šalinti

- a) Viešosiomis lėšomis bendrai finansuojamų paskolų sistemų pavyzdžiai:
- i) daugiabučių namų modernizavimo fondai (Lietuva)⁽¹²⁶⁾;
 - ii) daugiabučių pastatų renovacijai skiriamų paskolų, techninės pagalbos ir dotacijų derinys (Estija)⁽¹²⁷⁾;
 - iii) *Kreditanstalt für Wiederaufbau* („KfW“) dotacijos ir paskolos su energija susijusiai renovacijai (Vokietija)⁽¹²⁸⁾ ir
 - iv) „SlovSEFF“ (Slovakija)⁽¹²⁹⁾.
- b) Rizikos pasidalijimo priemonių (pvz., paskolų, garantijų ir techninės pagalbos) pavyzdžiai:
- i) energijos vartojimo efektyvumo privataus finansavimo priemonė (PF4EE)⁽¹³⁰⁾ ir
 - ii) pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo garantijų priemonė (kuriama).
- c) Šiuo metu kuriama internetinė ES žemėlapiu sudarymo priemonė, kuri padėtų suprasti, kaip galima naudoti viešąsias lėšas siekiant paremti energijos vartojimo efektyvumą Europoje.
- d) Pavyzdžiai, kaip piliečiams skiriama parama siekiant finansuoti energijos vartojimo efektyvumą panaudojant vietos valdžios institucijų ir energijos kooperatyvų bendradarbiavimą, – programos „Horizontas 2020“ projektai „REScoop PLUS“⁽¹³¹⁾ ir „REScoop MECISE“⁽¹³²⁾ su partneriais visoje ES. Pastarojo tikslas – skirti bent 30 mln. EUR investicijų į atsinaujinančiąją energiją ir energijos vartojimo efektyvumą, įskaitant bendras investicijas su piliečiais ir vietos valdžios institucijomis. Jį vykdamas buvo įsteigtas apyvartinis fondas, kad kooperatyvai turėtų galimybę lanksčiai kaupti projektų finansavimo išteklius. Dokumente *REScoop. Savivaldybių požiūris*⁽¹³³⁾ pateikiamos valdžios institucijoms skirtos gairės, kaip remti piliečių investicijas į vietos tvariosios energijos projektus. Vokietijos CF4EE platforma „Bettervest“⁽¹³⁴⁾ yra pirmoji pasaulyje energijos vartojimo efektyvumo sutelktinio finansavimo platforma. Ji finansuoja įmonių, NVO ir vietos valdžios institucijų projektus užtikrindama didelę investicijų grąžą, nes patiriamos mažesnės sąnaudos. Nustatytoji sutaupytų lėšų dalis procentais paskirstoma visai grupei, kol nebus grąžinta visa investuota suma ir iš anksto sutartas pelnas. MVĮ, NVO ir vietos valdžios institucijos gali finansuoti savo energijos taupymo projektus ir mažinti išmetamo CO₂ kiekį. Platforma „Bettervest“ gauna tam tikrą viso finansavimo dalį procentais.
- e) Projekto „QualitEE“⁽¹³⁵⁾ (darbo ties visos ES energijos vartojimo efektyvumo paslaugų kokybės standartais pavyzdys) tikslas – padidinti investicijas į pastatų energijos vartojimo efektyvumą sukuriant kokybės sertifikavimo sistemas, kuriose reikalaujama daugiau, nei vien pateikti tipines sutartis. Tai apima standartizuotus kokybės kriterijus, kokybės užtikrinimo proceso institucionalizavimą ir aktyvaus skatinimo sistemas. Galiausiai projektu siekiama užtikrinti pasitikėjimą energijos vartojimo efektyvumo paslaugomis ir jų teikėjais formuojant bendrą suvokimą, kas yra kokybiškos paslaugos, ir taip padidinti investicinių programų galimybes gauti finansavimą.

⁽¹²⁴⁾ <http://sharex.lv/en/latvian-baltic-energy-efficiency-facility-labeef>.

⁽¹²⁵⁾ <http://www.europace2020.eu/>.

⁽¹²⁶⁾ <http://www.vipa.lt/page/dnmfen>.

⁽¹²⁷⁾ <http://www.kredex.ee/en/apartment-association/>.

⁽¹²⁸⁾ <https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Privatpersonen/Bestandsimmobilie/>.

⁽¹²⁹⁾ <http://www.slovseff.eu/index.php/en/>.

⁽¹³⁰⁾ <http://www.eib.org/en/products/blending/pf4ee/index.htm>.

⁽¹³¹⁾ <http://www.rescoop-ee.eu/rescoop-plus>.

⁽¹³²⁾ <http://www.rescoop-mecise.eu/>.

⁽¹³³⁾ <https://www.rescoop.eu/blog/rescoop-municipality-approach>.

⁽¹³⁴⁾ <https://www.bettervest.com/en/>.

⁽¹³⁵⁾ <https://qualitee.eu/>.

2.7.8.4. Investicijų nukreipimas į efektyviai energiją vartojantį viešųjų pastatų ūkį

- a) Pagalbos sudarant palankesnes sąlygas naudoti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo pavyzdžiai:
- i) sutarčių rinkos tarpininkai;
 - ii) preliminarieji sutartis, kuria siekiama supaprastinti viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūras (Jungtinė Karalystė);
 - iii) praktiniai sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo sudarymo vadovai;
 - iv) projektai, kaip antai „TRUST-EPC-South“, kuriuos vykdant sukuriamas standartizuotas investicijų į energijos vartojimo efektyvumą rizikos vertinimo ir lyginamosios analizės metodas pasitelkiant žinomą nekilnojamojo turto vertinimo priemonę („Green RatingTM“), ir
 - v) projektas „GuarantEE“⁽¹³⁶⁾, kurio tikslas – išplėsti naujoviškus verslo ir finansavimo modelius veiklos rezultatais grindžiamiems ESCO projektams, apimant sudėtingesnę aplinką, pvz., padarant sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo lankstesnes, kad būtų galima geriau aptarnauti privačiojo sektoriaus klientus arba spręsti su nuomojamomis patalpomis susijusius klausimus 14 Europos šalių.
- b) Inicatyvų naudoti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir ESCO viešųjų pastatų renovacijai pavyzdžiai:
- i) RE:FIT (Jungtinė Karalystė)⁽¹³⁷⁾;
 - ii) „EoL“ (Slovėnija)⁽¹³⁸⁾;
 - iii) 2020TOGETHER (Italija)⁽¹³⁹⁾;
 - iv) PRODESA (Graikija)⁽¹⁴⁰⁾ ir
 - v) „RenoWatt“ (Belgija) (programos „Horizontas 2020“ projekto „Cityinvest“ partneris)⁽¹⁴¹⁾.

2.7.8.5. Prieinamos ir skaidrios patariamąsios priemonės

- a) Vieno langelio sistemos metodo arba integruotų paslaugų atliekant su energija susijusią pastatų renovaciją pavyzdžiai:
- i) *Energie Posit'If* (Prancūzija)⁽¹⁴²⁾ kondominiams modernizuoti;
 - ii) *Picardie Pass Rénovation*⁽¹⁴³⁾ ir *Oktave*⁽¹⁴⁴⁾ (Prancūzija) individualių namų esminei renovacijai atlikti ir
 - iii) REFURB⁽¹⁴⁵⁾, REIMARKT (Nyderlandai) ir iniciatyva „BetterHome“ (Danija) pastatams modernizuoti.

Vykdydamas projektą „Innovate“⁽¹⁴⁶⁾ buvo išnagrinėti⁽¹⁴⁷⁾ keli geriausi bandomieji projektai Europoje ir jų siūlomos paslaugos namų savininkams.

- b) Valstybės narės gali steigti nacionalines tvariosios energijos investicijų platformas (pvz., ENERINVEST (Ispanija)⁽¹⁴⁸⁾) siekdamos:
- i) užmegzti dialogą su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais ir tarp jų;
 - ii) rengti veiksmų gaires;

⁽¹³⁶⁾ <https://guarantee-project.eu/>.

⁽¹³⁷⁾ <https://www.london.gov.uk/what-we-do/environment/energy/energy-buildings/refit/what-refit-london>.

⁽¹³⁸⁾ <http://www.eib.org/attachments/documents/elena-completed-eol-en.pdf>.

⁽¹³⁹⁾ <https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/en/projects/2020together>.

⁽¹⁴⁰⁾ <https://www.prodesa.eu/?lang=en>.

⁽¹⁴¹⁾ <http://www.gre-liege.be/renowatt/25/renowatt.html> (viešųjų pastatų renovacijos programa, kuria siekiama didinti energijos vartojimo efektyvumą sugrupuojant mažesnius projektus, kad būtų pašalintos techninės, teisinės, administracinės ir finansinės kliūtys). https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/012_a2_erika_honnay_seif_dublin_28-09-17.pdf.

⁽¹⁴²⁾ <http://www.energiespositif.fr/>.

⁽¹⁴³⁾ <https://www.pass-renovation.picardie.fr/>.

⁽¹⁴⁴⁾ <https://www.oktave.fr/>.

⁽¹⁴⁵⁾ <http://www.go-refurb.eu/>.

⁽¹⁴⁶⁾ <http://www.financingbuildingrenovation.eu/>.

⁽¹⁴⁷⁾ *Integruoto energijos vartojimo efektyvumo paslaugų paketo rengimo, įskaitant galimybę namų savininkams gauti ilgalaikį finansavimą, gerosios praktikos aprašas, „Vesta Conseil and Finance“ (2018 m.).*

⁽¹⁴⁸⁾ <https://www.enerinvest.es/en/>.

- iii) siūlyti teisės aktų sistemų patobulinimus ir
 - iv) rengti ir tvirtinti dokumentų ir sutarčių šablonus ir kt. siekiant pagerinti rinkos suvokimą.
- c) Galima sukurti bendrąsias patariamąsias paslaugas (pvz., „FI-Compass“⁽¹⁴⁹⁾, Europos konsultavimo investicijų klausimais centras) ir parengti technines gaires dėl pastatų renovacijos energijos požiūriu finansavimo sanglaudos politikos lėšomis⁽¹⁵⁰⁾.
- d) Pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo iniciatyvą sudaro kelios Sąjungos lygmens iniciatyvos, kurių tikslas – padėti valstybėms narėms sukurti tinkamus mechanizmus remti investicijų į pastatų renovaciją telkimą ir sudaryti palankias sąlygas jais naudotis:
- i) Tvariosios energijos investicijų forumų iniciatyva⁽¹⁵¹⁾;
 - ii) iniciatyva „ManagEnergy“⁽¹⁵²⁾;
 - iii) Europos pagalba vietos energetikai (ELENA)⁽¹⁵³⁾;
 - iv) programa „Horizontas 2020“: kvietimai teikti pasiūlymus dėl energijos vartojimo efektyvumo finansavimo⁽¹⁵⁴⁾ ir
 - v) bendrosios patariamąsios paslaugos, pvz., „FI-Compass“⁽¹⁵⁵⁾, Europos konsultavimo investicijų klausimais centras⁽¹⁵⁶⁾.

2.7.9. Rodikliai ir tarpiniai tikslai

Renovacijos strategijos poveikio sistema, rengiama vykdant projektą „Build Upon“⁽¹⁵⁷⁾, gali būti naudinga pavaizduojant, kaip IRS gali būti pagrįsta integruotu tikslų, tarpinių tikslų ir rodiklių rinkiniu⁽¹⁵⁸⁾.

2.7.10. Viešos konsultacijos

Rengdama politiką ir teisės aktus Komisija remiasi skaidriu procesu, kuriame dalyvauja suinteresuotieji subjektai (pvz., įmonės, viešojo administravimo institucijos ir tyrėjai) ir plačioji visuomenė. Jos gairės gali būti naudingos valstybėms narėms rengiant savo konsultacijas⁽¹⁵⁹⁾.

PEND reikalavimai konsultuotis dėl IRS (visų pirma, dėl jos rengimo) nėra viršesni už prisiimtus nacionalinius įsipareigojimus. Įgyvendinant PEND bus aktyviai remiamasi vietos iniciatyvomis ir privačiuoju finansavimu, tad pilietinė visuomenė, vietos valdžios institucijos ir finansų ir investicijų sektoriai atliks vertingą vaidmenį, kaip ir pastatų ir statybos sektoriai. Pagal PEND valstybės narės taip pat turi rengti įtraukias konsultacijas strategijos įgyvendinimo metu.

⁽¹⁴⁹⁾ <https://www.fi-compass.eu/>.

⁽¹⁵⁰⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2014/financing-the-energy-renovation-of-buildings-with-cohesion-policy-funding.

⁽¹⁵¹⁾ Įvairūs vieši renginiai ir nacionalinės apskritojo stalo diskusijos valstybėse narėse, skirtos būtent energijos vartojimo efektyvumo finansavimui. Iš jų protokolų matyti unikalūs ir gausūs visoje Europoje įgyvendinamų sėkmingų pavyzdinių iniciatyvų rinkinys, visų pirma su energija susijusios viešųjų ir privačiųjų pastatų renovacijos; <https://ec.europa.eu/energy/en/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums>.

⁽¹⁵²⁾ Daugiau nei 300 energetikos agentūrų Europos Sąjungoje yra svarbios stimuliuojant energetikos pertvarką vietos ir regioniniu lygmenimis ir ją pristatant: projektu „ManagEnergy“ padedama joms atlikti šį uždavinį siūlant išsamią mokymo programą, į kurią įtraukiami pagrindai ir geriausios energijos vartojimo efektyvumo finansavimo patirties pavyzdžiai Europoje; <https://www.managenergy.eu>.

⁽¹⁵³⁾ <http://www.eib.org/en/products/advising/elena/index.htm>.

⁽¹⁵⁴⁾ Atnaujinta 2018–2020 m. darbo programa paskelbta šiuo adresu: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-energy_en.pdf.

⁽¹⁵⁵⁾ <https://www.fi-compass.eu/>.

⁽¹⁵⁶⁾ <http://eiah.eib.org/>.

⁽¹⁵⁷⁾ „Build Upon“ – ES finansuojamas bendradarbiavimo pastatų renovacijos srityje projektas, kuriame dalyvauja Vyriausybės ir įmonės, NVO ir namų ūkiai iš 13 šalių; tai bendradarbiavimo grupė, padedanti projektuoti ir įgyvendinti nacionalines renovacijos strategijas: [www.buildupon.eu](http://buildupon.eu). Šio projekto tikslas – pradėti renovacijos revoliuciją visoje Europoje padedant šalims įgyvendinti esamų pastatų renovacijos strategijas.

⁽¹⁵⁸⁾ <http://buildupon.eu/wp-content/uploads/2016/11/BUILD-UPON-Renovation-Strategies-Impact-Framework.pdf>. „Build Upon“ pažymi, kad ta sistema nesiekia sudaryti geriausia patirtimi grindžiamo tikslų ir poveikio rodiklių rinkinio (tam dar reikia dirbti), tiesiog siekiama suformuoti koncepciją.

⁽¹⁵⁹⁾ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines-stakeholder-consultation.pdf>.

Toliau išvardyti bendrieji principai, pritaikyti pagal Jungtinės Karalystės Vyriausybės konsultacijų gaires (darant prielaidą, kad naudojamas klausimynas) ⁽¹⁶⁰⁾, galėtų būti naudingi rengiant viešas konsultacijas dėl IRS ir stebint jų įgyvendinimą ⁽¹⁶¹⁾:

a) Konsultacijos turėtų būti aiškios ir glaustos

Aiškiai žinokite, kokius klausimus keliate, ir užduokite tik būtinus klausimus. Užtikrinkite, kad juos būtų lengva suprasti ir kad į juos būtų lengva atsakyti. Venkite ilgų dokumentų.

b) Konsultacijos turėtų būti prasmingos

Įgyvendindami politiką atsižvelkite į atsakymus. Konsultuokitės dėl politikos ar įgyvendinimo planų, kai jie dar rengiami. Nekekškite klausimų dėl dalykų, dėl kurių jau turite galutinę nuomonę.

c) Konsultacijos turėtų būti informatyvios

Pateikite pakankamai informacijos, kad asmenys, su kuriais konsultuojamasi, suprastų klausimus ir galėtų pateikti pagrįstus atsakymus. Jei įmanoma, pateikite patvirtintus poveikio vertinimus, susijusius su nagrinėjamų galimybių sąnaudomis ir nauda.

d) Konsultacijos yra tik proceso dalis

Pagalvokite, ar reikia tęsti neoficialias konsultacijas pasitelkiant naujas skaitmenines priemones ir atvirus bendradarbiavimo grindžiamus būdus. Konsultacijos susijusios ne tik su oficialiais dokumentais ir atsakymais. Tai tęstinis procesas.

e) Konsultacijos turėtų būti proporcingos trukmės

Konsultacijų trukmė turėtų atitikti pasiūlymo pobūdį ir poveikį. Konsultuojantis per ilgai bus vilkinamas politikos rengimas. Konsultuojantis per trumpai nebus pakankamai laiko ir atsakymų kokybė bus prastesnė.

f) Konsultacijos turėtų būti tikslinės ir įtraukios

Pagalvokite apie visus suinteresuotuosius subjektus, kuriems politika daro poveikį, ir ar yra tipinių grupių. Pagalvokite apie galimybę kreiptis į konkrečias grupes, jei tinkama. Pasirūpinkite tuo, kad jos būtų informuotos apie konsultacijas ir galėtų jose dalyvauti. Įvertinkite įvairių suinteresuotųjų subjektų grupių dalyvavimą ir pamėginkite užmegzti su jomis ryšį, kad konsultacijose dalyvautų kuo daugiau įvairių suinteresuotųjų subjektų.

g) Konsultacijos turėtų būti rengiamos atsižvelgiant į grupes, su kuriomis konsultuojamasi

Tam tikriems respondentams gali reikėti daugiau laiko atsakyti. Jeigu konsultacijos visiškai arba iš dalies sutampa su atostogų laikotarpiu, pagalvokite, kokį poveikį tai gali turėti, ir imkitės tinkamų taisomųjų priemonių, pavyzdžiui, surenkite išankstinę diskusiją su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis arba pratęskite terminą. Tam tikriems suinteresuotiesiems subjektams, kaip antai neįgaliesiems ir pagyvenusiems žmonėms, gali prireikti teikti informaciją jiems tinkamu formatu (pvz., internetinių konsultacijų sąsaja arba alternatyviais teksto formatais).

h) Dėl konsultacijų reikėtų susitarti prieš jas paskelbiant

Siekite kolektyvinio susitarimo prieš paskelbdami rašytines konsultacijas, ypač kai konsultuojamasi dėl naujos politikos pasiūlymų.

i) Konsultacijos turėtų būti rengiamos taip, kad būtų lengva atlikti kontrolę

Skelbkite atsakymus internete tame pačiame puslapyje kaip pirmines konsultacijas ir paaiškinkite:

i) kiek atsakymų gauta;

ii) iš ko jie gauti ir

iii) kaip į juos atsižvelgta rengiant politiką.

⁽¹⁶⁰⁾ <https://www.gov.uk/government/publications/consultation-principles-guidance>.

⁽¹⁶¹⁾ Gali būti naudingos ir kitos mažiau techninės tiesioginių viešų konsultacijų metodikos.

j) Konsultacijų atsakymai turėtų būti skelbiami laiku

Paskelbkite atsakymus per 12 savaičių po konsultacijų arba pateikite paaiškinimą, kodėl tai neįmanoma. Palikite pakankamai laiko nuo konsultacijų pabaigos iki politikos ar teisės akto įgyvendinimo.

Tik keliose valstybėse narėse yra dokumentuota konsultacijų dėl 2014 m. ir 2017 m. IRS tvarka. Tačiau Suomija pateikė gerosios praktikos pavyzdį ⁽¹⁶²⁾ dar proceso pradžioje įtraukusi į jį atitinkamus subjektus; taip galima užsitikrinti didesnę paramą kartu rengiamoms priemonėms.

Rengiant Suomijos nacionalinius statybos techninius reglamentus konsultuojamasi su specialistais ir pagrindinėmis sektoriaus organizacijomis; jie aktyviai dalyvauja darbe, atlieka preliminarinius tyrimus ir diskutuoja konsultacijų forumuose. Pasiūlymai dėl nacionalinių EBNP apibrėžčių ir gairių rengiami aktyviai dalyvaujant statybos, pastatų projektavimo ir planavimo profesinėms organizacijoms.

Pastatų savininkų ir pastatų techninės priežiūros organizacijos taip pat dalyvauja rengiant sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo ir sutarčių paskirstymo teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę taisykles. Bendradarbiaujant su pastatų ir statybos sektoriais ir aktyviai dalyvaujant sektoriaus specialistams pavyko užtikrinti aukštą įstatymų, įsakymų ir statybos techninių reglamentų laikymosi lygį.

Kituose sektoriuose organizacijos rado naujoviškų būdų bendradarbiauti ir spręsti problemas. BUILD UPON medžiagos bibliotekoje ⁽¹⁶³⁾ dokumentuojama su naujoviškais daugiašalio dialogo procesais susijusi patirtis kituose sektoriuose, kuri padėjo sukurti bendradarbiavimo kultūrą.

2.7.11. Finansinės priemonės susietos su sutaupoma energija. PEND 10 straipsnio 6 dalis

Pagal PEND 10 straipsnio 6 dalį susiejant finansinę paramą su sutaupoma energija valstybės narės raginamos apsvarstyti galimybę efektyviau naudoti savo viešąsias lėšas ir skirti daugiau paramos už geresnius rezultatus ir mažiau – už mažesnio užmojo priemones, pvz., susiejant finansinį pranašumą (sumažinant palūkanų normą tam tikra dalimi procentais, dalį lėšų skiriant kaip dotaciją) su pasiektais rezultatais (kalbant apie energinį naudingumą, išreikštą suvartotos energijos kiekiu, arba remiantis EPC klase). „KfW“ (Vokietija) veiksmingai naudoja šį modelį suteikdama atitinkamai didesnes palūkanų normos nuolaidas projektams, kuriais užtikrinamas aukštesnio lygio energinis naudingumas.

3. PASTATŲ ENERGINIO NAUDINGUMO APSKAIČIAVIMO SISTEMA

PEND I priede nustatoma bendroji pastatų energinio naudingumo apskaičiavimo sistema ir, *inter alia*, aprašomos nacionalinės metodikos. Siekiant įgyvendinti pastatų energijos vartojimo efektyvumo politikos tikslus EPC turėtų būti skaidresni užtikrinant, kad visi būtini skaičiavimo parametrai, susiję su minimaliais energinio naudingumo reikalavimais ir sertifikavimu, būtų nustatyti ir nuosekliai taikomi. PEND I priedas buvo iš dalies pakeistas siekiant atitinkamai atnaujinti sistemą.

3.1. Taikymo sritis

PEND I priedas buvo iš dalies pakeistas Direktyva (ES) 2018/844 siekiant padidinti 33 skirtingų regioninių ir nacionalinių energinio naudingumo apskaičiavimo metodikų skaidrumą ir nuoseklumą, kaip aprašyta toliau:

a) 1 dalis labiau susijusi su tuo, kaip nustatomas pastatų energinis naudingumas, ir valstybėms narėms taikomas reikalavimas aprašyti savo apskaičiavimo metodikas laikantis pastatų energinio naudingumo (EPB) standartų;

⁽¹⁶²⁾ Žr. https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/5_en_autre_document_travail_service_part1_v4.pdf.

⁽¹⁶³⁾ <https://kumu.io/WorldGBCEurope/build-upon-resource-library#build-upon-resource-library>.

- b) pagal 2a dalį galima nustatyti papildomus skaitinius rodiklius, susijusius su bendru pastato energijos suvartojimu arba išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu, ir
- c) 3, 4 ir 5 dalys lieka beveik nepakeistos; 4 dalyje buvo išbrauktas žodis „prireikus“ ir atliekant skaičiavimus būtina atsižvelgti į teigiamą išvardytų veiksnių poveikį.

Pagal PEND 3 straipsnį valstybės narės privalo patvirtinti nacionalines pastatų energinio naudingumo apskaičiavimo metodikas. Jo nuostatos, kaip ir nuostatos, susijusios su sąnaudų atžvilgiu optimalaus lygio apskaičiavimu (PEND 4 ir 5 straipsniai) ⁽¹⁶⁴⁾, lieka nepakeistos.

Šis skirsnis susijęs su keliomis iš dalies pakeistomis PEND I priedo nuostatomis:

- a) įpareigojimai nustatyti ir išreikšti pastatų energinį naudingumą (I priedo 1 dalies pirmos dvi pastraipos, 2 dalies pirma pastraipa ir 2a dalis) ir
- b) įpareigojimas skaidriai aprašyti nacionalines apskaičiavimo metodikas laikantis EPB standartų (I priedo 1 dalies trečia pastraipa).

Pirminės energijos veiksnių apskaičiavimo klausimas pagal PEND I priedą nagrinėjamas atskiroje rekomendacijoje dėl pastatų modernizavimo gairių.

3.2. Įpareigojimai nustatyti ir išreikšti pastatų energinį naudingumą

3.2.1. Pastato energinio naudingumo nustatymas. PEND I priedas (1 dalis)

Pagal PEND I priedą (1 dalį) pastato energinis naudingumas „nustatomas remiantis apskaičiuotu arba faktiniu energijos suvartojimu ir turi atspindėti jo įprastą energijos vartojimą“. Ši nuostata nėra nauja. Remiantis PEND 2 straipsnyje pateikta sąvokos „energinis naudingumas“ apibrėžtimi išbraukti žodžiai „per metus“, tad įpareigojimas tapo lankstesnis.

Nauja redakcija išdėstytame tekste įprastas energijos vartojimas atnaujinamas remiantis papildyta termino „techninė pastato sistema“ apibrėžtimi (PEND 2 straipsnio 3 punktas) ir termino „energinis naudingumas“ apibrėžtimi (PEND 2 straipsnio 4 punktas). Visų pirma, pastato įprastas energijos vartojimas apima energiją, vartojamą patalpų šildymo, patalpų vėsinimo, buitinio karšto vandens, vėdinimo, įmontuoto apšvietimo ir kitų techninių pastato sistemų reikmėms.

Termino „techninė pastato sistema“ apibrėžtis išplėsta, įtraukiant tokias naujas sritis, kaip pastato automatizavimas ir valdymas, elektros gamyba vietoje ir atsinaujinančioji energija. Valstybės narės pačios sprendžia, ar apskaičiuojant energinį naudingumą reikėtų atitinkamai atsižvelgti į energijos vartojimą kitoms reikmėms (be patalpų šildymo, patalpų vėsinimo, buitinio karšto vandens, vėdinimo ir įmontuoto apšvietimo).

3.2.2. Pastato energinio naudingumo išraiška. PEND I priedas (1 dalies antra pastraipa ir 2a dalis)

PEND I priede (1 dalies antroje pastraipoje) nustatyta, kad „[p]astato energinis naudingumas išreiškiamas suvartojamos pirminės energijos skaitiniu rodikliu (kilovatvalandėmis (kWh) vienam kvadratiniam metrui (m²) per metus)“ ⁽¹⁶⁵⁾.

Jeigu valstybės narės nuspręstų energinį naudingumą išreikšti kaip pirminės energijos suvartojimo ir pastato standartinio suvartojimo santykį arba kaip pastato standartinio pirminės energijos suvartojimo dalį, jos turėtų patikslinti, kaip toks bėmatis metodas dera su suvartojamos pirminės energijos skaitiniu rodikliu kWh/m² per metus.

⁽¹⁶⁴⁾ Atliekant EPB skaičiavimus siekiami nustatyti minimalius energinio naudingumo reikalavimus būtina laikytis bendrosios metodikos, įtvirtintos 2012 m. sausio 16 d. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 244/2012, kuriuo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo, nustatant sąnaudų atžvilgiu optimalaus pastatams ir pastato dalims taikomų minimalių energinio naudingumo reikalavimų lygio skaičiavimo lyginamosios metodikos principus (OL L 81, 2012 3 21, p. 18).

⁽¹⁶⁵⁾ Remiantis EN ISO 52000-1, išreiškiant pirminės energijos vartojimą reikia patikslinti, ar tai bendras, neatsinaujinančiosios ar atsinaujinančiosios pirminės energijos vartojimas.

Pagal PEND I priedą (2a dalį) valstybės narės gali nustatyti šiuos papildomus skaitinius rodiklius:

- a) bendrą, neatsinaujinančių ir atsinaujinančių išteklių pirminės energijos suvartojimą ir
- b) išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį (kurį galima išreikšti kilogramais CO₂ ekvivalentu vienam kvadratiniam metrui (m²) per metus).

Tuos rodiklius galima naudoti kartu su bendroju skaitiniu rodikliu, kuriuo išreiškiama suvartojama pirminė energija (kWh/m² per metus), bet ne vietoj jo.

Kai tinkama, valstybės narės gali taikyti kitus rodiklius (be nurodytųjų 2a dalyje), kad tiksliau apibūdintų energinį naudingumą. Vėlgi, tokiais rodikliais negalima pakeisti bendrojo skaitinio rodiklio, kuriuo išreiškiama suvartojama pirminė energija (kWh/m² per metus).

Pagal PEND I priedą (1 dalies antrą pastraipą) suvartojamos pirminės energijos rodiklis turi būti naudojamas tiek EPC, tiek atitikties minimaliems energinio naudingumo reikalavimams tikslais. Valstybėms narėms labai rekomenduojama taikyti tokią pačią metodiką ir:

- a) apskaičiuojant energinį naudingumą;
- b) tikrinant minimalių energinio naudingumo reikalavimų laikymąsi ir
- c) išduodant EPC.

Tačiau, jeigu naudojamos skirtingos metodikos, rezultatus reikėtų atitinkamai suderinti, kad nekiltų jokių nesuspriamtųjų dėl pastato energinio naudingumo.

Pagal 4 dalį taikant energinio naudingumo apskaičiavimo metodiką būtina atsižvelgti į išvardytų veiksnių (t. y. vietos saulės spinduliuotę, kogeneracijos metu pagamintos elektros energijos, centralizuoto šildymo ir vėsinimo sistemų ir natūralaus apšvietimo⁽¹⁶⁶⁾) teigiamą poveikį. Jeigu kuris nors veiksnys tam tikroje valstybėje narėje neįprastas (pvz., klimato sąlygos nėra palankios saulės energijai, nėra išvystytų centralizuoto šildymo ir vėsinimo tinklų), vis dėlto reikėtų apgalvoti, ar jis daro teigiamą poveikį apskaičiavimo metodikai.

Pagal I priedą (1 dalies antrą pastraipą) pastato energinio naudingumo nustatymo metodika turi būti skaidri ir atvira inovacijoms. Šis reikalavimas taikomas visiems į skaičiavimą įtraukiamiems elementams, įskaitant:

- a) pastato reikmėms reikalingą energijos kiekį, kuris yra energinio naudingumo apskaičiavimo pradinis taškas;
- b) apskaičiuotą bendrą pirminės energijos paklausą suskaidžius įvairioms reikmėms reikalingą energijos kiekį taikant nacionalinius pirminės energijos koeficientus (PEF);
- c) vietoje gaminamą atsinaujinančių išteklių energiją, tiekiamą per energijos nešiklį (kaip numatyta 2 dalies ketvirtoje pastraipoje, tai turi būti taikoma nuosekliai ir nediskriminuojant);
- d) EPB standartų taikymą;
- e) optimalų energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos priemonių, kurios yra svarbiausios PEND, derinį ir
- f) atsižvelgimą į nacionalinius patalpų oro kokybės ir komforto lygius apskaičiuojant įvairių tipų pastatų energinį naudingumą⁽¹⁶⁷⁾.

3.2.3. *Perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės ir rekomendacijos*

Pagrindinis tikslas iš dalies keičiant 1 dalies pirmą ir antrą pastraipas ir įtraukiant 2a dalį yra patikslinti esamus įpareigojimus. Pagal šias nuostatas valstybės narės turi:

- a) nustatyti pastatų energinį naudingumą remdamosi apskaičiuotu arba faktiniu energijos suvartojimu;

⁽¹⁶⁶⁾ EN 12464-1 išdėstytos apšvietimo reikalavimų specifikacijos, skirtos patalpose dirbantiems žmonėms, kurie, be kita ko, atlieka vizualias užduotis, o EN 15193 pateikiamos su pastatų energiniu naudingumu susijusios apskaičiavimo procedūrų ir rodiklių specifikacijos. Naujajame Europos standarte dėl dienos šviesos pastatuose (EN 17037, paskelbta CEN 2018 m. gruodžio 12 d.) pateikiami dienos šviesos sąlygų įvertinimo rodikliai ir metodika atsižvelgiant į variantus, susijusius su geografiniais ir klimato skirtumais Europoje.

⁽¹⁶⁷⁾ Reglamento (ES) Nr. 244/2012 III priedo 4 lentelė: „Visi skaičiavimai turėtų atitikti tą patį patogumo lygį. Preliminariai taikant kiekvieną variantą / rinkinį / priemonę turėtų būti užtikrintas priimtinas patogumas. Jei būtų atsižvelgiama į skirtingus patogumo lygius, palyginimas būtų nepagrįstas.“

- b) nustatyti energijos suvartojimą įvairioms reikmėms, įtraukiamoms į energinio naudingumo apskaičiavimą, – tai turi būti bent patalpų šildymas, patalpų vėsinimas, buitinis karštas vanduo, vėdinimas ir įmontuotas apšvietimas;
- c) išreikšti energinį naudingumą kaip suvartojamą pirminę energiją (kWh/m² per metus);
- d) naudoti suvartojamos pirminės energijos rodiklį kWh/m² per metus EPC ir tikrinant minimalių energinio naudingumo reikalavimų laikymąsi ir
- e) atsižvelgti į vietos saulės spinduliuotės, kogeneracijos metu pagamintos elektros energijos, centralizuoto šildymo ir vėsinimo sistemų ir natūralaus apšvietimo teigiamą poveikį (kaip numatyta 4 dalyje).

Kadangi šie reikalavimai nėra visiškai nauji ir jau gali būti taikomi pagal nacionalinės ar regioninės teisės aktus, valstybėms narėms siūloma peržiūrėti savo statybos techninius reglamentus ir galiojančią apskaičiavimo metodiką ir iki perkėlimo į nacionalinę teisę datos užtikrinti, kad perkėlimo priemonės apimtų visus teisės aktuose dar neįtvirtintus aspektus.

Valstybės narės taip pat gali nustatyti papildomus rodiklius pastato energiniam naudingumui išreikšti, kaip numatyta 2a dalyje. Jeigu, be privalomo suvartojamos pirminės energijos rodiklio, nustatomi papildomi rodikliai, valstybės narės turėtų pateikti visą svarbią jų naudojimą pagrindžiančią informaciją, pvz.:

- a) naudotinus matavimo vienetų;
- b) ar jie taikomi visų tipų pastatams, naujiems ir (arba) esamiems pastatams;
- c) ar jie bus naudojami energinio naudingumo sertifikavimo tikslais ir (arba) papildant minimalius energinio naudingumo reikalavimus ir
- d) jų apskaičiavimo metodiką.

3.3. Įpareigojimas skaidriai aprašyti nacionalines apskaičiavimo metodikas

3.3.1. Nacionalinės apskaičiavimo metodikos, grindžiamos EPB standartais

Atsižvelgiant į poreikį užtikrinti didesnę palyginamumą ir skaidrumą, pagal PEND valstybės narės turi aprašyti savo nacionalinę apskaičiavimo metodiką laikydamosi bendrų standartų ⁽¹⁶⁸⁾, kuriuos pagal Įgaliojimą M/480 parengė Europos standartizacijos komitetas (CEN), nacionalinių priedų.

Kiekviename standarte yra A priedas – šablonas, kuriame galima pasirinkti konkrečius metodus (pvz., paprastą arba išsamesnį) ir (techninius, politikos arba su klimatu susijusius) įvesties duomenis. A priedas laikomas naudinga priemone valstybėms narėms apibūdinant jų nacionalines apskaičiavimo metodikas ⁽¹⁶⁹⁾.

Nors Direktyvos (ES) 2018/844 40 konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad EPB standartų naudojimas „turėtų teigiamą poveikį [PEND] įgyvendinimui“, PEND I priede aiškiai nustatyta, kad tai nėra teisinė tų standartų kodifikacija ir jų nesiekama padaryti privalomų.

Kaip ir anksčiau, valstybės narės gali pačios pritaikyti savo nacionalines ar regionines apskaičiavimo metodikas atsižvelgdamos į savo vietos ir klimato sąlygas ⁽¹⁷⁰⁾.

3.3.2. Perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės ir rekomendacijos

Pagal I priedą „[v]alstybės narės savo nacionalinę apskaičiavimo metodiką aprašo laikydamosi bendrų standartų <...> nacionalinių priedų“. Valstybės narės turės įvykdyti šį reikalavimą ne vėliau kaip iki perkėlimo į nacionalinę teisę termino, t. y. 2020 m. kovo 10 d. ⁽¹⁷¹⁾.

⁽¹⁶⁸⁾ Dėl paaiškinimo dėl EPB standartų nacionalinių priedų žr. 3.4 skirsnį (www.epb.center/implementation/national-annexes).

⁽¹⁶⁹⁾ EPB standarto A priedas yra tiesiog tuščias šablonas, kurį galima užpildyti nacionaliniais duomenimis ir pasirinktais variantais. Jeigu tą priedą užpildo ir paskelbia valstybė narė, jis vadinamas nacionalinių duomenų lapu. Jeigu jį užpildo ir paskelbia nacionalinis standartizacijos organas kaip EPB standarto dalį, jis vadinamas nacionaliniu priedu. Tarp valstybių narių sprendimo paskelbti savo nacionalinių duomenų lapą kaip statybos nuostatų dalį arba vadinti jį nacionaliniu priedu, kurį paskelbia jų nacionalinis standartizacijos organas, esminio skirtumo nėra.

⁽¹⁷⁰⁾ Pvz., skirtingas klimato zonas, praktines galimybes naudoti infrastruktūra, vietos energetikos tinklus, skirtingas pastatų tipologijas ir kt. (t. y. žemyno ir pakrantės sąlygos gali gerokai skirtis).

⁽¹⁷¹⁾ Pagal Direktyvos (ES) 2018/844 3 straipsnį valstybės narės turi pranešti Komisijai, kaip jos perkėlė arba įgyvendino naujus PEND nustatytus įpareigojimus iki perkėlimo į nacionalinę teisę termino (20 mėnesių nuo įsigaliojimo datos, t. y. 2020 m. kovo 10 d.). Pateikdamas tokį pranešimą valstybės narės turės įrodyti, kad visiškai įvykdė įpareigojimą aprašyti savo apskaičiavimo metodikas pagal standartus.

Valstybės narės turi kelis būdus pranešti apie šio įpareigojimo įvykdymą. Paprastas variantas būtų pridėti užpildytus priedus prie bendrų standartų oficialiai pranešant Komisijai apie nacionalines priemones, kuriomis PEND perkeliama į nacionalinę teisę.

Siekiant užtikrinti didesnę skaidrumą ir palyginamumą valstybėms narėms rekomenduojama apskaičiavimo metodikų aprašymą paskelbti viešai, pvz., įkeliant užpildytus šablonus į interneto svetainę arba pridėdant juos prie statybos techninių reglamentų ir pan. Tokiais atvejais jos gali pranešti Komisijai apie viešai prieinamą šaltinį ir taip įrodyti, kad įvykdė savo įpareigojimą.

Viešai paskelbusios apskaičiavimo metodiką valstybės narės taip pat įvykdys reikalavimą užtikrinti, kad „[p] astato energinio naudingumo nustatymo metodika [būtų] skaidri“, kaip numatyta PEND I priede (1 dalies antroje pastraipoje).

Jeigu valstybė narė nacionalinės teisės aktuose įtvirtina visą EPB standartą (t. y. naudoja standartą (tokį, koks jis yra) kaip dalį savo statybos nuostatų, kuriais įgyvendinama PEND), ji gali nuspręsti:

- a) paprašyti savo nacionalinio standartizacijos organo parengti nacionalinį priedą naudojant A priede pateiktą šabloną; tokiu atveju galima laikyti, kad ji įvykdė PEND I priede nustatytą įpareigojimą dėl to standarto, nes paskelbė nacionalinį priedą kartu su nacionaliniais nuostatais, pagal kuriuos reikalaujama naudoti tą standartą, arba
- b) paskelbti užpildytą A priedą kaip nacionalinių duomenų lapą:
 - i) kaip atskirą dokumentą, į kurį daroma nuoroda statybos nuostatuose, arba
 - ii) kaip neatsiejamą statybos nuostatų, kuriais PEND perkeliama į nacionalinę teisę, dalį.

Po to nacionalinis priedas arba duomenų lapas naudojamas vykdant PEND reikalavimus ir padedant taikyti standartą nacionaliniu lygmeniu.

Kai valstybė narė patvirtina ne visus EPB standartus, standarto A priedas turėtų būti naudojamas kaip šablonas, kuriame aprašoma nacionalinė apskaičiavimo metodika ir valstybės narės pasirinkti variantai, taip užtikrinant PEND laikymąsi.

3.4. Papildomi aspektai

Nors bendrojoje energinio naudingumo apskaičiavimo sistemoje daugiausia dėmesio skiriama energijos suvartojimui pastatuose, valstybės narės gali apvarstyti galimybę įtraukti kitus su energija susijusius aspektus, kaip antai medžiagų įkūnytąją energiją, suvartojamą per pastato gyvavimo ciklą.

3.5. Bendri EPB standartai

Kiekviename iš toliau išvardytų bendrų EPB standartų apibūdinamas svarbus pastatų energinio naudingumo vertinimo etapas:

- a) EN ISO 52000-1. Energinės pastatų charakteristikos. Visapusiš energinių pastatų charakteristikų vertinimas. 1 dalis. Bendroji struktūra ir procedūros ⁽¹⁷²⁾;
- b) EN ISO 52003-1. Energinės pastatų charakteristikos. Rodikliai, reikalavimai, įverčiai ir sertifikatai. 1 dalis. Bendrieji aspektai ir taikymas visuminiam energiniam naudingumui ⁽¹⁷³⁾;
- c) EN ISO 52010-1. Energinės pastatų charakteristikos. Išorinės klimatinės sąlygos. 1 dalis. Klimato duomenų perskaičiavimas energijai skaičiuoti ⁽¹⁷⁴⁾;
- d) EN ISO 52016-1. Energinės pastatų charakteristikos. Energijos poreikis šildymui ir vėsinimui, vidaus temperatūra ir perduodamos bei slaptosios šilumos apkrova. 1 dalis. Skaičiavimo procedūros ⁽¹⁷⁵⁾ ir
- e) EN ISO 52018-1. Energinės pastatų charakteristikos. Pastatų energinio naudingumo daliniams reikalavimams skirti rodikliai, susiję su šiluminės energijos balansu ir pastato savybėmis. 1 dalis. Nuomonių apžvalga ⁽¹⁷⁶⁾.

⁽¹⁷²⁾ <https://epb.center/support/documents/m1-overarching-epb/iso-52000-1>.

⁽¹⁷³⁾ <https://epb.center/support/documents/m1-overarching-epb/iso-52003-1>.

⁽¹⁷⁴⁾ <https://epb.center/support/documents/m1-overarching-epb/iso-52010-1>

⁽¹⁷⁵⁾ <https://epb.center/support/documents/m2-building-such/iso-52016-1>.

⁽¹⁷⁶⁾ <https://epb.center/support/documents/m2-building-such/iso-52018-1>.

4. REKOMENDACIJŲ SANTRAUKA

4.1. IRS

- (1) IRS turinys ir struktūra yra išsamesnė ir platesnio užmojo nei investicijų telkimo strategijų, kurias reikėjo parengti pagal EVED 4 straipsnį. Valstybės narės raginamos idėmiai apgalvoti naujus elementus (pvz., tarpinius tikslus, rodiklius, ilgesnio laikotarpio viziją, inicijavimo momentus, prasčiausio energinio naudingumo pastatus, energijos nepriteklių ir išmaniąsias technologijas) siekiant užtikrinti, kad atitinkama politika ir priemonės būtų kuo veiksmingesnės. Jos taip pat raginamos atsižvelgti į saugos aspektus ir apgalvoti PEND 8 straipsnyje nustatytus reikalavimus dėl elektromobilumo ir techninių pastatų sistemų.

Žr. 2.3.1 ir 2.3.4 skirsnius.

- (2) Valstybės narės raginamos pakankamai anksti pradėti rengti savo IRS ir parengti priemonių planą, pamatuojamus pažangos rodiklius ir orientacinius 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. tarpinius tikslus. Plataus užmojo, realistiški ir aiškūs tarpiniai tikslai yra itin svarbūs siekiant sumažinti investuotojams kylančią riziką ir neapibrėžtumą ir įtraukti suinteresuotuosius subjektus ir įmones į IRS politikos ir priemonių įgyvendinimą. Darbas rengiant prasmingus rodiklius ir tarpinius tikslus taip pat yra pradinė investicija, kuri vėliau padės įgyvendinti politiką ir priemones ir galiausiai užtikrinti mažesnę išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, visišką pastatų nepriklausomumą nuo iškastinio kuro ir ekonomiškai efektyvų pertvarkymą ir taip padės pasiekti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus.

Žr. 2.3.2 skirsnį.

- (3) Valstybių narių pastangos užtikrinti galimybę naudotis įvairiais finansiniais mechanizmais siekiant padėti sutelkti investicijas bus itin svarbi IRS ir jų sėkmingam įgyvendinimui. Valstybės narės primygtinai raginamos atsižvelgti į daugybę kitur naudojamų veiksmingų ir sėkmingų mechanizmų pavyzdžių (žr. pirmiau). Be to, jos raginamos naudotis pagalba ir ekspertų konsultavimo paslaugomis, kurios joms siūlomos pagal SFSB iniciatyvas, visų pirma, tvariosios energijos investicijų forumu (jeigu toks dar nebuvo organizuotas).

Žr. 2.4 ir 2.7 skirsnius.

- (4) Tikimasi, kad parengus patikimas IRS pavyks sparčiau ekonomiškai efektyviai renovuoti esamus pastatus, kurių renovacijos tempai šiuo metu nedideli. IRS savaime nėra tikslas; tai pradinis taškas imtis ryžtingesnių veiksmų vietoje, kad renovacija vyktų sparčiau ir būtų esminė. Įvertinus galimą energijos vartojimo efektyvumo priemonių platesnio masto naudą nacionaliniu lygmeniu galima sukurti išsamesnį ir integruotą metodą atkreipiant dėmesį į galimą sinergiją su kitų sričių politika ir geriausiu atveju įtraukiant Vyriausybės padalinius, atsakingus už kitas su energija ir pastatais nesusijusias sritis, kaip antai sveikatą, aplinką, finansus ir infrastruktūrą.

Žr. 2.3.1.7 ir 2.7.7 skirsnius.

- (5) Valstybės narės raginamos skirti pakankamai laiko konsultacijoms dėl IRS rengimo ir įgyvendinimo. Dalyvaujant visuomenei, konsultacijos gali pagerinti politikos rezultatus. Valstybės narės taip pat gali apsvarstyti galimybę sukurti suinteresuotųjų subjektų platformą. Suinteresuotųjų subjektų nustatymas ir konsultavimasis su jais gali būti labai naudingas siekiant sėkmingai įgyvendinti IRS. Siekiant skleisti IRS ir rinkti duomenis taip pat būtinas tiesioginis ar netiesioginis su energetiniu pastatų modernizavimu susijusių suinteresuotųjų subjektų indėlis; tai taip pat gali paskatinti sutarimą ir IRS pavirtinimą.

Žr. 2.3.3 ir 2.7.10 skirsnius.

- (6) Valstybės narės raginamos užtikrinti glaudų IRS rengiančių pareigūnų ir kolegų, kurie kitose ministerijose rengia neatsiejamą IRS dalį sudarantį NECP, bendradarbiavimą.

Žr. 2.6 ir 2.7 skirsnius.

4.2. Finansinės paskatos ir informacija

- (7) Valstybės narės raginamos įdėmiai apsvarstyti, kaip užtikrinti, kad visos finansinės priemonės, skirtos energijos vartojimo efektyvumui didinti renovuojant pastatus, būtų susietos su siekiamu arba pasiektu sutaupomos energijos kiekiu.

Žr. 2.5.1 ir 2.7.8 skirsnius.

- (8) Valstybės narės raginamos sukurti duomenų bazes (jeigu jų dar nėra), kad būtų galima rinkti duomenis apie pamatuotą ar apskaičiuotą tam tikrų pastatų suvartojamos energijos kiekį ir teikti suvestinius anonimizintus duomenis.

Žr. 2.5.2 skirsnį.

4.3. Pastatų energinio naudingumo apskaičiavimo sistema

- (9) Peržiūrint statybos techninius reglamentus ir galiojančias apskaičiavimo metodikas valstybės narės raginamos nustatyti papildomus EPB rodiklius, kaip nurodyta 2a dalyje. Jeigu, be privalomo suvartojamos pirminės energijos rodiklio, nustatomi papildomi rodikliai, jos turėtų pateikti visą svarbią jų naudojamą pagrindžiančią informaciją, pvz.:

- a) naudotinus matavimo vienetus;
- b) ar jie taikomi visų tipų pastatams, naujiems ir (arba) esamiems pastatams;
- c) ar jie bus naudojami energinio naudingumo sertifikavimo tikslais ir (arba) papildant minimalius energinio naudingumo reikalavimus ir
- d) jų apskaičiavimo metodiką.

Žr. 3.2 skirsnį.

- (10) Nacionalinių apskaičiavimo metodikų aprašymas turėtų būti skaidrus. Peržiūrint statybos kodeksus ir galiojančias apskaičiavimo metodikas valstybės narės raginamos nustatyti papildomus EPB rodiklius, kaip nurodyta 2a dalyje. Jeigu, be privalomo suvartojamos pirminės energijos rodiklio, nustatomi papildomi rodikliai, valstybės narės turėtų pateikti visą svarbią jų naudojamą pagrindžiančią informaciją, pvz.:

- a) naudotinus matavimo vienetus;
- b) ar jie taikomi visų tipų pastatams, naujiems ir (arba) esamiems pastatams;
- c) ar jie bus naudojami energinio naudingumo sertifikavimo tikslais ir (arba) papildant minimalius energinio naudingumo reikalavimus ir
- d) jų apskaičiavimo metodiką.

Žr. 3.3 skirsnį.

ISSN 1977-0723 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-5120 (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT